

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 8.11.2006
COM(2006) 649 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**Paplašināšanās stratēģija un galvenie uzdevumi 2006. -2007. gadam
Ar pievienoto īpašo ziņojumu par ES spēju integrēt jaunas dalībvalstis**

{SEC(2006) 1383}
{SEC(2006) 1384}
{SEC(2006) 1385}
{SEC(2006) 1386}
{SEC(2006) 1387}
{SEC(2006) 1388}
{SEC(2006) 1389}
{SEC(2006) 1390}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Paplašināšanās stratēģija un galvenie uzdevumi 2006. -2007. gadam Ar pievienoto īpašo ziņojumu par ES spēju integrēt jaunas dalībvalstis

1. IEVADS

Paplašināšanās ir bijusi ES attīstības uzmanības centrā jau vairākus gadu desmitus. Eiropas integrācijas būtība ir novērst Eiropas sadalītību un veicināt mierīgu kontinenta apvienošanos. Politiski ES paplašināšanās ir palīdzējusi reaģēt uz tādām nozīmīgām pārmaiņām kā diktatūru krišana un komunisma sabrukums. Tā ir konsolidējusi demokrātiju, cilvēktiesības un stabilitāti visā kontinentā. Paplašināšanās atspoguļo ES kā diplomātiska spēka (*soft power*) būtību, kas ar savu spēju pārliecināt un iesaistīt ir sasniegusi daudz vairāk nekā ar citiem līdzekļiem.

Ekonomiski paplašināšanās ir palīdzējusi uzlabot labklājību un konkurētspēju, ļaujot paplašinātajai Eiropas Savienībai labāk reaģēt uz globalizācijas izaicinājumiem. Kopumā tas ir devis Eiropai tiešus ieguvumus. Paplašināšanās ir palielinājusi ES nozīmi pasaulē un padarījusi to par spēcīgāku starptautisko spēlētāju.

Bulgārijas un Rumānijas pievienošanās 2007. gada 1. janvārī noslēgs ES piekto paplašināšanās kārtu pēc desmit jauno dalībvalstu pievienošanās ES 2004. gada maijā. Rūpīgs sagatavošanās darbs ir palīdzējis nodrošināt šo valstu vienmērīgu integrāciju ES iestādēs un politikas jomās. Desmit jaunās dalībvalstis ir nodrošinājušas teicamu atbilstību ES tiesību aktiem un ir devušas ievērojamu ieguldījumu ES iestāžu darbā. Tās ir uzlabojušas ekonomiskās darbības, tirdzniecības un ieguldījumu līmeni un ir sasniegušas augstus ekonomiskā pieauguma tempus.

Šobrīd paplašināšanās darba kārtībā ir Rietumbalkānu valstis un Turcija. Šīm valstīm ir dota iespēja kļūt par ES dalībvalstīm, tiklīdz tās būs izpildījušas vajadzīgos nosacījumus. Šīs valstis atrodas dažādās attīstības stadijās ceļā uz dalību ES. Horvātija un Turcija risina sarunas par pievienošanu. Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika kļuva par kandidātvalsti 2005. gada decembrī. Pārējās Rietumbalkānu valstis ir panākušas zināmu progresu ceļā uz vienoto Eiropu nākotnē.

ES paplašināšanās darba kārtībā ir vairāki galvenie uzdevumi 2006.-2007. gadam. Šie uzdevumi pamatā ir vērsti uz pievienošanās sarunām ar Turciju, jautājumu par Kosovas turpmāko statusu, attiecībām ar Serbiju un Bosnijas un Hercegovinas arvien plašāku iesaistīšanos pašpārvaldē. Šie jautājumi paši par sevi ir ļoti svarīgi un skar ģeopolitiskos jautājumus, kas ietekmē Eiropas drošību un stabilitāti kopumā. Ceļš uz dalību ir vērtīgs pats par sevi – pat tad, ja līdz pievienošanās brīdim ir vēl daudzi gadi. Tā kā šis ceļš ir saistīts ar daudzām problēmām, ES ir jāturpina aktīvi līdzdarboties šajā procesā.

Pirmspievienošanās stratēģija un sarunas ar kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm jāīsteno ar vislielāko rūpību, pilnībā ievērojot saskaņotos nosacījumus. Sākot ar 2007. gada janvāri, ES sniegs finansiālu atbalstu, izmantojot jaunizveidoto pirmspievienošanās palīdzības instrumentu. Šis finansiālais atbalsts tiks vērsts uz prioritātēm, ko nosaka pievienošanās partnerības un Eiropas partnerības.

ES paplašināšanās ir vēsturisks projekts, kura pamatā ir vienotas Eiropas perspektīva un tās loma pasaulē. Šajā projektā pēc iespējas vairāk jāiesaista Eiropas tautas un jāgūst to atbalsts, lai nodrošinātu pilnīgu demokrātisko leģitimitāti. Galvenos lēmumus saistībā ar valsts pievienošanu ES pieņem katras dalībvalsts un Eiropas Savienības demokrātiski vēlētas institūcijas.

Dalībvalstīm ir jārada priekšzīme, skaidrojot, kāpēc tās uzskata, ka paplašināšanās ir ES interesēs. Komisija ir gatava uzlabot objektīvas informācijas plūsmu lietotājdraudzīgā veidā un strādāt kopā ar dalībvalstīm un Eiropas Parlamentu, lai nodrošinātu efektīvāku saziņu ar sabiedrību paplašināšanās jautājumos.

Eiropadome 2006. gada decembra sanāksmes laikā organizēs debates par paplašināšanos. Padome 2005. gada decembra secinājumos atzīmēja, ka Komisijas pagājušajā gadā iesniegtā stratēģija ir labs pamats 2006. gada debatēm par paplašināšanos. Šī stratēģija akcentē, ka rūpīgi pārvaldīts paplašināšanās process var paplašināt un padziļināt Eiropas integrāciju. Tās pamatā ir trīs pamatprincipi: esošo saistību konsolidācija attiecībā pret valstīm, kas iesaistītas paplašināšanās procesā, taisnīgu un stingru nosacījumu piemērošana un pastiprināta saziņa ar sabiedrību paplašināšanās jautājumos.

ES ir nopietni pievērsusies jautājumam par paplašināšanās tempu. Lai izvairītos no pārmērīgām saistībām, ES pilda pašreizējās saistības, ko tā uzņēmusies attiecībā pret valstīm, kas jau ir iesaistītas šajā procesā, un ir piesardzīga pret jaunu saistību uzņemšanu.

Stingrus nosacījumus piemēro visām kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm. Jauni pasākumi pievienošanās procesā ir atkarīgi no katras valsts sasniegumiem politisko un ekonomisko reformu jomā. Tā kā pievienošanās process ir ilgtermiņa process, jārada stimulants valstīm turpināt reformas. ES ir jāuzlabo arī šā procesa caurskatāmība.

Reformas ES iestādēs jāveic atbilstoši Eiropadomes 2006. gada jūnija sanāksmes secinājumiem. Līdz brīdim, kad nākamā jaunā dalībvalsts būs gatava pievienoties ES, jārod jauns institucionālais risinājums. ES finansējums ir vēl viens svarīgs jautājums. ES spēja uzņemt jaunas dalībvalstis, saglabājot integrācijas tempu, nākotnē būs vēl svarīgāka nekā šodien. Šim dokumentam pievienotajā Komisijas īpašajā ziņojumā izklāstīta pieeja, kas izvēlēta, lai nodrošinātu to, ka ES spēj saglabāt spēju efektīvi darboties, risinot paplašināšanās darba kārtībā esošos jautājumus, lai nodrošinātu nākamajos gados paredzēto uzdevumu izpildi.

Paplašināšanās procesā nav iesaistītas visas Eiropas valstis. ES ir nodibinājusi dažāda veida draudzīgas attiecības arī ar citām valstīm, tostarp ar valstīm Eiropas ekonomikas zonā, divpusējus sakarus ar Šveici, un ir izveidojusi Eiropas kaimiņattiecību politiku un stratēģisku partnerību ar Krieviju. Eiropas kaimiņattiecību politikas mērķis ir veicināt labklājību, stabilitāti un labu pārvaldību ES kaimiņvalstīs, pamatojoties uz ciešākām politiskajām attiecībām un ekonomisko integrāciju. Tuvāko mēnešu laikā Komisija iesniegs priekšlikumus par kaimiņattiecību politikas pastiprināšanu.

Pamatojoties uz ES pašreizējo stratēģiju, šajā dokumentā galvenajos vilcienos aprakstīta pieeja, kuras mērķis ir izmantot pieredzi, kas gūta piektās paplašināšanās kārtas laikā, sniegt atbalstu valstīm, kas ir ceļā uz dalību ES, veicināt sabiedrības atbalstu paplašināšanās nākamajām kārtām, risināt paplašināšanās problēmas un nodrošināt ES integrācijas spēju. Tas ir pamats jaunai vienprātībai paplašināšanās jautājumos.

2. PIEKTĀ PAPLAŠINĀŠANĀS KĀRTA

Paplašināšanās kā viena no ES visefektīvākajām politikas jomām ir pierādījusi tās nezūdošo vērtību, veiksmīgi sekmējot mieru, stabilitāti un demokrātisku attīstību visā kontinentā. Desmit dalībvalstis, kas pievienojās ES 2004. gadā, ir turpinājušas vienmērīgi integrēties ES iestādēs un politikas jomās. Kopumā jauno dalībvalstu demokrātiskās politiskās sistēmas darbojas labi. Tās ir nodrošinājušas teicamu atbilstību ES tiesību aktiem un ir devušas ievērojamu ieguldījumu ES iestāžu darbā. ES iestādes joprojām darbojas efektīvi. Paplašināšanās ir palielinājusi Eiropas lomu starptautiski politiskajā un ekonomiskajā dzīvē un ir uzlabojusi ES prasmis vest sarunas dažādos forumos. Tā ir bagātinājusi arī Eiropas Savienības kultūras mantojumu.

Paplašināšanās ir ne tikai palielinājusi drošību un stabilitāti Eiropā, bet devusi arī ekonomiskos ieguvumus. Jaunās dalībvalstis ātri panāk vecās dalībvalstis. Vecajām dalībvalstīm savukārt ir pavērušās jaunas tirdzniecības un ieguldījumu iespējas. Paplašināšanās ir visas ES ekonomikas kopējais ieguvums, kas ir palīdzējis tikt galā ar globalizācijas radītajām problēmām¹. Šo pozitīvo tendenci nostiprinās jauno dalībvalstu, sākot ar Slovēniju 2007. gada 1. janvārī, turpinātais euro ieviešanas process.

Paplašinātā Eiropas Savienība ietver sevī efektīvāku darba dalīšanu, uzlabojot ES iespējas konkurēt pasaules mērogā. Pēdējā paplašināšanās kārtā kopumā ir darbojusies kā katalizators, veicinot ekonomisko izaugsmi un modernizāciju ES. To skaidri rāda arī vairāki nesen veiktie pētījumi. Piemēram, pēc desmit jauno dalībvalstu pievienošanās konkrēti ieguvumi vērojami trijās dalībvalstīs, kas ieviesa brīvu darba kustību. Ir pieaudzis to nacionālais ienākums un nodokļu ieņēmumi, un ir samazinājies ēnu ekonomikas apjoms. Jauno dalībvalstu darbaspēks ir palīdzējis novērst kvalificēta darbaspēka trūkumu darba tirgū un ir spējis labi pielāgoties jaunajai kultūrvidei². Ņemot vērā šo pieredzi, vēl piecas dalībvalstis atvēra savu darba tirgu pilnībā, bet divas – daļēji³.

Bulgārijas un Rumānijas gatavošanās dalībai ES ir turpinājusies saskaņā ar stingriem nosacījumiem un pilnu ES atbalstu. Pievienošanās sarunu gaitā abas valstis īstenoja reformas ar tālejošām sekām. Taču Komisijas 2005. gada oktobra, 2006. gada maija un 2006. gada septembra pārraudzības ziņojumos minētas vairākas īpaši svarīgas jomas, kurās veicami papildpasākumi. Pateicoties gūtajiem panākumiem, Bulgārija un Rumānija 2007. gada 1. janvārī varēs uzņemt dalības tiesības un pienākumus. Septembra ziņojumā noteikti stingri nosacījumi, kas jāievēro, lai reformu īstenošanas gaitā šajās valstīs nodrošinātu nepārtrauktu progresu pirms un pēc pievienošanās. Tajā pievērsta uzmanība arī *acquis* un Pievienošanās līguma noteikumiem, lai nodrošinātu ES politikas un iestāžu efektīvas darbības nepārtrauktību. Vajadzības gadījumā Komisija nekavējoties izmantos šos mehānismus.

¹ Komisijas paziņojums – Divi gadi pēc paplašināšanās – Pozitīvi ekonomiskie rezultāti – COM(2006) 200, 03.05.2006.

² Komisijas paziņojums – Ziņojums par 2003. gada Pievienošanās līgumā noteikto pārejas pasākumu darbību (laikā no 2004. gada 1. maija līdz 2006. gada 30. aprīlim) – COM(2006) 48, 08.02.2006.

³ Darba tirgus pilnīga atvēršana: 2004. gada maijs: Īrija, Apvienotā Karaliste, Zviedrija; 2006. gada maijs: Spānija, Grieķija, Somija, Portugāle; 2006. gada jūlijs: Itālija. Darba tirgus daļēja atvēršana: Beļģija, Francija.

Bulgārijas un Rumānijas pievienošanās rāda valstīm, kas vēl tikai sāk gatavoties dalībai ES, ka to galamērķis ir sasniedzams. Tā dod iespēju izmantot šo pieredzi, ko tagad iekļaus pirmspievienošanās stratēģijā. Tādējādi ir skaidrs, ka tādi jautājumi kā tiesu reforma un cīņa pret korupciju un organizēto noziedzību jārisina jau sākuma stadijā. Komisija, piemēram, veicina labāku izpratni par to, kā vislabāk nodrošināt tiesu varas neatkarību, objektivitāti un efektivitāti un novērst korupciju. Turklāt Komisija uzsver, ka jāturpina iesāktās reformas valsts pārvaldē. Atbildīgs un efektīvs civildienests, kas ievēro profesionālās karjeras attīstības kritērijus, ļauj valstij efektīvi sagatavoties iestājai ES un pēc tam pilnvērtīgi darboties kā dalībvalstij. Tas ir visas valsts interesēs.

Kopumā ES piektā paplašināšanās kārtā vērtējama kā ievērojams panākums. Tās devums būs jūtams vēl daudzus gadus. Vairāk nekā 100 miljoni jauno ES pilsoņu ar pieaugošiem ienākumiem palīdzēs Eiropas ekonomikas virzībai. Paplašināšanās ir nodrošinājusi augstākus demokrātijas standartus un likuma varu ES. Tā nostiprināja visu ES pilsoņu drošību un uzlaboja Eiropas Savienības labklājību.

3. PAPLAŠINĀŠANĀS PROCESS

Šobrīd ES paplašināšanās politikas pamatā ir trīs pamatprincipi: saistību konsolidācija, nosacītība un saziņa.

ES paplašināšanās darba kārtības konsolidācija nozīmē to, ka Eiropas Savienība ir piesardzīga pret jaunu saistību uzņemšanos un pilda pašreizējās saistības, ko tā uzņēmusies attiecībā pret valstīm, kas jau ir iesaistītas paplašināšanās procesā. ES ir sākusi pievienošanās sarunas ar Turciju un Horvātiju un ir piedāvājusi arī citām Rietumbalkānu valstīm iespēju nākotnē pievienoties ES. Šīs saistības ir spēcīgs stimuls valstīm turpināt reformas.

Visām kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm piemēro stingrus, bet taisnīgus nosacījumus. Katrs solis uz priekšu ir atkarīgs no katras valsts gūtā progresa vajadzīgo nosacījumu izpildē pievienošanās procesa katrā stadijā. Šī pieeja palīdz konsolidēt reformas un gatavot jaunās dalībvalstis pienākumu izpildei pēc pievienošanās ES.

Lai paplašināšanās būtu sekmīga, ES jānodrošina pilsoņu atbalsts. Dalībvalstīm ir jārāda priekšzīme, nodrošinot efektīvu saziņu paplašināšanās procesa jautājumos un jo īpaši iepazīstinot ar ieguvumiem, ko paplašināšanās dod ES pilsoņiem. Demokrātiskā leģitimitāte joprojām ir ES pievienošanās procesa būtisks elements.

3.1. Pievienošanās sarunas

Saskaņā ar dalībvalstu vienprātīgu lēmumu pievienošanās sarunas ar Horvātiju un Turciju sākās 2005. gada oktobrī, veicinot politiskās un ekonomiskās reformas šajās valstīs un labas attiecības ar kaimiņvalstīm. Šīs sarunas notiek, pamatojoties uz skaidriem un stingriem sarunu noteikumiem, par kuriem panākta vienprātīga vienošanās ar Padomi. Sarunu gaita ir atkarīga no reformu gaitas.

Pievienošanās sarunu laikā ir noteikta kārtība, kādā kandidātvalstis apņemas piemērot ES tiesību aktu un politikas jomu kopumu, kas pazīstams kā *acquis*. Valstīm ir jāpieņem un jāīsteno *acquis* un jāievēro Līgumu politiskie mērķi. Sarunas ļaus kandidātvalstīm un ES vienoties par pasākumiem, kas varētu būt vajadzīgi integrācijas sekmēšanai. Katra valsts tiek vērtēta atsevišķi: sarunas dod valstīm iespēju pierādīt, ka tās var pabeigt vajadzīgās reformas un izpildīt visas prasības, kas izvirzītas dalībai ES.

Sarunu norise ir strukturēta. No 2005. gada oktobra tiesību aktu atbilstības izvērtēšanas process ir pulcinājies kopā simtiem ekspertu no Turcijas, Horvātijas un Komisijas, lai skaidrotu *acquis*, novērtētu valstu atbilstības līmeni un izskatītu īstenošanas plānus. Tikko ir noslēdzies tiesību aktu atbilstības izvērtēšanas process visām *acquis* sadaļām.

Pēc tam, kad sadaļas atbilstība ir izvērtēta, dalībvalstis pēc Komisijas ieteikuma pieņem lēmumu par sadaļas atvēršanu sarunām vai kritērijiem, kas kandidātvalstij jāizpilda, pirms var sākt sarunas. Uzsākot sarunas, Eiropas Savienība iesniedz savu kopējo nostāju, tostarp kritērijus, kas nosaka, kādos gadījumos sadaļu uz laiku var slēgt.

Kritēriji ir jauns līdzeklis, kas ieviests, pamatojoties uz piektās paplašināšanās kārtas laikā gūto pieredzi. To mērķis ir uzlabot sarunu kvalitāti, stimulējot kandidātvalstis veikt vajadzīgās reformas sākuma stadijā. Kritēriji ir izmērāmi un saistīti ar *acquis* sadaļu galvenajiem elementiem. Parasti sarunu sākšanas kritēriji ir saistīti ar sagatavošanās pamatpasākumiem atbilstības nodrošināšanai nākotnē (tādiem kā stratēģijas un darbības plāni) un to līgumsaistību izpildi, kas atspoguļo *acquis* prasības. Savukārt sarunu noslēgšanas kritēriji galvenokārt ir saistīti ar likumdošanas pasākumiem, administratīvajām un tiesu iestādēm un *acquis* īstenošanas rezultātiem. Sadaļas ekonomikas jomā ietver arī kritēriju par funkcionējošu tirgus ekonomiku.

Ja kandidātvalsts vairs neatbilst sarunu sākšanas kritērijiem, kas noteikti sarunām atvērtajai sadaļai, Komisija var ierosināt apturēt sarunas par šo sadaļu. Ja kandidātvalsts vairs neatbilst sarunu slēgšanas kritērijiem, kas noteikti uz laiku slēgtai sadaļai, Komisija var ierosināt dalībvalstīm atsākt pievienošanās sarunas par šo sadaļu.

Eiropas Savienība sagaida, ka sarunu dalībvalstis izpildīs politiskos kritērijus un strādās pie augstāku standartu sasniegšanas visa sarunu procesa gaitā. Sarunu procesā tiks ņemti vērā rezultāti, kas gūti dialogos ar valstīm par to panākumiem, risinot jautājumus saskaņā ar politiskajiem kritērijiem. Komisija sagatavos dialogu ar dalībvalstīm un informēs tās attiecīgajās Padomes institūcijās. Turklāt pašreizējā sarunu struktūra paredz sadaļu par tiesu varu un pamattiesībām, saskaņā ar kuru risināmi politiskie jautājumi. Tas ļaus rūpīgi kontrolēt priekšdarbu virzību svarīgākajās jomās.

Pašreizējie sarunu pamatprincipi paredz iespēju apturēt pievienošanās sarunas nopietnu un atkārtotu brīvības principu, demokrātijas, cilvēktiesību un pamatbrīvību un likuma varas pārkāpumu gadījumā. Pastiprināta uzmanība politiskajām reformām uzlabos pievienošanās sarunu kvalitāti un stimulēs vajadzīgās reformas kandidātvalstīs.

Turpmāk sarunu procesā tiks ņemti vērā rezultāti, kas gūti dialogos ar valstīm par to ekonomiskajām reformām. Komisija sagatavos dialogu ar dalībvalstīm un informēs tās attiecīgajās Padomes institūcijās. Šī dialoga uzmanības centrā ir ekonomisko kritēriju izpilde un konverģence ar ES ekonomiku. Ir svarīgi, lai pirms pievienošanās ES valstis, kas pievienojas, būtu funkcionējošas tirgus ekonomikas valstis, kas spēj konkurēt iekšējā tirgū. Pirmspievienošanās palīdzība tiks virzīta uz šī mērķa sasniegšanu.

3.2. Pirmspievienošanās stratēģija

Pievienošanās partnerības un Eiropas partnerības ir pirmspievienošanās stratēģijas pamatelements. Pamatojoties uz Komisijas progresa ziņojumos sniegtajiem atzinumiem par katru valsti, partnerības noteica šīm valstīm prioritātes, lai tās panāktu progresu ceļā uz mērķi pievienoties ES. Tās nosaka arī pamatu ES palīdzībai, lai sasniegtu šo mērķi. Lēmumu par pašreizējām partnerībām Padome pieņēma jau šogad. Komisija plāno tās pārskatīt 2007. gada beigās. Tagad, kad Melnkalne ir atguvusi neatkarību, Komisija ierosina izveidot Eiropas partnerību arī Melnkalnei.

Pirmspievienošanās palīdzības instruments

No 2007. gada 1. janvāra Komisija izmantos jaunu finanšu instrumentu modernizācijas, reformu un atbilstības *acquis* veicināšanai – pirmspievienošanās instrumentu (*PPI*). Tas pilnībā aizstās iepriekšējos palīdzības instrumentus, tādus kā *Phare*, *Cards*, *ISPA* un *Sapard*. Saskaņā ar jauno instrumentu kandidātvalstis un potenciālās kandidātvalstis ir tiesīgas saņemt finansējumu. Vienots noteikumu un procedūru kopums un lielāks elastīgums ES līdzekļu sadalē nodrošinās šo līdzekļu lielāku efektivitāti un vērtību. Nākamo septiņu gadu laikā Rietumbalkānu valstu un Turcijas rīcībā būs gandrīz 11,5 miljardi euro. Komisija iepazīstina ar daudzgadu finanšu plānu, kas nosaka paredzamās summas pirmspievienošanās instrumenta līdzekļu sadalei katrai valstij un katram galvenajam komponentam.

Tā kā būtiski pēckonflikta atjaunošanas uzdevumi Serbijā, Melnkalnē un Bijušajā Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikā ir pabeigti, Eiropas Rekonstrukcijas aģentūra līdz 2008. gada beigām pakāpeniski izbeigs savu darbību. Atbalsta īstenošanu, pielāgojot prioritātes jaunajiem apstākļiem, pārņems Komisijas delegācijas, bet, kad tās būs gatavas, – valstu iestādes. Pirmspievienošanās instrumenta ieviešana dod iespēju ciešāk sadarboties ar Eiropas Investīciju banku, Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banku, Pasaules banku un citām starptautiskām finanšu institūcijām. Komisija, pamatojoties uz pašreizējo sadarbību, kopā ar saviem partneriem nodrošinās visefektīvākā dotāciju un aizdevumu apvienojuma izmantošanu modernizācijas un attīstības atbalstam visā reģionā.

Rietumbalkānu plāna īstenošana

Visas Rietumbalkānu valstis ir panākušas progresu ceļā uz savu nākotni Eiropas valstu saimē, īstenojot plānu, ko Komisija pagājušajā gadā iekļāva paplašināšanās stratēģijas dokumentā. Katras valsts progress ir atkarīgs no tās panākumiem prasību izpildē. Jo īpaši būtisks elements, lai ES izskatītu ikvienu dalības pieteikumu, ir apmierinoši rezultāti, ko valsts guvusi saistību izpildē saskaņā ar Stabilizācijas un asociācijas nolīgumiem (tostarp tirdzniecības noteikumiem).

Zalcburgā 2006. gada martā, pamatojoties uz Saloniku darba kārtību, ES atkārtoti apliecināja savu apņemšanos un pārliecību, ka Rietumbalkānu valstu nākotne ir Eiropas Savienība, un aicināja šīs valstis vairāk iesaistīties reģionālās sadarbības procesā. Reģionālā sadarbība joprojām ir būtisks elements ilgtermiņa stabilitātes, ekonomiskās attīstības un saskaņas nodrošināšanai Rietumbalkānos.

Dienvidaustrumeiropas valstis šogad vienojās par jaunas sistēmas izveidi, kas paredz šo valstu lielāku līdzdalību Dienvidaustrumeiropas sadarbības procesā. Tiks izveidota Reģionālās sadarbības padome, pulcinot kopā Dienvidaustrumeiropas un starptautiskās sabiedrības pārstāvjus. Komisija stingri atbalsta šo procesu. Komisija atbalsta arī Enerģētikas kopienas līguma un Eiropas kopējās aviācijas telpas nolīguma stāšanos spēkā 2006. gadā.

ES veicinās cilvēku savstarpējos sakarus, uzlabojot stipendiju pieejamību studentiem un pētniekiem un vienkāršojot vīzu procedūras. Horvātijas pilsoņiem vairs nav jāpieprasa īstermiņa vīza. Komisija ir ierosinājusi Padomei pilnvarot Komisiju sarunām par vīzu atvieglojumu nolīgumiem ar citām valstīm reģionā, lai 2007. gadā varētu noslēgt minētos nolīgumus. Šis priekšlikums ietver arī atpakaļuzņemšanas nolīgumus, izņemot Albāniju, ar kuru ES jau ir parakstījusi atpakaļuzņemšanas nolīgumu. Turklāt ES turpinās sniegt palīdzību tādās pamatjomās kā enerģētika, transports un ekonomiskā sadarbība.

Dienvidaustrumeiropas valstis 2006. gada aprīlī sāka sarunas par reģionālo brīvās tirdzniecības nolīgumu un nosprauda sev mērķi noslēgt līgumu līdz 2006. gada beigām. Komisija, kā arī Stabilitātes pakts pilnībā atbalsta šo procesu⁴. Drīz ES ievieš izcelsmes noteikumu diagonālo kumulāciju nolīgumos ar Horvātiju un Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku un pēc tam arī ar nākamajām valstīm. Tas veicinās reģionālo tirdzniecību un ieguldījumus. Albānija, Horvātija un Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika jau ir PTO dalībvalstis. Arī pasākumi, kas Bosnijai un Hercegovinai, Melnkalnei un Serbijai tuvākajā nākotnē jāveic, lai iestātos PTO, palīdzēs padziļināt to reģionālās tirdzniecības saites, īstenot ekonomiskās reformas un izpildīt nākotnē paredzētos Stabilizācijas un asociācijas nolīgumus.

4. SABIEDRĪBAS ATBALSTA NODROŠINĀŠANA PAPLAŠINĀŠANĀS PROCESAM

Paplašināšanās darba kārtība nosaka Eiropas Savienībai veidus un līdzekļus daudzu iepriekš minēto problēmu risinājumam. Rietumbalkānu valstīm un Turcijai piedāvātā iespēja pievienoties ES ir svarīgs reformu katalizators šajās valstīs. Kopumā ES gūst nepārprotamas priekšrocības izaugsmes, stabilitātes un drošības ziņā. Taču par šiem ieguvumiem ir vairāk jāinformē arī sabiedrība. Ir svarīgi ieklausīties pilsoņu teiktajā, risināt to problēmas un sniegt faktiskos datus. Ar Eiropas Parlamenta un Komisijas atbalstu dalībvalstīm ir jārada priekšzīme. Ar reģionālo un vietējo iestāžu un sabiedrībai tuvāk esošo pilsoniskās sabiedrības organizāciju atbalstu dalībvalstīm ir jādara zināmi ieguvumi, ko šī paplašināšanās politika dod paplašinātās ES pilsoņiem.

Nodrošinot sabiedrības atbalstu paplašināšanās procesam, jāuzlabo savstarpējā sapratne. Tālab Komisija 2005. gadā uzsāka pilsoniskās sabiedrības dialogu starp ES un kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm. Šīs programmas mērķis ir veicināt nevalstisko organizāciju mijiedarbību, piemēram, studentu apmaiņu, mācību komandējumus žurnālistiem, kā arī pieredzes apmaiņu starp sieviešu organizācijām, arodbiedrībām un uzņēmējdarbības aprindām.

⁴ Dienvidaustrumeiropas Stabilitātes pakts ir reģionālā pamatpolitika, ko 1999. gada jūnijā izveidoja starptautiskā sabiedrība, lai atbalstītu valstu centienus veicināt mieru, demokrātiju, cilvēktiesību ievērošanu un ekonomisko labklājību un nodrošināt stabilitāti reģionā kopumā. Tagad tā tiek pārveidota reģionālās sadarbības procesā.

Komisija veiks šādus pasākumus:

- Komisija atbalsta lielāku caurskatāmību. Tā iesaka ziņojumus par tiesību aktu atbilstības izvērtēšanu, sarunu sadaļu atvēršanas kritērijus, kā arī ES kopējās nostājas darīt zināmas sabiedrībai;
- Komisija paplašinās savu atbalstu pilsoniskās sabiedrības dialogam, pamatojoties uz pasākumiem, kas veikti saistībā ar Turciju un Rietumbalkānu valstīm;
- Komisija veicinās cilvēku savstarpējos sakarus tādās jomās kā izglītība, pētniecība un kultūra;
- Komisija turpinās apzināt sabiedrības viedokli paplašināšanās jautājumos un ieklausīties sabiedrības paustajās bažās. Izmantojot savas pārstāvniecības dalībvalstīs un delegācijas kandidātvalstīs un potenciālajās kandidātvalstīs, Komisija nodrošinās efektīvāku saziņu paplašināšanās politikas jautājumos;
- Komisija sagatavos lietotājdraudzīgu informāciju saprotamā valodā plašai sabiedrībai un īpašiem lietotājiem par paplašināšanās politiku, izmantojot galvenokārt konkrētas tīmekļa vietnes. Tā izskaidros arī praktiskās problēmas, īpaši to, kā tiek izmantota nosacītība un ietekmes novērtējumi.

5. GALVENIE UZDEVUMI 2007. GADĀ

5.1. Piektās paplašināšanās kārtas laikā neatrisinātās problēmas

Joprojām svarīgs uzdevums ir Kipras jautājuma pilnīgs atrisinājums un salas apvienošana. Komisija atzinīgi vērtē pasākumus, ko 2006. gadā veica Kipras grieķu un Kipras turku kopienas, lai atkārtoti uzsāktu procesu, kura mērķis ir šā jautājuma pilnīgs atrisinājums ANO aizgādībā. Šie centieni 2007. gadā ir jāpastiprina.

Komisija ir gatava atbalstīt šādus centienus, kā agrāk. Padome ir pieņēmusi divus no Komisijas ierosinātajiem trijiem pasākumiem izbeigt Kipras turku kopienas izolāciju. Kipras grieķu un turku kopienai, kā arī citu ES pilsoņu brīvu pārvietošanos salas teritorijā nodrošina Zaļās līnijas regula. Tika pieņemta Kipras turku kopienas atbalsta programma, kas šobrīd tiek īstenota. Komisijas ierosinātā regula par tiešo tirdzniecību ar Kipras ziemeļu daļu ir pamatinstrumenti, kas vēl ir jāpieņem. Ir vajadzīgi papildpasākumi un vēlme panākt kompromisu, lai nodrošinātu tās ātru pieņemšanu.

5.2. Kandidātvalstis

Horvātija

Horvātija 2006. gadā turpināja gūt panākumus politisko, ekonomisko un *acquis* kritēriju un Stabilizācijas un asociācijas nolīguma īstenošanas jomā. Galvenais uzdevums 2007. gadā būs, pamatojoties uz gūtajiem sasniegumiem, paātrināt reformu gaitu, īpaši tiesu un valsts pārvaldes reformas, cīņas pret korupciju un ekonomiskās reformas pamatjomās. Horvātijai jā saglabā virzība uz ES integrāciju, pilnībā izpildot savas saistības tādās jomās kā valsts atbalsts un nekustamais īpašums. Horvātijai jāturpina īstenot likumdošanas atbilstības programmu un jāpalielina administratīvie resursi.

Labas kaimiņattiecības un reģionālā sadarbība joprojām ir pamatuzdevums, un prioritāte piešķirama svarīgu divpusēju jautājumu risināšanai, īpaši robežas noteikšanai. Būs jāpievērš pastiprināta uzmanība minoritāšu tiesībām un bēgļu atgriešanās jautājumiem.

Ar Horvātiju iesāktās pievienošanās sarunas rit labi. Pēc tiesību aktu atbilstības izvērtēšanas Horvātija daudzās jomās ir veikusi svarīgus pasākumus, lai pielīdzinātu tiesību aktus ES prasībām. Tā strādā pie vajadzīgo administratīvo resursu nodrošināšanas. Pamatojoties uz sasniegto un ar noteikumu, ka Horvātija atrisinās iepriekšminētās problēmas, sagaidāms, ka sarunas noritēs raiti.

Turcija

Turcija 2006. gadā guva jaunus panākumus reformu jomā, īpaši saistībā ar dažiem nesen pieņemtiem lēmumiem par 9. reformu paketes elementiem. Turklāt reģistrēto spīdzināšanas un ļaunprātīgas izturēšanās gadījumu skaits kopumā samazinās atbilstoši neiecietības programmas prasībām, lai gan situācija dienvidaustrumos šajā ziņā rada bažas. Taču reformu gaita ir palēninājusies. Svarīgi, lai 2007. gadā tiktu uzsākti konkrēti pasākumi reformu īstenošanas paātrināšanai visā Turcijā. Nekavējoties jānodrošina vārda brīvība, atceļot vai grozot Sodu kodeksa 301. pantu un saskaņojot tiesību aktus ar Eiropas standartiem kopumā. Papildus vārda brīvībai vajadzīgi arī papildpasākumi, kas paredzēti, lai nostiprinātu reliģijas brīvību, sieviešu tiesības un arodbiedrību tiesības. Jāatbalsta demokrātiskā civilā kontrole pār militārajām vajadzībām, un jāturpina reformas tiesību aizsardzībā un tiesu praksē. Tajā pašā laikā Turcijai ir jārisina svarīgas ekonomiskas un sociālas problēmas dienvidaustrumos un jādod kurdu tautības iedzīvotājiem iespēja izmantot savas tiesības un brīvības pilnībā. Pievienošanās partnerība, kas tika pieņemta 2006. gada janvārī, paredz kritērijus reformu jomā gūto rezultātu novērtēšanai. Komisija pastiprinās politisko kritēriju uzraudzību.

Kā minēts Eiropas Kopienas un tās dalībvalstu 2005. gada 21. septembra deklarācijā, ES sagaida, ka Turcija nodrošinās pilnīgu un nediskriminējošu Ankāras nolīguma papildprotokola izpildi un likvidēs visus preču brīvai aprītei radītos šķēršļus, tostarp ierobežojumus transportlīdzekļiem. Saistību nepilnīga izpilde ietekmēs sarunu kopējo gaitu. Ja Turcija nebūs izpildījusi savas saistības, Komisija pirms Eiropadomes decembra sanāksmes sniegs attiecīgus ieteikumus. Kā minēts Pievienošanās partnerībā, ir ļoti svarīgi, lai Turcija pēc iespējas ātri veiktu konkrētus pasākumus divpusējo attiecību normalizēšanai ar ES dalībvalstīm.

Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika

Kandidātvalsts statusa piešķiršana Bijušajai Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikai 2005. gada decembrī ir atzinība par valsts sasniegumiem reformu jomā. Turklāt tas iedrošina turpināt reformas ceļā uz valsts nākotni Eiropā.

Lai arī nedaudz lēnākā tempā, 2006. gadā Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika turpināja gūt panākumus. Vēlēšanas jūlijā notika saskaņā ar starptautiskajiem standartiem. Konstatētie trūkumi jānovērš pilnībā.

Valdībai joprojām jārisina īpašas problēmas saistībā ar policijas un tiesu iestāžu reformu, cīņu pret korupciju un Stabilizācijas un asociācijas nolīguma izpildi. Ohridas nolīguma turpmākā īstenošana joprojām ir būtisks elements pozitīvas reformu gaisotnes nodrošināšanai. Ir svarīgi, lai reformu centieni, pamatojoties uz sadarbību un politisko vienprātību, saglabātos arī nākamajā laikposmā. Kopumā prioritāte jāpiešķir reformu gaitas paātrināšanai pamatjomās, ja jāpanāk progress virzībā uz mērķi pievienoties ES.

5.3. Potenciālās kandidātvalstis

Albānija

Albānija ir veicinājusi stabilitāti reģionā, īpaši ar savu nosvērto nostāju jautājumā par situāciju kaimiņvalstīs. Pēc Stabilizācijas un asociācijas nolīguma parakstīšanas ES attiecības ar Albāniju uzlabojās. Tagad prioritāte ir uzdevumam izpildīt pagaidu nolīgumu, kas stāsies spēkā 2006. gada 1. decembrī un attiecas uz tirdzniecības jautājumiem. Ar ES atbalstu Albānija risina problēmas, kas saistītas ar politisko, tiesu un ekonomisko reformu un cīņu pret korupciju un organizēto noziedzību. Šie jautājumi būs prioritātes arī turpmāk.

Bosnija un Hercegovina

Eiropas nākotnes perspektīva ir izšķirošais faktors, lai iedrošinātu visas iesaistītās puses Bosnijā un Hercegovinā veikt politiskās un ekonomiskās reformas, piemēram, policijas reformu. Pilnīga sadarbība ar Starptautisko kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai ir galvenais nosacījums, saskaņā ar kuru valsts var tuvināties ES. Augstā pārstāvja biroja (*OHR*) darbības izbeigšana dos iedzīvotājiem un iestādēm reālu iespēju pašiem noteikt savu likteni. Sarunu pabeigšana par Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu un šī nolīguma īstenošana pastiprinās valsts virzību uz Eiropas perspektīvas īstenojumu. Ja tiks izpildīti attiecīgie nosacījumi, šīs sarunas var pabeigt dažu mēnešu laikā. Konstitucionālā attīstība ir svarīgs faktors, lai izveidotu funkcionālu, ilgtspējīgu un demokrātisku valsti. ES būs jārisina jautājums par tās turpmāko pārstāvniecību valstī pēc *OHR* darbības izbeigšanas.

Melnkalne

Melnkalne ieguva neatkarību 2006. gada jūnijā pēc brīvā un godīgā gaisotnē sarīkotā referenduma, ievērojot ar Eiropas Savienību saskaņotos nosacījumus. Pēc neatkarības iegūšanas Melnkalne ir uzsākusi sarunas par atsevišķa Stabilizācijas un asociācijas nolīguma noslēgšanu saskaņā ar jaunajām direktīvām, kurām Padome ātri piekrita. Sadarbojoties ar ES, Melnkalnei ir iespēja veidot valsti stabilā un drošā pirmspievienšanās procesa vidē.

Būs svarīgi saglabāt sasniegto reformu tempu un turpināt sadarbību ar Starptautisko kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai (*ICTY*), lai nākamā mēnešu laikā varētu pabeigt sarunas par Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu. Melnkalnei vēl ir daudz darāmā, lai pienācīgi nostiprinātu savas iestādes tālākai virzībai uz priekšu. Eiropas partnerībā ir noteikti galvenie pasākumi, kas ierosināti kopā ar šo paziņojumu. Prioritāte piešķirama tiesu reformai un cīņai pret korupciju un organizēto noziedzību. Melnkalnei jāuzlabo administratīvā rīcībspēja, lai varētu īstenot Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu.

Serbija

Jāizsaka atzinība Serbijai par tās konstruktīvo pieeju pēc Melnkalnes neatkarības atgūšanas. Jaunajai konstitūcijai jābruģē ceļš uz valsts pārvaldes sistēmas stiprināšanu. Serbija ir guvusi panākumus makroekonomiskās stabilitātes nodrošināšanā, turpinot privatizāciju un piesaistot ārvalstu tiešos ieguldījumus. Ekonomiskā integrācija ar ES ir pavirzījies uz priekšu vēlamajā virzienā. Tā ir panākusi zināmu progresu administratīvās reformas jomā. Sarunās ar ES par Stabilizācijas un asociācijas nolīguma noslēgšanu Serbija pierādīja, ka tai ir ievērojami institucionālie resursi. Tā ir laba zīme, kas rāda, ka Serbijai ir visas iespējas panākt pārējās reģiona valstis virzībā uz ES, tiklīdz Serbija būs izpildījusi nosacījumus sarunu atsākšanai par Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu (SAN).

Komisija pienācīgi izvērtē to problēmu loku, kuras Serbijai nākas risināt pašreizējos politiskajos apstākļos. Serbijai jāpieņem konstruktīva nostāja Kosovas jautājumā. Iespēja pievienoties ES jādara ticama un acīmredzama Serbijas iedzīvotājiem, uzreiz atjaunojot un ātri noslēdzot sarunas par Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu, tiklīdz būs izpildīti nosacījumi pilnīgai sadarbībai ar Starptautisko kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai (*ICTY*). ES strādā arī pie tā, lai iesaistītu Serbijas iedzīvotājus Eiropas procesos, izmantojot vīzu atvieglojumus⁵ un palīdzot Serbijai pilnvērtīgi līdzdarboties Kopienas programmās, ko īsteno tādās jomās kā izglītība, jaunatne, pētniecība un kultūra.

Kosova⁶

ES turpināja risināt Kosovas jautājumu, kontrolējot standartu ievērošanu, sniedzot palīdzību un strādājot kopā ar ANO pagaidu pārvaldi Kosovā (*UNMIK*), kā arī atbalstot statusa noteikšanas procesu, ko vada ANO ģenerālsekretāra īpašais sūtnis Marti Ahtisāri (*Martti Ahtisaari*). ES būs galvenā loma statusa jautājuma noteikšanā un šī jautājuma īstenošanā, tiklīdz būs panākta vienošanās ar ANO Drošības padomi.

Statusa jautājuma noregulējumam ir jābūt politiski un juridiski skaidram, un tam jānosaka Kosovas attīstības perspektīva nākotnē. Kosovas statusa jautājums ir *sui generis*, un tādējādi tam nav precedenta.

Tas stimulēs Kosovas iestādes turpināt reformas, kas vajadzīgas likuma varas, ekonomikas, valsts pārvaldes pamatjomās un nodrošinās pamatu ANO pagaidu pārvaldes Kosovā (*UNMIK*) atbildības sekmīgai nodošanai. Minoritāšu tiesības tāpat kā minoritāšu līdzdalība Kosovos iestāžu darbā joprojām ir īpaši svarīgs jautājums.

Eiropas perspektīva ir izšķiroši svarīga, lai visas iesaistītās puses vienoti saistītu savu nākotni ar Eiropas Savienību.

⁵ Sīkākai informācijai skatīt 10. lappusi par vīzu atvieglojumiem.

⁶ Saskaņā ar ANO Drošības padomes Rezolūciju 1244.

6. SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

Pamatojoties uz iepriekš minēto analīzi, Komisija ierosina izdarīt šādus secinājumus:

1. ES paplašināšanās politika vēl aizvien pamatojas uz trīs principiem: konsolidāciju, nosacītību un saziņu. ES pilda saistības, ko tā uzņēmusies attiecībā pret valstīm, kas jau ir iesaistītas šajā procesā, bet ir piesardzīga pret jaunu saistību uzņemšanos. Pievienošanās procesa gaita ir atkarīga no reformu gaitas kandidātvalstī.
2. Pašreizējā paplašināšanās stratēģija kopā ar metodēm un līdzekļiem, kas paredzēti, lai nodrošinātu ES spēju integrēt jaunas dalībvalstis, veido pamatu jaunai vienprātībai paplašināšanās jautājumos.
3. ES spēju integrēt jaunas dalībvalstis nosaka divi faktori:
 - spēja saglabāt stimulu pastiprināt un padziļināt Eiropas integrāciju, nodrošinot ES spēju darboties. Tas ir gan pašreizējo, gan nākotnes pilsoņu interesēs;
 - kandidātvalstu gatavība, pievienojoties ES, pēc noteikto stingro nosacījumu izpildes uzņemties dalības pienākumus. To izvērtē Komisija, pamatojoties uz stingru nosacītību.
4. ES integrācijas spēja tiks pārskatīta visos pievienošanās procesa galvenajos posmos. Savos atzinumos par dalības pieteikumiem un pievienošanās sarunu laikā Komisija sniegs novērtējumus par pievienošanās ietekmi uz politikas pamatjomām. Tas dalībvalstīm palīdzēs noteikt ES kopējo nostāju attiecībā uz attiecīgo sadaļu sarunām, tostarp, ja vajadzīgs, pārejas periodus vai citus pasākumus.
5. Izvērtējot nākamo paplašināšanās kārtu ietekmi uz budžetu, Komisija sīki analizēs ietekmi uz politikas pamatjomām, īpaši ietekmi uz lauksaimniecības un kohēzijas politiku.
6. ES ir jānodrošina, ka tā spēj saglabāt un padziļināt savu attīstības gaitu, risinot paplašināšanās darba kārtības jautājumus. Iestāžu reforma ir vajadzīga, lai uzlabotu lēmumu pieņemšanas efektivitāti paplašinātā ES. Tādēļ līdz brīdim, kad nākamā jaunā dalībvalsts būs gatava pievienoties ES, jārod jauns institucionālais risinājums.
7. Komisija turpinās uzlabot pievienošanās procesa kvalitāti. Kritērijus var noteikt gan sarunu sadaļu atvēršanai, gan slēgšanai, un tie būs pamats sarunu apturēšanai vai atsākšanai par atsevišķām sadaļām. Sarunu procesā tiks ņemti vērā rezultāti, kas gūti politiskajos un ekonomiskajos dialogos ar valstīm. Sarežģīti jautājumi, tādi kā tiesu reforma un cīņa pret korupciju, jārisina pievienošanās procesa sākuma stadijā.
8. Lai veicinātu caurskatāmību, Komisija iesaka darīt pieejamus sabiedrībai sarunu pamatdokumentus, tostarp ietekmes novērtējumus, ziņojumus par tiesību aktu atbilstības izvērtēšanu, sarunu sadaļu atvēršanas kritērijus un ES kopējās nostājas.

9. Ir svarīgi iegūt sabiedrības atbalstu paplašināšanās procesam. Stingri pasākumi un pastāvīga nosacītība ir būtiskākie elementi, lai garantētu šo atbalstu. Tāpat arī pārlicība par ES integrācijas spēju. Mums ir jānodrošina efektīvāka saziņa ar sabiedrību paplašināšanās jautājumos. Ir svarīgi ieklausīties pilsoņu teiktajā, ar atbilstīgu politiku risināt to problēmas un sniegt faktiskos datus. Dalībvalstīm ir galvenā loma šajā procesā. Komisija savus uzdevumus veiks kopā ar Eiropas Parlamentu, valstu, reģionālajām un vietējām iestādēm un pilsonisko sabiedrību.
10. Ar Horvātiju iesāktās pievienošanās sarunas rit labi. Pēc tiesību aktu atbilstības izvērtēšanas Horvātija daudzās jomās ir veikusi svarīgus pasākumus, lai pielīdzinātu savus tiesību aktus ES prasībām. Tā strādā pie vajadzīgo administratīvo resursu nodrošināšanas. Taču Horvātijai ir ievērojami jāpaātrina pasākumi, lai atrisinātu galvenās problēmas, tādas kā tiesu reforma, cīņa pret korupciju un ekonomiskā reforma, un jāturpina pilnībā sadarboties ar Starptautisko kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai. Labas attiecības ar kaimiņvalstīm un reģionālā sadarbība vēl aizvien ir pamatuzdevums.
11. Turcija turpina apmierinoši pildīt Kopenhāgenas politiskos kritērijus un ir turpinājusi īstenot politiskās reformas. Taču reformu temps pēdējā gada laikā ir samazinājies. Jāveic pastiprināts darbs, īpaši attiecībā uz vārda brīvību. Ir vajadzīgi tālākie uzlabojumi arī attiecībā uz nemusulmaņu reliģisko kopienu, sieviešu un arodbiedrību tiesībām un civilo kontroli pār militārajām vajadzībām. Turciju var uzskatīt par funkcionējošu tirgus ekonomiku, un tā ir uzlabojusi spēju uzņemties dalības pienākumus. Labas attiecības ar kaimiņvalstīm vēl aizvien ir pamatuzdevums.
12. Kā minēts Eiropas Kopienas un tās dalībvalstu 2005. gada 21. septembra deklarācijā, ES sagaida, ka Turcija nodrošinās pilnīgu un nediskriminējošu Ankāras nolīguma papildprotokola izpildi un likvidēs visus preču brīvai aprītei radītos šķēršļus, tostarp ierobežojumus transportlīdzekļiem. Saistību nepilnīga izpilde ietekmēs sarunu kopējo gaitu. Ja Turcija nebūs izpildījusi savas saistības, Komisija pirms Eiropadomes decembra sanāksmes sniegs attiecīgus ieteikumus. Kā minēts Pievienošanās partnerībā, ir ļoti svarīgi, lai Turcija pēc iespējas ātri veiktu konkrētus pasākumus divpusējo attiecību normalizēšanai ar ES dalībvalstīm.
13. Kandidātvalsts statusa piešķiršana Bijušajai Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikai 2005. gada decembrī ir atzinība par valsts sasniegumiem reformu jomā. Lai arī nedaudz lēnākā tempā, 2006. gadā valsts turpināja gūt panākumus. Visas Rietumbalkānu valstis ir guvušas panākumus, īstenojot plānu, ko Komisija ierosināja pagājušajā gadā. Katra valsts iet savu savdabīgu attīstības gaitu. Valsts apmierinošie rezultāti saistību izpildē saskaņā ar Stabilizācijas un asociācijas nolīgumiem (tostarp tirdzniecības noteikumiem) ir ļoti svarīgs elements ES, lai izskatītu ikvienu dalības pieteikumu.

1. PIELIKUMS

Īpašais ziņojums par ES spēju integrēt jaunas dalībvalstis

IEVADS

Šis īpašais ziņojums ir 2006. gada paplašināšanās stratēģijas dokumenta neatņemama sastāvdaļa. Ievērojot Eiropadomes 2006. gada jūnija sanāksmē izteikto lūgumu, ziņojumā galvenā uzmanība pievērsta vidēja termiņa un ilgtermiņa jautājumiem par ES spēju integrēt jaunas dalībvalstis. Tajā ir izklāstīta pieeja, kā nodrošināt to, ka ES saglabā un padziļina savas attīstības gaitu gan politikas jomās, gan iestādēs, iekļaujot paplašināšanās darba kārtībā uzdevumus, ko pasaule izvirza šodien.

Eiropadome 1993. gadā Kopenhāgenā secināja, ka „Eiropas Savienības spēja uzņemt jaunas dalībvalstis, saglabājot Eiropas integrācijas tempu, ir svarīgs apsvērums Savienības un kandidātvalstu kopējās interesēs.” Kā noteikts Komisijas 2005. gada stratēģijas dokumentā un apstiprināts Eiropadomes 2006. gada jūnija sanāksmē, nosakot paplašināšanās tempu, jāņem vērā ES integrācijas spēja.

ES jānodrošina savas attīstības gaitas saglabāšana un padziļināšana, risinot paplašināšanās darba kārtībā esošos jautājumus. Iestāžu reforma ir vajadzīga, lai uzlabotu lēmumu pieņemšanas efektivitāti paplašinātā ES. Tādēļ līdz brīdim, kad nākamā jaunā dalībvalsts būs gatava pievienoties ES, jārod jauns institucionālais risinājums.

Paplašināšanās ir kopīgs projekts, kas pamatojas uz kopīgiem principiem, politikas jomām un iestādēm. Savienībai ir jāsaglabā spēja darboties un lemt atbilstīgi taisnīgam līdzsvaram starp tās iestādēm, ievērot budžeta ierobežojumus un īstenot sarežģītu kopējo politiku, kas darbojas labi un ļauj sasniegt nospraustos mērķus.

ES uzņemšanas spēju jeb integrācijas spēju nosaka ES politikas un iestāžu attīstība un kandidātvalstu pārveidošana labi sagatavotās dalībvalstīs. Komisija, pamatojoties uz stingru nosacītību, rūpīgi izvērtē potenciālo dalībvalstu spēju pievienoties Eiropas Savienībai. Integrācijas spēja būtībā ir ES spēja uzņemt jaunas dalībvalstis dotajā brīdī vai dotajā periodā, neapdraudot Līgumā noteikto politisko un politikas mērķu sasniegšanu. Tādējādi tā pirmām kārtām ir funkcionāls jēdziens. Komisija turpmāk sagatavos novērtējumus par ES paplašināšanās ietekmi uz visām pievienošanās procesa stadijām. Veicot šādus novērtējumus, tiks ņemtas vērā katrai valstij raksturīgās iezīmes.

ES ir paplašinājusies piecas reizes, pieaugot no sešām līdz 25 un drīz 27 dalībvalstīm. Šīs paplašināšanās kārtas ir galvenais ieguldījums vienotas Eiropas izveidē, sekmējot demokrātiju, cilvēktiesību ievērošanu un stabilitāti visā kontinentā. Tās sekmē jaunu ES politikas jomu attīstību, tādu kā ekonomiskā un sociālā kohēzija, ārējās attiecības un vides aizsardzība. Paralēli tika attīstīts iekšējais tirgus, Šengenas zona un euro. Piektā paplašināšanās kārtā 2004. gadā, kas drīz noslēgsies ar Bulgārijas un Rumānijas pievienošanu, ir palielinājusi ES lomu pasaulē un nodrošinājusi īpašus ekonomiskos ieguvumus tirdzniecības, ieguldījumu un ekonomiskās izaugsmes ziņā. Tajā pašā laikā ES ir turpinājusi attīstīt un ieviest jaunas politikas jomas, piemēram, tiesiskumu, brīvību un drošību. ES paplašināšanās notikusi līdztekus Eiropas integrācijas padziļināšanai.

Pašreizējā paplašināšanās darba kārtība pamatojas uz trīs stratēģijas pamatelementiem: konsolidāciju, nosacītību un saziņu. Tā ietver Rietumbalkānu valstis un Turciju, kas atrodas dažādās attīstības stadijās ceļā uz dalību ES. Eiropadome šīm valstīm ir devusi iespēju kļūt par ES dalībvalstīm, tiklīdz tās būs izpildījušas vajadzīgos nosacījumus. Eiropas Savienība pilda pašreizējās saistības, ko tā uzņēmusies attiecībā pret valstīm, kas jau ir iesaistītas šajā procesā, bet ir piesardzīga pret jaunu saistību uzņemšanos.

Šobrīd ir maz ticams, ka nākotnē ES varētu pievienoties liela valstu grupa vienlaicīgi. Kandidātvalstis un potenciālās kandidātvalstis ievērojami atšķiras to politiskās un ekonomiskās attīstības un administratīvo resursu ziņā. Nākamā pievienošanās varētu notikt vidējā vai ilgākā laika posmā, ņemot vērā pirmspievienošanās sagatavošanas darbu pašreizējo stāvokli.

ES var sekmīgi uzņemt jaunas dalībvalstis, ja tās attīstība ir progresējusi un kandidātvalstis spēj pildīt dalībvalstu pienākumus. ES pilsoņiem jābūt gataviem arī nākamajām paplašināšanās kārtām un labāk jāizprot aktuālie jautājumi. Tas sekmēs šā procesa demokrātisko leģitimitāti sabiedrības acīs. Šajā dokumentā izklāstītā pieeja pamatojas uz šādiem elementiem:

- ES spējas saglabāt Eiropas integrācijas tempu nodrošināšana;
- kandidātvalstīm noteikto stingro nosacījumu izpildes nodrošināšana;
- labāka saziņa.

Pēdējos gados ir ierosināts jautājums par Eiropas Savienības galējām robežām. Tas Komisijai ļāva izdarīt vairākus sacinājumus. Termins „Eiropas” ietver sevī ģeogrāfiskus, vēsturiskus un kultūras elementus, kas visi kopā palīdz veidot Eiropas identitāti. Kopējo pieredzi, kas gūta saistībā ar idejām, vērtībām un vēsturisko mijiedarbību, nav iespējams ietilpināt vienā formulā, kas derīga visos laikos, un katrai nākamajai paaudzei tā ir jāpārskata.

Paplašināšanās juridiskais pamats ir Līguma par Eiropas Savienību 49. pants, kas nosaka, ka *„jebkura Eiropas valsts, kas ievēro 6. panta 1. punktā noteiktos principus, var iesniegt pieteikumu, lai kļūtu par Savienības dalībvalsti.”* Taču šis līguma noteikums nenozīmē, ka pieteikumus var iesniegt visas Eiropas valstis vai ka ES jāpieņem visi šādi pieteikumi. Eiropas Savienības būtību pirmām kārtām nosaka tās vērtības.

ES INTEGRĀCIJAS SPĒJAS ĪSA VĒSTURE

Iepriekšējo paplašināšanās kārtu laikā Eiropas Savienība izvērtēja savu spēju integrēt jaunas dalībvalstis. Komisijas atzinumi par dalības pieteikumiem ir pamats Padomes lēmumiem par pievienošanās sarunu sākšanu. Tie izvērtēja kandidātvalstu spēju uzņemties dalības pienākumus, tostarp ES politikas atzīšanu. Atzinumi, kas sniegti attiecībā uz pirmajām četrām paplašināšanās kārtām, ietvēra arī vispārēju analīzi par pievienošanās ietekmi uz Eiropas Savienību šādās jomās: Padomes prezidējošo valstu rotācija, tīro finanšu līdzekļu pārvedumu aprēķini, pamatojoties uz pašreizējo kopējo politiku, vai ES oficiālo valodu skaita pieaugums.

Komisija 2004. gadā iesniedza pētījumu par jautājumiem, kas saistīti ar Turcijas iespējamo dalību ES, kā arī ieteikumu sākt pievienošanās sarunas. Pētījumā prognozēts, ka pievienošanās sagatavošanas darbi turpināsies arī nākamajā desmitgadē. Tajā iekļautas aplēses par Turcijas pievienošanās ietekmi uz budžetu un norādītas jomas, kurās varētu rasties īpašas problēmas: lauksaimniecība, kohēzija, enerģētika, migrācija, ārējās robežas un ārpolitika.

Gatavojoties iepriekšējām paplašināšanās kārtām, Komisija izskatīja atsevišķos politikas dokumentos pieejamās netiešās norādes ES par jautājumiem, kas kopīgi vairākiem dalības pieteikumiem. Komisija ir uzsvērusi, ka ES iestāžu nostiprināšana, turpmākā ekonomiskā integrācija un kopējās politikas attīstība ir Eiropas integrācijas priekšnoteikums.

Komisija 1997. gadā izvērtēja piektās paplašināšanās kārtas iespējamo ietekmi un ierosināja īstenot budžeta un politikas reformas, gatavojoties dalībai ES. „Darba kārtības 2000” pamatmērķis ir nodrošināt ES politikas gatavību paplašināšanās procesam.

Piektajai paplašināšanās kārtai ES ekonomiski sāka gatavoties jau 1991. gadā, kad ES parakstīja pirmos Eiropas nolīgumus ar Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīm. Šo nolīgumu rezultātā ES īsā laikā kļuva par šo valstu pirmo tirdzniecības partneri. Divpusējā rūpniecības preču tirdzniecība starp ES un šīm valstīm pamatā tika liberalizēta jau pirms pievienošanās, kas lielā mērā sekmēja ekonomisko integrāciju.

Ekonomisko integrāciju ar Turciju veicina muitas savienība, kas savukārt ir stimulējusi ekonomiskās reformas un dinamiku. Rietumbalkānu valstis tiek sagatavotas dalībai, izmantojot Stabilizācijas un asociācijas nolīgumus, kas paredz progresīvu tirdzniecības liberalizāciju un ekonomisko palīdzību. Centrāleiropas Brīvās tirdzniecības nolīguma (CEFTA) vienlaicīga paplašināšana un uzlabošana rada pamatu dziļākai ekonomikas integrācijai Dienvidaustrumeiropā.

ES spēja integrēt jaunās dalībvalstis tika izvērtēta arī pievienošanās sarunu laikā. Komisija ierosināja pasākumus, lai noskaidrotu, kāda konkrētās politikas jomās ir paplašināšanās ietekme uz pašreizējām dalībvalstīm. Piektajā paplašināšanās kārtā tie ietvēra darba ņēmēju pārvietošanos un autotransportu. Komisijas aprēķinātās summas budžetā, kas vajadzīgas piektajai paplašināšanās kārtai, bija pamats sarunu noslēgšanai, tostarp lauksaimniecības maksājumiem.

Eiropas Savienība palīdzēja kandidātvalstīm sagatavoties dalības pienākumu veikšanai nākotnē. Tā izstrādāja pirmspievienošanās stratēģiju piektajai paplašināšanās kārtai. Tas ietvēra rūpīgu uzraudzību un regulāru pārskatu sniegšanu par katras valsts gūto progresu, prioritāšu noteikšanu ar pievienošanās partnerību starpniecību un finansiālu palīdzību. Tālejoši asociācijas nolīgumi ļāva kandidātvalstīm pirms pievienošanās uzņemt tiesības un pienākumus saskaņā ar *acquis* tādās vienotā tirgus jomās kā konkurences politika, intelektuālais īpašums, jūras transports un rūpniecisko produktu sertifikācija. Kandidātvalstis piedalījās ES aģentūru un komiteju darbā. Pēc pievienošanās līgumu parakstīšanas kandidātvalstis novērotāju statusā piedalījās likumu pieņemšanas procesā.

Šī stratēģija, kas paredzēta, lai kandidātvalstis pašas veiktu pārdomātus priekšdarbus, sekmēja to vienmērīgu integrāciju ES. Kā rāda Komisijas iekšējā tirgus rezultātu apkopojums un ziņojumi par ES tiesību aktu ieviešanu, divus gadus pēc pievienošanās desmit jaunās dalībvalstis ir nodrošinājušas teicamu atbilstību ES tiesību aktiem. Šīs pievienošanās ekonomiskā ietekme ir bijusi pozitīva. Iestādes ir turpinājušas darboties un pieņemt lēmumus; jaunajām dalībvalstīm ir bijusi aktīva loma.

Komisija veica pētījumu par paplašināšanās ekonomisko dimensiju divus gadus pēc 2004. gada 1. maija paplašināšanās kārtas. Pētījums rāda, ka pēdējo divu gadu laikā gūtā pieredze lielākoties ir pozitīva⁷. Paplašināšanās austrumu virzienā ir sekmējusi izaugsmi un radījusi jaunas darba vietas Eiropas ekonomikā. Noteicošais apstāklis šī veiksmīgā iznākuma nodrošināšanā bija rūpīgs paplašināšanās sagatavošanas darbs iepriekšējo desmit gadu laikā.

Lielākā daļa ES un kandidātvalstu pilsoņu atbalstīja paplašināšanos. Taču daudz kas ir likts uz spēles. Sabiedrības paustajā viedoklī par paplašināšanos joprojām manāmas zināmas bažas un neskaidrības. Tās ir jānovērš.

ES INTEGRĀCIJAS SPĒJA ŠODIEN

Eiropas Savienībai jānodrošina, lai tā arī turpmāk spētu darboties pašreizējo un nākotnes pilsoņu interesēs. Laikā, kad Eiropas Savienība gatavosies nākamajām institucionālajām reformām, rūpīgi vadītais pievienošanās process turpināsies.

Šajā iedaļā izklāstīta pieeja, kā izvērtēt ES spēju uzņemties saistības attiecībā uz nākamajām paplašināšanās kārtām, ņemot vērā iepriekšējo pieredzi.

ES spējas saglabāt Eiropas integrācijas tempu nodrošināšana

ES spēju saglabāt Eiropas integrācijas tempu, tai paplašinoties, raksturo trīs galvenie komponenti: iestādes, kopējā politika un budžets. Eiropas Savienībai jānodrošina tās iestāžu efektīva darbība arī turpmāk, politikā nosprausto mērķu sasniegšana un tās budžeta atbilstība izvirzītajiem mērķiem un finansiālajām iespējām.

Iestādes

ES šie jaunie institucionālie pasākumi nav vajadzīgi vienkārši tikai paplašināšanās dēļ; ES šie jaunie pasākumi ir vajadzīgi arī tādēļ, lai pašreizējā Savienība varētu darboties labāk. Eiropas Savienībai arī turpmāk jānodrošina, kas tās iestāžu darbība un lēmumu pieņemšanas process ir efektīvs un saprotams gan pašreizējām dalībvalstīm, gan nākamajās paplašināšanās kārtās iesaistītām valstīm.

Iepriekšējo paplašināšanās kārtu laikā kandidātvalstu integrācija ES iestādēs bija pievienošanās sarunu daļa. Attiecīgajos Pievienošanās līgumos tika veikti atbilstīgi institucionālo noteikumu pielāgojumi. Pirms pēdējās paplašināšanās kārtas tika veiktas iestāžu reformas. Uz Nicas līgumu pamatojas institucionālie noteikumi Pievienošanās līgumos ar desmit jaunajām dalībvalstīm, kas pievienojās ES 2004. gadā, un Bulgāriju un Rumāniju.

⁷ Komisijas paziņojums – Divi gadi pēc paplašināšanās – Pozitīvi ekonomiskie rezultāti – COM(2006) 200, 03.05.2006.

Nicas līgums paredz noteikumus Eiropas Savienībai ar dalībvalstu skaitu līdz 27 dalībvalstīm, tas ir, ņemot vērā Bulgārijas un Rumānijas pievienošanu. Bet šis līgums nosaka, ka, ja Eiropas Savienība sastāv no 27 dalībvalstīm, Komisijas locekļu skaits ir mazāks par dalībvalstu skaitu. Komisijas locekļu skaitu nosaka Padome ar vienprātīgu lēmumu. Šis noteikums piemērojams pirmajai Komisijai pēc 27. dalībvalsts pievienošanās dienas. Tad Padome pieņems noteikumus arī par rotācijas sistēmas ieviešanu, pamatojoties uz vienlīdzības principu.

Nicas līgums neparedz sastāva un citu iestāžu darbības pielāgojumus Savienībai ar dalībvalstu skaitu lielāku par 27. Vietu sadalījums Eiropas Parlamentā un balsu sadalījums Padomē nepārprotami ir galvenie elementi, kas ietekmē ES spēju pieņemt lēmumus. Tādējādi pirms nākamajām paplašināšanās kārtām ES būs jāpieņem lēmums par šo institucionālo reformu apjomu un būtību.

Paplašināšanās procesam būs arī praktiska ietekme uz iestāžu darbību, piemēram, uz valodu izmantošanu. Novērtējums par paplašināšanās ietekmi uz ES iestādēm tiks ietverts Komisijas atzinumos par ES dalības pieteikumiem nākotnē.

Līdz brīdim, kad nākamā jaunā dalībvalsts būs gatava pievienoties ES, jārod jauns institucionālais risinājums. ES darbības uzlabošana ir gan potenciālo dalībvalstu, gan paplašinātās Eiropas Savienības interesēs.

ES politika

Iepriekšējās paplašināšanās kārtas ir nostiprinājušas ES politiku, jo jaunās dalībvalstis ir devušas savu nacionālo pieredzi un politisko orientāciju Eiropas projektam. Pašreizējais *acquis* tādās tik dažādās jomās kā kohēzijas politika, lauksaimniecība, zivsaimniecība, vides aizsardzība, ārējās attiecības, caurskatāmība, atbildība un Eiropas pilsonība daļēji atspoguļo arī iepriekšējo paplašināšanās kārtu ietekmi. Dažas ES politikas jomas, piemēram, iekšējā tirgus vai tiesiskuma, brīvības un drošības joma, varētu nodrošināt pat vēl lielākas priekšrocības, ja tās tiktu attiecinātas uz vēl lielāku skaitu valstu, piemērojot pareizus nosacījumus.

Paplašināšanās laikā Eiropas Savienībai jānodrošina kopējās politikas attīstība un īstenošana visās jomās. Paplašināšanās ietekme uz ES politiku tiks izvērtēta visos paplašināšanās procesa pamatposmos.

Katrā Komisijas atzinumā par valsts pieteikumu dalībai ES turpmāk iekļaus novērtējumu par šīs valsts pievienošanās ietekmi uz ES politiku. Tas atspoguļosies arī sistēmā, kas nosaka darba uzdevumus pievienošanās sarunām.

Pamatnostādnes sarunām ar Horvātiju un Turciju paredz pasākumu kopumu, kura mērķis ir nodrošināt šo valstu vienmērīgu integrāciju ES politikas jomās. Šīs pamatnostādnes nosaka arī pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu ES politikas pareizu darbību pēc paplašināšanās, piemēram, pārejas periodus, izņēmumus, īpašus pasākumus un pastāvīgus aizsargpasākumus.

Komisija sīki analizēs nākamo paplašināšanās kārtu ietekmi uz lauksaimniecības un kohēzijas politiku, izvērtējot paplašināšanās ietekmi uz budžetu. Analīzē tiks ņemta vērā šo politikas jomu attīstība nākotnē.

Pievienošanās sarunu laikā Komisija rūpīgi izvērtēs pievienošanās ietekmi uz politikas pamatjomām, tostarp personu pārvietošanos, robežu pārvaldību, lauksaimniecību, kohēzijas politiku un transportu. Līdzīga rakstura novērtējumi tiks veikti enerģētikas un ārpolitikas un drošības politikas jomās, ņemot vērā ES paplašināšanās stratēģiskos motīvus saistībā ar lielāku stabilitāti, ārpolitikas un drošības politikas ieguvumiem vai drošu energoapgādi. Tas dalībvalstīm ļaus noteikt ES kopējo nostāju attiecībā uz sarunām par konkrētajām sadaļām, tostarp, ja vajadzīgs, pārejas periodus vai citus pasākumus, pilnībā izprotot iespējamo ietekmi.

ES budžets

Eiropas Savienībai ir jāspēj finansēt savas politikas īstenošanu ilgtspējīgi. Paplašināšanās ietekme uz ES budžetu tiks rūpīgi vērtēta visa paplašināšanās procesa laikā. Katrs Komisijas atzinums par valsts pieteikumu dalībai ES ietvers novērtējumu par šīs dalības ietekmi uz budžetu.

Pirms nākamās pievienošanās kārtas ES būs jāpieņem lēmums par vajadzīgajiem kopējiem budžeta līdzekļiem. Pamatojoties uz to, Komisija ierosinās turpmākajās pievienošanās sarunās izmantot vajadzīgo finansiālo pasākumu paketi. Komisijas analīzē tiks ņemti vērā budžeta un paaugstinātas ekonomiskās dinamikas aspekti, ko rada pievienošanās.

Kandidātvalstīm noteikto stingro nosacījumu izpildes nodrošināšana

Nosacītība ir viens no Komisijas paplašināšanās politikas pīlāriem. Kandidātvalstu labi paveikts sagatavošanās darbs veicina to vienmērīgu integrāciju ES. Uzlabota priekšdarbu kvalitāte ir kļuvusi par izšķirošo faktoru, jo ES darbību apjoms ir pieaudzis. Tas garantē nosacījumu stingru piemērošanu pirmspievienošanās stadijā un prasību pilnīgu izpildi katrā pievienošanās procesa stadijā.

Komisija rūpīgi uzraudzīs katras paplašināšanās procesā iesaistītās valsts progresu, kas ir daļa no pirmspievienošanās stratēģijas. Šī uzraudzība pamatosies uz dalības politiskajiem, ekonomiskajiem un *acquis* kritērijiem. Komisija īpašu uzmanību pievērsīs struktūru izveidei, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu likuma varu. Tas ietver administratīvos un tiesu resursus un krāpšanas un korupcijas apkarošanu. Šie jautājumi jārisina pirmspievienošanās procesa sākuma stadijā.

Pamatojoties uz saviem atzinumiem, Komisija ierosinās īstermiņa un vidēja termiņa reformu prioritātes Pievienošanās vai Eiropas partnerībām katrai valstij. Šie politikas pamatprincipi bija efektīvs līdzeklis prioritāšu noteikšanai, gatavojoties piektajai paplašināšanās kārtai. Komisija ierosinās regulāri pārskatīt šos pamatprincipus. Finansiālā palīdzība paplašināšanās procesā iesaistīto valstu atbalstam tiks virzīta uz tām reformām, kas partnerībās norādītas kā prioritātes. Jauna vienotā finanšu instrumenta ieviešana 2007. gadā ietvers visas pirmspievienošanās vajadzības un padarīs efektīvāku ES atbalstu dalības sagatavošanas darbiem.

Asociācijas nolīgumiem ar paplašināšanās procesā iesaistītām valstīm ir galvenā loma šo valstu sagatavošanā dalībai ES. Komisija pārbaudīs, kā tiek pildītas saistības. Apmierinoši rezultāti divpusējo saistību izpildē ir svarīgs elements ES, lai izskatītu ikvienu dalības pieteikumu.

Pievienšanās sarunu progresu noteiks panākumi, kas gūti sarunu pamatnostādņēs noteikto pievienšanās prasību izpildē, ko katrai valstij izvērtē atsevišķi. Kandidātvalstīm būs jāpierāda, ka tās ir izpildījušas konkrētos kritērijus, kas noteikti sarunu sadaļas atvēršanai vai slēgšanai. Neatbilstība kritērijiem var būt pamats sarunu apturēšanai vai atkārtotai atvēršanai attiecībā uz konkrēto sadaļu.

Turpmāk tiks nodrošināta ciešāka saikne starp progresu politisko reformu jomā un sarunu kopējo gaitu. Sarunu procesā tiks ņemti vērā rezultāti, kas gūti dialogos ar valstīm par to panākumiem dalības politisko kritēriju izpildē. Komisija sagatavos dialogu ar dalībvalstīm un informēs tās attiecīgajās Padomes institūcijās. Padomes struktūrai noteikta jauna kārtība, lai nodrošinātu to, ka dalībvalstu amatpersonas, kas atbildīgas par reformu progresa uzraudzību, un amatpersonas, kas atbildīgas par pievienšanās sarunām, būtu iekļautas vienā darba grupā.

Turklāt pašreizējā sarunu struktūra paredz sadaļu par tiesu varu un pamattiesībām. Tas ļaus rūpīgi kontrolēt priekšdarbu virzību izšķirošajās jomās. Pievienšanās sarunas var apturēt gadījumos, kad tiek nopietni un atkārtoti pārkāpti brīvības principi, demokrātija, cilvēktiesības un pamatbrīvības un likuma vara.

Turpmāk sarunu procesā tiks ņemti vērā arī tie rezultāti, kas gūti dialogos ar valstīm par to ekonomiskajām reformām. Komisija sagatavos dialogu ar dalībvalstīm un informēs tās attiecīgajās Padomes institūcijās. Šī dialoga uzmanības centrā ir ekonomisko kritēriju izpilde un konverģence ar ES ekonomiku. Ir svarīgi, lai pirms pievienšanās ES valstis, kas pievienojas tai, būtu funkcionējošas tirgus ekonomikas valstis, ka spēj konkurēt iekšējā tirgū. Pirmspievienšanās palīdzība tiks virzīta šī mērķa sasniegšanai.

Šie pasākumi kopā ar sarunu pamatnostādņēm un kritēriju noteikšanu sarunu sadaļu atvēršanai un slēgšanai nodrošinās stingru pieeju pievienšanās sarunām.

Kaut arī valstis varbūt vēlētos pašas noteikt pievienšanās galīgo datumu, lai veiktu savus reformu pasākumus, ES ir jāatturas no šādu datumu noteikšanas, kamēr pievienšanās sarunas nav tuvu noslēgumam. Ir jāpieturas pie principa, ka pievienšanās sarunu pabeigšana būs atkarīga no pašas valsts sasniegumiem.

Labāka saziņa

Demokrātiskā leģitimitāte ir ES pievienšanās procesa būtisks elements. Katru galveno lēmumu saistībā ar valsts pievienošanos pieņem dalībvalstu un kandidātvalstu demokrātiski vēlētas valdības ar vienprātīgu lēmumu. Šādu lēmumu ratificē valstu parlamenti. Eiropas Parlaments, kura locekļi tiek tieši ievēlēti, dod savu piekrišanu.

Demokrātiskā leģitimitāte ir arī Eiropa, kas ieklausās pilsoņu teiktajā un, īstenojot atbilstīgu politiku, risina to problēmas. Jo ES ikvienā tās politikas jomā, tostarp paplašināšanās jomā, ir jāgūst tās pilsoņu atbalsts. Noteiktība paplašināšanās procesā un pastāvīga nosacītība ir būtiskākie elementi šī atbalsta garantēšanai. Tāpat arī pārlicība par ES integrācijas spēju. Turklāt labāka saziņa ar sabiedrību ir ES paplašināšanās politikas būtiska sastāvdaļa. Kopumā iepriekšējās paplašināšanās kārtas guva sabiedrības atbalstu, bet izraisīja arī šaubas un neskaidrības. Pilsoņiem ir jābūt pēc iespējas labāk sagatavotiem nākamajām paplašināšanās kārtām.

ES ir labāk jāinformē par paplašināšanās priekšrocībām un problēmām. Tas pamatā ir dalībvalstu un kandidātvalstu uzdevums izskaidrot un aizstāvēt savu izvēli. Vadītāji valsts, reģionālajā un vietējā līmenī vislabāk var izprast savu vēlētāju rūpes un tieši sazināties ar tiem. Dalībvalstīm, kas ir iesaistījušās paplašināšanās procesā, ir jāskaidro pilsoņiem konkrētās priekšrocības, kas sagaidāmas no paplašināšanās. Komisija savus uzdevumus pildīs kopā ar Eiropas Parlamentu, valstu, reģionālajām un vietējām iestādēm un pilsonisko sabiedrību. Jo īpaši Komisija uzlabo informācijas pieejamību lietotājdraudzīgā veidā. Tas attiecas gan uz paplašināšanās politikas jautājumiem, gan praktiskām problēmām, tādām kā nosacītības piemērošana, uzraugot reformu īstenošanu, kritēriju noteikšana un ietekmes novērtējumu veikšana.

Eiropas Savienībai, tās dalībvalstīm un kandidātvalstīm ir jāpieliek lielākas pūles, lai veicinātu savstarpējas zināšanas un sapratni un palielinātu līdzatbildību par kopējās Eiropas projektu. Ir vajadzīgs ilgstošs darbs daudzu gadu garumā. Jāturpina attīstīt pilsoniskās sabiedrības dialogu, ko 2004. gadā nodibināja ar Turciju un 2006. gadā paplašināja, iesaistot Rietumbalkānu valstis. Komisija plāno paplašināt šo dialogu, iesaistot tajā citas sabiedrības grupas un tautsaimniecības nozares. Komisija darīs to saziņā ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, Reģionu komiteju, kā arī citām iestādēm, kas aktīvi darbojas šajā jomā. Ir svarīgi iesaistīt pilsoņus šajā dialogā un novērst bažas un pārpratumus.

Komisija atbalsta lielāku caurskatāmību, kas ir veids, kā tuvināt paplašināšanas procesu pilsoņiem. Komisija jau publicē savus atzinumus par dalības pieteikumiem, kā arī ziņojumus par katras valsts progresu. Tā ir publicējusi arī sarunu pamatnostādnes Horvātijai un Turcijai. Tagad jādara sabiedrībai pieejami arī citi pamatdokumenti, kas saistīti ar pievienošanās sarunām. Piektās paplašināšanās kārtas laikā to praktizēja daudzas kandidātvalstis attiecībā uz savu nostāju pievienošanās jautājumā. Komisija uzskata, ka ziņojumi par tiesību aktu atbilstības izvērtēšanu, sarunu sadaļu atvēršanas kritēriji, kā arī ES kopējās nostājas jādara zināmas sabiedrībai ar tīmekļa vietņu starpniecību.

Šajā ziņojumā izklāstītā pieeja nostiprinās paplašināšanās procesa demokrātisko pamatu. Visu šajā procesā iesaistīto pušu interesēs ir novērst plaisu starp politikas veidotājiem, no vienas puses, un sabiedrību, no otras puses. Pieredze, kas gūta piektās paplašināšanās kārtas laikā, palīdzēs Eiropas Savienībai nodrošināt šī procesa vēlamo virzību arī nākamajos gados.

2. PIELIKUMS

Secinājumi par Albāniju, Bosniju un Hercegovinu, Horvātiju, Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku, Melnkalni, Serbiju, Kosovu⁸ un Turciju

Albānija

Attiecībā uz **politiskajiem kritērijiem** Albānija ir panākusi zināmu progresu demokrātijas un likuma varas jomā, tostarp cīņā pret korupciju, kas ir Eiropas partnerības galvenā prioritāte. Ir saglabāta konstruktīva politika attiecībā uz šo reģionu. Ir vajadzīgs papildu darbs pie citām partnerības prioritātēm.

Panākts zināms progress *demokrātijas un likuma varas jomā*. Taču šis progress ir bijis nevienmērīgs. *Parlaments* pilda visus politiskos pienākumus, un tā Eiropas integrācijas komiteja ir bijusi ļoti aktīva. Tagad Parlamenta darbs ir daudz pārskatāmāks, un tā attiecības ar konstitucionālajām iestādēm ir bijušas efektīvas, bet joprojām pastāv tehniskas un administratīvas nepilnības. Ir vajadzīga lielāka valdības un opozīcijas sadarbība, lai nodrošinātu virzību tādiem svarīgiem pasākumiem kā vēlēšanu reforma un Stabilizācijas un asociācijas nolīguma saistību izpilde.

Valdība ir pieņēmusi plānu Eiropas partnerības un Stabilizācijas un asociācijas nolīguma saistību izpildei. Tā veido struktūras ES reformu koordinēšanai un pārvalda resursus to īstenošanai. Šo struktūru darba koordinācija ir svarīgs elements. Ir labāk jāizmanto īpašās zināšanas tiesību aktu projektu izstrādāšanā. Daudzu ministriju pārstrukturēšana īslaicīgi samazinājusi rīcībspēju dažās *valsts pārvaldes* jomās. Tagad ir svarīgi prast izmantot pārmaiņas, lai nostiprinātu efektivitāti. Ir notikušas dažas izmaiņas personāla sastāvā, nepievēršot pienācīgu uzmanību Civildienesta likumam. Iecelšanu pārvaldes amatos joprojām ietekmē politiski faktori. Valsts civildienesta vadības, karjeras veidošanas struktūru un samaksas līmenis joprojām ir zems.

Jaunajam likumam jāuzlabo karjeras veidošanas struktūra un lietu sadales metodes tiesnešiem. *Tiesu sistēma* ir kļuvusi nedaudz pārskatāmāka. Zināms progress vērojams spriedumu izpildē. Taču kopumā panākumi, kas gūti tiesvedības sistēmas uzlabošanā, ir nelieli. Jāuzlabo procedūras personāla pieņemšanai darbā tiesnešiem un nodarbinātības nosacījumi tiesu administratoriem. Jānodrošina atbilstīga kompetenču sadale abiem tiesu inspektorātiem. Jāuzlabo sadarbība starp policiju un tiesu iestādēm. Kopumā spriedumu izpilde joprojām ir nepilnīga. Ir vajadzīga juridiska noteiktība, lai nodrošinātu pozitīvu vidi tirdzniecībai un ieguldījumiem.

Cīņā pret korupciju ļoti liels skaits valsts dienestu darbinieku ir atbrīvoti no amata. Par korupciju notiesāto amatpersonu skaits ir palielinājies. Ir izveidota augsta līmeņa pretkorupcijas taktiskā grupa, un ir uzlabots likums par interešu konfliktu. Tagad Augstā ienākumu un mantiskā stāvokļa deklarēšanas un pārbaudes inspektorāta darbs ir daudz efektīvāks, un ir veikti pasākumi, lai uzlabotu valsts pārvaldes caurskatāmību. Gadījumos, kad korupcijas novēršanas pasākumi pārsniedza konstitucionālos ierobežojumus, iejaucās konstitucionālā tiesa. Šobrīd vajadzīgi institucionālie papildpasākumi, jo korupcija joprojām ir nopietna problēma. Cīņa pret korupciju ir prioritāte, lai varētu īstenot Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu.

⁸ Saskaņā ar ar ANO Drošības padomes Rezolūciju 1244.

Neliels progress vērojams *cilvēktiesību un minoritāšu aizsardzības jomā*. Šobrīd tiesu personāla apmācība cilvēktiesību jautājumos ir obligāta. Ir uzlaboti iepriekšējā apcietinājuma noteikumi. Albānijas ombuds lielāku aktivitāti izrādījis cilvēktiesību jomā. Taču vēl aizvien ir nepilnīga starptautisko standartu izpilde attiecībā uz spīdzināšanas novēršanu, cietumu apstākļiem un aizturēto personu tiesībām, īpaši iepriekšējā apcietinājuma vietās. Pienācīgi jāsteno neseno veiktās izmaiņas plašsaziņas līdzekļu uzraudzības iestādes sastāvā. Plašsaziņas līdzekļu brīvības tiesiskais regulējums joprojām neatbilst prasībām un nav ieviests pilnībā. Plašsaziņas līdzekļu brīvības veicināšana ir Eiropas partnerības galvenā prioritāte. Jaunas izpildaģentūras izveide varētu paātrināt īpašumu restitūcijas procesu, kas arī ir partnerības galvenā prioritāte, bet šobrīd šis process vēl aizvien ir ļoti lēns. Noteiktība īpašumtiesību jautājumos ir ļoti svarīga, lai izpildītu Stabilizācijas un asociācijas nolīguma saistības. Albānija ir sākusi strādāt pie tiesiskā regulējuma izveides minoritāšu aizsardzībai, starptautisko saistību izpilde joprojām ir nepilnīga, un ir vajadzīgi papildu pasākumi iecietības veicināšanai. Stratēģija Albānijas čigānu mazākumtautības iedzīvotāju jautājumā ir palīdzējusi radīt dažas vērtīgas iniciatīvas, bet to īstenošanai trūkst vajadzīgo resursu. Čigānu tautības bērni ir jo īpaši neaizsargāti pret cilvēku tirdzniecību.

Attiecībā uz *reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām* Albānijai vēl arvien ir pozitīva loma. Tā ir aktīvi piedalījusies reģionālajos pasākumos politikas, tirdzniecības, vides, ekonomikas, drošības, aviācijas un enerģētikas jomā. Albānija ir turpinājusi attīstīt attiecības ar kaimiņvalstīm un citām valstīm reģionā, saglabājot konstruktīvu pieeju Kosovas jautājumam.

Attiecībā uz *ekonomiskajiem kritērijiem* Albānija kopumā ir sasniegusi makroekonomisko stabilitāti. Tas Albānijai ir palīdzējis panākt progresu virzībā uz funkcionējošu tirgus ekonomiku. Intensīvi jāturpina veikt svarīgas reformas, lai tā varētu izturēt konkurences spiedienu un tirgus konjunktūru Eiropas Savienībā.

Politiskā vienprātība būtiskākajos ekonomiskās politikas jautājumos kopumā ir saglabājusies. Pamatā Albānija nodrošināja makroekonomisko stabilitāti. Turpinājās spēcīga ekonomiskā izaugsme, un nabadzības līmenis samazinājās. Makroekonomiskās politikas pasākumu kopums atbilda prasībām. Monetārā politika bija droša, un tai izdevās noturēt inflāciju zemā līmenī. Fiskālā konsolidācija turpinājās, un sabiedrības un nodokļu administrācijas reformas palīdzēja uzlabot fiskālo stāvokli. Mazinājās administratīvie šķēršļi iekļūšanai tirgū.

Taču ārējo kontu deficīts ievērojami pieauga, un eksporta devums bija ļoti niecīgs. Jāuzlabo Albānijas tiesiskais regulējums iepirkumu, privatizācijas un koncesiju jomā. Tādas nepilnības uzņēmējdarbības vidē kā juridiskā nenoteiktība un trūkumi tiesību aktu ieviešanā, slikta infrastruktūra vai nepietiekama energoapgāde kavē ekonomisko attīstību. Īpašuma tiesību piemērošana vēl aizvien bija nepilnīga, un tika panākts pavisam minimāls progress tiesu sistēmas efektivitātes uzlabošanā. Galvenais uzdevums ir nostiprināt ārpusbanku finanšu nozares normatīvo un uzraudzības sistēmu. Jāpaātrina pasākumi ēnu ekonomikas lielās ietekmes samazināšanai un formalizēšanai. Privatizācijas process vēl nav pabeigts, un nekavējoties jāveic valsts uzņēmumu pārstrukturizācija, īpaši elektroenerģijas pakalpojumu jomā.

Albānija ir guvusi panākumus tiesību aktu, politikas un rīcībspējas saskaņošanā ar *Eiropas standartiem*, īpaši organizētās noziedzības, muitas un konkurences jomā. Reformu virzība tādās jomās kā publiskais iepirkums, intelektuālais īpašums un veterināri sanitārā un fitosanitārā pārbaude ir ļoti svarīga, lai nodrošinātu Stabilizācijas un asociācijas nolīguma sekmīgu izpildi.

Panākts progress dažās *iekšējā tirgus* jomās, bet citās vēl ir jāiegulda liels darbs, lai varētu izpildīt Albānijas Stabilizācijas un asociācijas nolīguma saistības. Zināms progress vērojams standartu pieņemšanas un kontroles jomā. Ir nostiprināta akreditācijas, metroloģijas un tirgus uzraudzības spēja, bet vēl ir vajadzīgi tiesību aktu pilnveidojumi un labāka koordinācija. Ir uzlabota patērētāju un veselības aizsardzības struktūru saskaņība. Tagad tās ir jānostiprina. Stabilizācijas un asociācijas nolīgums ietver saistības attiecībā uz *darba ņēmēju pārvietošanos, pakalpojumu sniegšanas* brīvību un brīvību veikt *uzņēmējdarbību*. Pagaidām nav nekādu jūtamu uzlabojumu attiecībā uz darba ņēmēju pārvietošanos. Ārvalstu uzņēmumu diskriminācija saistībā ar reģistrācijas nodevām ir novērsta. Ir vienkāršotas uzņēmumu reģistrācijas procedūras, bet tās vēl aizvien ir samērā neskaidras. Joprojām pastāv šķēršļi uzņēmējdarbības veikšanai un *kapitāla aprites ierobežojumi*.

Lai izpildītu Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu, ir vajadzīga efektīva muitas sistēma. Pateicoties būtiskām muitas reformām, muitas ieņēmumi ir palielinājušies. Gūti panākumi datorizācijas, muitas noteikumu un izcelsmes pārvaldības jomā. Ir nostiprināta sadarbība starp policiju un muitu. Jāuzlabo infrastruktūra un jāturpina tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* prasībām. Ir vienkāršots nodokļu administrēšanas process un panākts progress datorizācijas un riska analīzes jomā. Tagad ir vajadzīga tiesību aktu tālāka saskaņošana ar ES tiesību aktiem un visaptveroša nodokļu iekasēšanas un kontroles stratēģija.

Albānija saskaņā ar Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu ir uzņēmusies saistības *konkurences* jomā. Konkurences institūcijas darbība pretmonopolu jomā ir uzlabojusies, bet tās efektīvu darbību kavē personāla un pieredzes trūkums. Ar *valsts atbalstu* saistītie Stabilizācijas un asociācijas nolīguma priekšdarbi norit labi. Šobrīd tiesiskā regulējuma izveide un pārbaude ir pabeigta. Tagad ir jānodrošina Valsts atbalsta departamenta darbības neatkarība.

Gaidāms jauns *publiskā iepirkuma* likums, un ir paplašināta apmācība publiskā iepirkuma jautājumos, bet pašreizējais tiesiskais regulējums neatbilst *acquis* prasībām. Publiskā iepirkuma aģentūras darbs joprojām ir neapmierinošs. Ir svarīgi panākt progresu šajā jomā, lai uzlabotu valsts sektora pārvaldību, kas ir Eiropas partnerības galvenā prioritāte, un izpildītu Stabilizācijas un asociācijas nolīguma saistības. Attiecībā uz *intelektuālā īpašuma tiesībām (IĪT)* ir sākts darbs pie preču zīmju, patentu un rūpniecisko dizainu datubāzes izveides. Muitas pārvaldē ir izveidota IĪT nodaļa. Taču autortiesību birojs pagaidām vēl nedarbojas, un vēl aizvien netiek nodrošināta IĪT pienācīga piemērošana. Ir jāveic pastiprināts darbs, lai izpildītu Stabilizācijas un asociācijas nolīguma saistības.

Panākumi *nodarbinātības* jomā ir nelieli. Zināms progress vērojams *izglītības* jomā, ir apstiprināta valsts stratēģija vidējai izglītībai un arodizglītībai. Taču ieinteresētība izglītības jautājumu risināšanā joprojām ir samērā neliela.

Dažās *nozaru politikas* jomās gūti jauni panākumi. Attiecībā uz *rūpniecību un maziem un vidējiem uzņēmumiem* ir pārskatīts rīcības plāns administratīvo šķēršļu novēršanai un izveidota jauna jumta organizācija, lai veicinātu ieguldījumus, eksportu un mazo un vidējo uzņēmumu attīstību. Taču progress uzņēmējdarbības vides uzlabošanā un neformālās ekonomikas samazināšanā vēl aizvien ir lēns. Arī *lauksaimniecības nozarē* panākts ļoti neliels progress. Vērojams dažu preču noieta un ieguldījumu pieaugums, bet produktivitātes un konkurētspējas līmenis joprojām ir zems. Atbilstība ES *veterinārajām un fitosanitārajām* prasībām, kas ir ļoti svarīgs elements, lai veiksmīgi piemērotu Stabilizācijas un asociācijas nolīguma un pagaidu nolīguma tirdzniecības nosacījumus, joprojām ir nepilnīga. *Zivsaimniecības* dienests kontrolē zivju izkraušanu, bet neatļautā krājumu bojāšana turpinās.

Attiecībā uz *vidi* un *transportu* vērojams zināms progress horizontālo tiesību aktu jomā, bet ieviešana un infrastruktūras attīstība vēl aizvien ir neapmierinoša. *Enerģētikas* nozares attīstība joprojām ir ļoti gausa. Albānija ir ratificējusi Enerģētikas kopienas līgumu un ir sākusi pieņemt attiecīgos tiesību aktus, bet elektroenerģijas zudumi ir palielinājušies un iekasēto maksājumu līmenis ir pazeminājies. Albānija joprojām nav gatava uzņemties Stabilizācijas un asociācijas nolīguma saistības *informācijas sabiedrības un plašsaziņas līdzekļu* jomā. Attiecībā uz elektroniskajiem sakariem un informācijas tehnoloģijām jāievieš un jāpiemēro liberalizācijas tiesību akti. Normatīvā sistēma vēl aizvien neatbilst *acquis* prasībām. Telekomunikāciju pārvaldes iestāde nav pietiekami aktīva. Attiecībā uz *finanšu kontroli* valdība ir apstiprinājusi Valsts iekšējās finanšu kontroles politikas dokumentu. Ir panākts progress tiesiskā un normatīvā regulējuma jomā, bet tas joprojām ir tikai sākuma stadijā. Labi panākumi gūti *statistikas* jomā.

Tiesiskuma, brīvības un drošības jomā vērojams progress saistībā ar atsevišķiem aspektiem; taču šīm jomām jāvelta nopietna un ilgstoša uzmanība. Apmācība un dokumentu drošība *vīzu* administrēšanā ir uzlabojusies. Nav sagatavots centralizētais IT tīkls, un joprojām vajadzīgas juridiska rakstura izmaiņas. Jauns aprīkojums un labāka koordinācija ir uzlabojusi *robežu pārvaldību*, bet pagaidām vēl nav ieviesta integrētās robežu pārvaldības stratēģija. Jānostiprina robežu pārvaldības infrastruktūra. *Patvēruma* tiesību akti atbilst starptautiskajiem standartiem, bet ir jāuzlabo to ieviešana. Albānija ir uzlabojusi iekšējo koordināciju un sadarbību ar kaimiņvalstīm, lai apkarotu nelegālo *migrāciju*. Ir svarīgi, lai Albānija nodrošinātu pietiekamus personāla resursus savu saistību izpildei saskaņā ar atpakaļuzņemšanas nolīgumiem.

Attiecībā uz cīņu pret *nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu* ir pastiprināta Finanšu kontroles dienesta (FKD) un prokuratūras darbība un uzlabota starptautiskā sadarbība, bet ir jāturpina abu šo iestāžu darbības stiprināšana un tiesiskā pamata izveide. Lielāks politiskais stimuls un labāka starptautiskā sadarbība ir palielinājusi liela mēroga *narkotiku* tirgotāju arestu skaitu, bet ir vajadzīga labāka kriminālizmeklēšanas spēja, vietējo aģentūru darba koordinācija un procedūras konfiscētajām narkotikām. Narkotiku tirdzniecība joprojām ir nopietna problēma. Tiek gatavoti pasākumi *policijas* darba organizācijas uzlabošanai. Sadarbība ar muitu un izlūkdienestiem ir uzlabojusies, bet ir jāuzlabo lietu pārvaldība un iekšējās kontroles struktūru darbs.

Ir gūti panākumi *cīņā pret organizēto noziedzību*, kas ir Eiropas partnerības galvenā prioritāte. Pamatojoties uz stingru politisko gribu apkarot organizēto noziedzību, ir veiktas policijas oparācijas pret galvenajiem noziedzīgiem grupējumiem. Operatīvā sadarbība ar Albānijas kaimiņvalstīm ir jūtami uzlabojusies. Nedaudz uzlabojusies arī sadarbība starp policiju un tiesu iestādēm centrālajā līmenī. Taču vēl ir daudz darāmā, lai gūtu konkrētus uzlabojumus. Ir vajadzīga labāka sadarbība starp policiju un tiesu iestādēm vietējā līmenī un papildu darbs augsta līmeņa korupcijas apkarošanai šajās iestādēs. Vajadzīga labāka liecinieku aizsardzība. Valdība ir pieņēmusi valsts stratēģiju cīņai pret *cilvēku tirdzniecību* un ir uzlabojusi struktūras, lai īstenotu šo stratēģiju. Tika sekmīgi uzsāktas jaunas tirgotāju kriminālvajāšanas un pieņemti notiesājoši spriedumi. Taču cilvēku tirdzniecība joprojām ir nopietna problēma. Ir vajadzīgi papildresursi un labāka koordinācija vietējā un starptautiskā mērogā. Policijas *preterorisma* direktorāts ir konfiscējis lielu daudzumu ieroču, bet ir jāpastiprina infrastruktūras un aģentūru sadarbība. Situācija *personas datu* aizsardzības jomā joprojām rada bažas.

Bosnija un Hercegovina

Bosnijas un Hercegovinas progress virzībā uz **politisko kritēriju** izpildi turpinājās, bet nedaudz lēnākā tempā. Galvenās politiskās prioritātes, kas noteiktas Eiropas partnerībās, ir ievērotas tikai daļēji. Būs jārisina vēl daudzi svarīgi jautājumi, pirms varēs noslēgt sarunas par Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu.

Daļējs progress panākts **demokrātijas un likuma varas jomā**. Kopš Deitonas/Parīzes nolīguma noslēgšanas vispārīgās vēlēšanas 1. oktobrī bija pirmās vēlēšanas, ko pilnībā vadīja Bosnijas un Hercegovinas iestādes. EDSO Demokrātisko institūciju un cilvēktiesību biroja (ODIHIR) provizoriskie secinājumi rādīja, ka šīs vēlēšanas bija solis uz priekšu demokrātijas un likuma varas konsolidācijā un kopumā tās notika saskaņā ar starptautiskajiem standartiem. Taču, tā kā netika izdarīti vajadzīgie grozījumi *Konstitūcijā*, tās pilnībā neatbilda Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (ECK) prasībām.

Ir veikti daži pasākumi, lai nodrošinātu valsts ministrijas un iestādes ar pietiekamiem resursiem uzdevumu izpildei, bet ir vajadzīgi papildu pasākumi, lai īstenotu šo Eiropas partnerības galveno prioritāti. Pavisam neliels progress panākts, nodrošinot Valsts *parlamentāro asambleju* ar pietiekamiem tehniskiem resursiem un personālu. Valsts iestāžu darba koordinācija joprojām ir nepietiekama, un nav izveidoti nekādi jauni mehānismi šīs koordinācijas uzlabošanai. Kopumā izpildvaras un likumdošanas iestāžu darbs vēl aizvien ir nepilnīgs.

Bosnijas un Hercegovinas pēdējo gadu sasniegumi stabilitātes un drošības jomā ir ļāvuši Miera īstenošanas padomei pieņemt lēmumu par Augstā pārstāvja biroja (OHR) darbības izbeigšanu līdz 2007. gada 30. jūnijam. Šis lēmums ir jāpārskata 2007. gada sākumā.

Visaptverošas *valsts pārvaldes* reformas stratēģijas pieņemšana daļēji atrisināja jautājumu par Eiropas partnerības galveno prioritāti. Likums par valsts ombudu bija pozitīva rīcība. Ir pastiprināts Valsts pārvaldes koordinācijas biroja darbs, un Civildienesta aģentūras ir uzlabojušas procedūras personāla pieņemšanai darbā. Tagad ir jāīsteno valsts pārvaldes reforma, lai nostiprinātu kopējo administratīvo rīcībspēju.

Nelieli panākumi ir gūti, īstenojot *policijas reformas* galveno uzdevumu. Policijas pārstrukturēšanas direktorāta sekmīgu darbu pamatā kavē Serbijas republikas (*Republika Srpska*) pieeja. Tādēļ ir aizkavējusies 2005. gada oktobra Nolīguma par policijas pārstrukturēšanu īstenošana, kas ir Eiropas partnerības galvenā prioritāte.

Attiecībā uz *tiesu sistēmu* Valsts tiesa, Ģenerālprokuratūra un Augstā tiesu un prokuratūru padome savus pienākumus ir veikušas labi. Tās ir pakāpeniski nostiprinājušas savu neatkarību un samazinājušas paļaušanos uz starptautisko kopienas. Taču ir jāturpina stiprināt tiesu sistēmas neatkarību un jāuzlabo tās darba efektivitāte.

Ir pieņemta jauna stratēģija cīņai pret *korupciju*. Korupcija joprojām ir nopietna problēma Bosnijā un Hercegovinā. Ir aktīvāk jāizmeklē lietas un jāsauc pie kriminālatbildības.

Neliels progress panākts attiecībā uz *cilvēktiesību un minoritāšu aizsardzību*. Cilvēktiesību komisija Konstitucionālajā tiesā turpināja strādāt efektīvi. Lielāka uzmanība jāveltī ar cilvēktiesībām saistīto noteikumu ieviešanai un starptautisko cilvēktiesību konvenciju pareizai piemērošanai. Etniskā diskriminācija vēl aizvien ir nopietns jautājums, un ir vajadzīgi papildu pasākumi neiecietības apkarošanai. Jāveic konkrēti pasākumi čigānu mazākumtautības atbalstam.

Ir pieņemti likumi par valsts nozīmes apraides sistēmu saistībā ar vārda un plašsaziņas līdzekļu brīvību. Ir pieņemti attiecīgie tiesību akti iestāžu līmenī Serbijas republikā (*Republika Srpska*), bet ne Federācijā. Valsts apraides sistēmas reforma īstenota tikai daļēji. Attiecīgā Eiropas partnerības prioritāte nav īstenota pilnībā.

Darbojas Bēgļu atgriešanās fonds, un Bosnija un Hercegovina aktīvi piedalījās Sarajevas procesā. Ir jāveic turpmākie pasākumi, lai atbalstītu bēgļu un valsts iekšienē pārvietoto personu atgriešanos, jo īpaši to sociālo un ekonomisko integrāciju.

Neliels progress vērojams attiecībā uz *reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām*. Ir veikti daži pasākumi, lai nodrošinātu sadarbību ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai (*ICTY*) – Eiropa partnerības galveno prioritāti, bet šī sadarbība ir ievērojami jāuzlabo. Jāveic papildu pasākumi, lai noteiktu brīvībā esošo apsūdzēto personu atrašanās vietu un apkarotu tīklus, kas atbalsta tos. Valsts tiesa ir sekmīgi turpinājusi kriminālvajāšanu par kara noziegumiem. Jāuzlabo kriminālvajāšana iestāžu līmenī.

Bosnijai un Hercegovinai saglabājās labas attiecības ar kaimiņvalstīm. Vēl ir jārisina daži divpusējie jautājumi, īpaši par robežu noteikšanu un tirdzniecību.

Attiecībā uz **ekonomiskajiem kritērijiem** Bosnija un Hercegovina ir panākusi nelielu progresu virzībā uz funkcionējošu tirgus ekonomiku. Jāveic ievērojams papildu darbs, lai varētu izturēt konkurences spiedienu un tirgus konjunktūru Eiropas Savienībā.

Padziļinājās sadarbība fiskālās politikas jomā, un 2006. gadā visā valstī tika sekmīgi ieviests pievienotās vērtības nodoklis (PVN). Nedaudz uzlabojās iespēja pamatot politikas veidošanu ar analītisko darbu. Saglabājās noturīga ekonomiskā izaugsme. Turpinājās fiskālā konsolidācija. Izvesto preču pieauguma temps 2006. gada pirmajā pusē palielinājās, ko veicināja PVN ieviešana un dažu preču ražošanas apjoma pieaugums. Privatizācija turpinājās, īpaši Serbijas republikā (*Republika Srpska*), un tika pieņemtas dažas juridiska rakstura izmaiņas, lai sekmētu uzņēmumu pārstrukturēšanu.

Taču reformu gaita daudzās jomās joprojām bija lēna. Vēl aizvien bija vērojamas lielas atšķirības starp tirdzniecības un tekošajiem kontiem, kas atspoguļo nepietiekami dinamisku uzņēmējdarbību un lielu privāto patēriņu. Pamats ekonomiskajai izaugsmei joprojām bija ierobežots. Valsts fiskālajā nostādņē nav pienācīgi ņemta vērā lielā makroekonomiskā nelīdzsvarotība. Lēmumu pieņemšanas process ekonomikas un fiskālās politikas jomā valstī vēl aizvien ir sarežģīts un netiek pietiekami koordinēts. Turklāt palielinājās nepieciešamība pēc valsts izdevumiem, neraugoties uz šo izdevumu jau tā salīdzinoši lielo apjomu. Arī valsts izdevumu efektivitāte joprojām ir samērā zema. Uzņēmējdarbības vide un uzņēmumu pārvalde kopumā vēl aizvien bija neapmierinoša. Privatizācija un uzņēmumu pārstrukturēšana bija lēna, īpaši Federācijā. Uzņēmumu sektors joprojām nav pārstrukturēts pilnībā.

Panākumi, ko Bosnija un Hercegovina guvusi savu tiesību aktu un politikas saskaņošanā ar **Eiropas standartiem**, ir nelieli. Šajā ziņā Bosnijai un Hercegovinai būs jāiegulda papildu darbs, lai varētu izpildīt Eiropas partnerības prasības.

Attiecībā uz **iekšējo tirgu** pavisam nelieli sasniegumi vērojami *preču brīvas aprites* jomā. Priekšdarbi standartizācijas, sertifikācijas, metroloģijas un tirgus uzraudzības jomā vēl arvien ir tikai sākuma stadijā, un jaunie tiesību akti netiek pienācīgi ieviesti. Atbilstības novērtēšanas iestāžu un procedūru nepietiekamība kavē eksporta jaudas palielināšanu. Tirgus uzraudzības struktūras izveide, pamatojoties uz atbilstīgiem tiesību aktiem produktu nozarē, un pretrunīgās pirmstirgus kontroles pakāpeniska izbeigšana prasa pieņemt steidzamus pasākumus.

Īpaši sasniegumi nav vērojami arī attiecībā uz *darba ņēmēju pārvietošanos*. Neliels progress panākts *pakalpojumu* jomā, bet nav nekādu būtisku izmaiņu attiecībā uz *tiesībām veikt uzņēmējdarbību* un *likumiem par uzņēmējdarbību*. Jautājums par banku uzraudzību nav risināts valsts līmenī un joprojām ir iestādes kompetencē.

Nav nekādu nozīmīgu panākumu *kapitāla brīvas aprites* jomā, bet Bosnijas un Hercegovinas sagatavošanas darbi šajā jomā norit labi. Neliels progress panākts *multas noteikumu* jomā. Multas tiesību akti ir sakārtoti un lielā mērā atbilst *acquis* prasībām. Jānodrošina to pilnīga ieviešana, īpaši tādās jomās kā izcelsme, vērtēšana un vienkāršotas procedūras Kas attiecas uz *nodokļu politiku*, pievienotās vērtības nodokļa (PVN) sekmīga ieviešana bija pozitīvs solis vēlamajā virzienā. Neliels progress vērojams tiešo nodokļu jomā.

Attiecībā uz *konkurenci* Bosnija un Hercegovina gūst pakāpeniskus panākumus pretmonopolu kontroles jomā, bet nekāds progress nav jūtams valsts atbalsta jomā. Bija vērojama pozitīva virzība *publiskā iepirkuma* jomā, īpaši saistībā ar Publiskā iepirkuma aģentūras un Iepirkumu uzraudzības biroja izveidošanu. Progress, kas gūts attiecībā uz *intelektuālā īpašuma tiesību* ieviešanu un piemērošanu, ir neliels.

Nodarbinātības politikas jomā pagaidām vēl ir maz uzlabojumu. Bosnijas un Hercegovinas darba tirgū joprojām vērojamas bezdarba problēmas, augsts tirgus fragmentācijas līmenis un pārdomātas nodarbinātības politikas trūkums. Pavisam neliels progress vērojams *izglītības* jomā. Vēl nav pieņemts Augstākās izglītības likums un citi pamatlikumi. Bērnu nodalīšana skolās pēc to etniskās piederības vēl aizvien ir nopietna problēma.

Ir nelieli panākumi virzībā uz īsta iekšējā tirgus izveidi Bosnijā un Hercegovinā, kas ir Eiropas partnerības galvenā prioritāte.

Attiecībā uz **nozaru politiku** nav nekādu nozīmīgu uzlabojumu *rūpniecības un mazo un vidējo uzņēmumu jomā (MVU)*. Rūpniecības stratēģija un MVU attīstības stratēģija vēl nav pieņemta.

Lauksaimniecības nozarē kopumā vērojams visai neliels progress. Politika vēl aizvien tiek attīstīta tikai iestāžu līmenī, un koordinācija ir nepietiekama. Visaptverošas lauksaimniecības stratēģijas izstrādāšana ir aizkavējusies, ko daļēji var izskaidrot ar to, ka nav vajadzīgās tiesiskās un institucionālās sistēmas valsts līmenī. Veterinārajā jomā ir pieņemti īstenošanas tiesību akti. Tiesību aktu īstenošanas iespējas joprojām ir ierobežotas, galvenokārt sakarā ar nepietiekamajiem cilvēku un finanšu resursiem un sliktu koordināciju starp valsts un uzņēmuma veterinārajiem dienestiem. Bosnijas un Hercegovinas sagatavošanas darbi *vides* jomā joprojām ir tikai sākuma stadijā. Nav pieņemts Vides likums valsts līmenī, lai izveidotu saskaņotu vides aizsardzības sistēmu valstī, un nav nodibināta Valsts vides aģentūra.

Turpinās progress attiecībā uz Bosnijas un Hercegovinas iesaistīšanos Eiropas *transporta* tīkla attīstībā. Bosnija un Hercegovina īsteno 2004. gada jūnija Savstarpējas saprašanās memorandu par Dienvidaustrumeiropas galveno reģionālo transporta tīklu. Tā ir guvusi ievērojamus panākumus aviācijas *acquis* saskaņošanas jomā, parakstot Eiropas kopējās aviācijas telpas nolīgumu.

Pozitīva attīstība jūtama *enerģētikas* jomā. Ir ratificēts Enerģētikas kopienas līgums. Ir nodalīta pārvade elektroenerģijas nozarē, un ir juridiski izveidots Neatkarīgais sistēmas operators (NSO) un Pārvades uzņēmums (*Transco*). Taču vēl ir jāpabeidz Neatkarīgā sistēmas operatora un Pārvades uzņēmuma aktīvu un saistību nodošana. Tas kavē šo uzņēmumu pilnvērtīgas darbības uzsākšanu. Nav izstrādāta valsts stratēģija enerģētikas jomā.

Kas attiecas uz *informācijas sabiedrību un plašsaziņas līdzekļiem*, neatkarīgā Saziņas pārvaldes iestāde visu laiku ir bijusi ļoti aktīva, veicot priekšdarbus efektīvas konkurences sagatavošanai telekomunikāciju tirgū. Taču pavisam neliels progress panākts valsts apraides jomā un Informācijas aģentūras izveides ziņā. Nav nozīmīgu panākumu *valsts iekšējās finanšu kontroles* (VIFK) jomā.

Ir veikti pasākumi *statistikas* jomā, īpaši saistībā ar sadarbības nolīgumu parakstīšanu starp valsts statistikas iestādēm valsts un iestāžu līmenī. Taču ir jāturpina iesāktais darbs, lai Bosnijā un Hercegovinā izveidotu efektīvu, ES standartiem atbilstošu statistikas sistēmu.

Tiesiskuma, brīvības un drošības jomā neliels progress vērojams attiecībā uz *vīzu administrēšanu, robežu pārvaldību, patvērumu un migrāciju*. Ir apstiprināta vīzu prasības atcelšana visiem ES pilsoņiem. Bosnija un Hercegovina ir noslēgušas vairākus atpakaļuzņemšanas nolīgumus ar ES dalībvalstīm un trešām valstīm un ir izteikusi gatavību sākt sarunas par šādu nolīgumu ES līmenī. Robežpunktos izsniegto vīzu skaits ir samazinājies. Ir gūti jauni panākumi darbotiespējīgas patvēruma sistēmas izveidē un nelegālās migrācijas apkarošanā. Zināms progress panākts robežu pārvaldībā, atjauninot 2005. gada Valsts integrēto robežu stratēģiju un pabeidzot Integrētās robežu pārvaldības rīcības plāna izstrādi. Taču to īstenošanai trūkst vajadzīgo resursu. Vēl daudz darāmā, lai uzlabotu robežu kontroli. Visās jomās jārisina jautājums par personāla un materiāltehniskā nodrošinājuma nepietiekamību.

Progress *nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas* jomā ir neliels. Pie Valsts izmeklēšanas un aizsardzības aģentūras izveidotā Finanšu kontroles dienesta (FKD) personāla resursi joprojām ir nepietiekams. Nav pieņemti tiesību akti par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanu, un likuma piemērošana joprojām ir ierobežota. Ir veikti daži pasākumi *narkotiku* apkarošanas jomā, pieņemot Likumu par narkotiku lietošanas un prekursoru ļaunprātīgas izmantošanas novēršanu. Ir jāizstrādā ES standartiem atbilstoša valsts politika narkotiku apkarošanai.

Bosnija un Hercegovina ir guvusi zināmus panākumus *cīņā pret organizēto noziedzību, cilvēku tirdzniecību un terorismu*. Ir pieņemta valsts stratēģija organizētās noziedzības apkarošanai. Ir sakārtots tiesiskais regulējums cīņai pret organizēto noziedzību, bet ir jāuzlabo likumu piemērošana. Valsts informācijas un aizsardzības aģentūras (*SIPA*) veikto izmeklēšanu un arestu skaits ir pieaudzis. Tagad tai ir jānodrošina pilnīga darbotiespēja, īpaši saistībā ar personālu. Tiek īstenots 2005.-2007. gada Rīcības plāns *cilvēku tirdzniecības* apkarošanai. Neatbilstība starp valsts un iestāžu līmeņa tiesību aktu normām bieži vien kavē kriminālvajāšanas uzsākšanu. Bosnija un Hercegovina ir pieņēmusi stratēģiju arī *terorisma* apkarošanai. Kas attiecas uz *datu aizsardzību*, ir pieņemts likums par personas datu

aizsardzību, bet pagaidām vēl nav izveidota Datu aizsardzības aģentūra. Situācija personas datu aizsardzības jomā joprojām rada bažas.

Horvātija

Horvātija turpināja īstenot **politiskos kritērijus**. Kopumā ir panākts progress, bet daudzās jomās joprojām vajadzīgs ilgstošs un sistemātisks darbs. Pievienošanās partnerības īstermiņa prioritātes daļēji ir izpildītas.

Demokrātijas un likuma varas nostiprināšana turpinājās. Taču vēl ir daudz darāmā, lai nodrošinātu uzlabojumus tiesu varas, valsts pārvaldes un korupcijas apkarošanas jomā. Būtiski uzlabojumi šajās jomā ir obligāti, lai varētu izveidot stabilu pamatu *acquis* prasību pilnīgai ieviešanai.

Ir sācies darbs pie stratēģijas izstrādāšanas *valsts pārvaldes reformai*. Valdība 2006. gada septembrī pieņēma politikas dokumentu, kas nosaka, ka tai līdz 2007. gada jūlijam ir jāpagatavo pārskatītais Vispārējā administratīvā procesa likums. Taču kopējās pamatstratēģijas pieņemšana šī svarīgā jautājuma risināšanai ir stipri aizkavējusies. Pašreizējā administratīvo tiesību sistēmas darbība ir apgrūtināta, un tā ir jāvienkāršo. Tiesību aktos atļautā lielā rīcības brīvība padara sistēmu neefektīvu, rada juridisku nenoteiktību un veicina korupciju. Jaunais civildienesta likums stājās spēkā 2006. gada janvārī, un ir pieņemti tā īstenošanas tiesību akti. Taču civildienests joprojām cieš no pārmērīgas politiskās ietekmes, lielās personāla mainības un kvalificēta personāla trūkuma.

Ir sāka *tiesu reformas* stratēģijas, kas ir Pievienošanās partnerības galvenā prioritāte, īstenošana. Ir veiktas likumdošanas un organizatoriskas izmaiņas, lai uzlabotu tiesu iestāžu darbu un kompetenci. Neizskatīto lietu skaits ir samazinājies, bet tas vēl aizvien ir liels. Reforma ir sākuma stadijā, un tiesu sistēmai joprojām ir nopietni trūkumi. Jāveic papildu darbs, lai samazinātu tiesas procesu ilgumu, uzlabotu lietu pārvaldību, racionalizētu tiesu tīkla darbību un nodrošinātu tiesu spriedumu pareizu izpildi. Jāuzlabo procedūras tiesas amatpersonu iecelšanai amatā, apmācībai un sodīšanai par disciplīnas pārkāpumiem, lai nodrošinātu objektivitāti. Jaunā *korupcijas novēršanas* programma tika pieņemta 2006. gada martā. Ir nostiprināts Korupcijas un organizētās noziedzības novēršanas dienests (KONND). Nesen tika veikti pasākumi attiecībā uz dažiem līdz šim vēl neizmeklētiem korupcijas gadījumiem. Šie pasākumi daļēji atrisināja jautājumu, kas saistīts ar Pievienošanās partnerības galveno prioritāti. Taču narkotiku tirdzniecība joprojām ir nopietna problēma. Daudzas apsūdzības korupcijas lietās vēl aizvien nav izmeklētas, un korumpēta rīcība parasti paliek nesodīta. Korupcijas novēršanas programmas īstenošana ir sākuma stadijā. Jāturpina stiprināt KONND un citas šajā programmā iesaistītās iestādes, un jāuzlabo koordinācija starp šīm iestādēm. Ir vajadzīga minētās programmas pilnīga īstenošana un stingra politiskā griba, lai paātrinātu pasākumus, īpaši augsta līmeņa korupcijas novēršanai.

Lēni turpinās progress *cilvēktiesību un minoritāšu aizsardzības* jomā. Ir sakārtots attiecīgais tiesiskais regulējums. Taču tiesību aktu faktiskā īstenošana jāpaātrina.

Sodu kodeksā 2006. gada jūnijā tika izdarīti grozījumi, lai *inter alia* atceltu cietumsodu par neslavas celšanu un iekļautu plašāku definīciju uz naida pamata izdarītam noziegumam. Kas attiecas uz mazākumtautībām, ir ievērojami pieaudzis finansējums, un valdība aizvien lielāku uzmanību pievērš rīcības plānam, kas saistīts ar čigānu mazākumtautības integrācijas desmitgadi. Augsta līmeņa politiķi ir pierādījuši savu apņēmību integrēt minoritātes.

Taču ir vajadzīgs pastiprināts darbs, lai apkarotu neiecietību un veicinātu saskaņu, kā arī pienācīgi izmeklētu un sauktu pie kriminālatbildības tos, kas atbildīgi par etniski motivētiem noziegumiem. Konstitucionālā mazākumtautību likuma ieviešana joprojām notiek lēni, īpaši attiecībā uz nodarbinātības noteikumiem mazākumtautībām. Šie jautājumi ir galvenās prioritātes saskaņā ar Pievienošanās partnerību. Pagaidām nav pieņemta visaptveroša stratēģija un rīcības plāns visu veidu diskriminācijai.

Ir bijušas politiskas iejaukšanās plašsaziņas līdzekļu darbā. Ir pieņemti plāni, kuru mērķis ir pilnveidot sieviešu un bērnu tiesības, un tagad tie ir jāīsteno.

Attiecībā uz **reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām** turpinājās pilnīga sadarbība ar Starptautisko kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai (ICTY), kā to prasa Pievienošanās partnerības galvenā prioritāte, un tika nodrošināta vispārēja atbilstība Deitonas un Erdutas nolīgumiem. Uzlabojās kriminālvajāšanas process saistībā ar kara noziegumiem Horvātijā. Taču vēl joprojām jārisina jautājums par aizspriedumiem pret serbu tautības apsūdzētajiem. Valsts prokurors nopietni pievērsies liecinieku aizsardzības jautājuma risināšanai, kas tiesu sistēmas ietvaros nav pietiekami risināts un pēdējā laikā ir saasinājies. Nevienmērīgs progress vērojams attiecībā uz bēgļu atgriešanos, kas ir Pievienošanās partnerības galvenā prioritāte. Kaut arī atjaunošanas un īpašuma atgūšanas jautājumi kopumā tiek risināti labi, mājokļu aprūpes programmu ieviešana agrākajiem īres tiesību īpašniekiem, kas vēlas atgriezties Horvātijā, notiek gaužām lēni; nav nekāda progressa attiecībā uz pensiju tiesību apstiprināšanu. Ir jāpaātrina pasākumi, kas vajadzīgi, lai radītu ekonomiskos un sociālos apstākļus bēgļu atgriešanās procesa noturīgumam.

Vispārējais progress reģionālās sadarbības jomā turpinājās. Ir jānodrošina šī progressa ilgtspējība. Taču vēl ir maz panākumu konkrētu risinājumu rašanā nenokārtotajiem divpusējiem jautājumiem ar Horvātijas kaimiņvalstīm, īpaši robežu noteikšanas jomā. Šis jautājums ir Pievienošanās partnerības galvenā prioritāte. Ir jāiegulda papildu darbs, lai attīstītu sadarbību un labas attiecības ar kaimiņvalstīm.

Attiecībā uz **ekonomiskajiem kritērijiem** Horvātijā uzskatāma par funkcionējošu tirgus ekonomiku. Ja Horvātijā turpinās intensīvi strādāt pie reformu programmas īstenošanas, novēršot būtiskas nepilnības, tai vidējā termiņā vajadzētu izturēt konkurences spiedienu un tirgus konjunktūru Eiropas Savienībā.

Politiskā vienprātība būtiskākajos ekonomiskās politikas jautājumos kopumā ir saglabājusies. Noturīga makroekonomiskā politika ir veicinājusi zemu inflāciju un maiņas kursa stabilitāti un nedaudz paātrinājusi izaugsmi. Ir pieauguši privātie ieguldījumi, un ir samazinājies bezdarbs. Turpinājās pakāpeniska fiskālā konsolidācija, ko sekmēja spēcīgs ieņēmumu pieaugums. Ir veikti daži pasākumi, lai uzlabotu veselības aprūpes izdevumu kontroli. Turpinājās uzņēmumu reģistrācijas procedūru vienkāršošana. Tāpat turpinājās arī banku nozares izaugsme, un ir izveidota jauna uzraudzības aģentūra ārpusbanku finanšu nozarei. Ceļu infrastruktūra uzlabojās. Ir gūti jauni panākumi konkurences veicināšanā telekomunikāciju nozarē. Ir veikti sākotnējie pasākumi zaudējumus nesošās dzelzceļa sistēmas pārstrukturēšanai. Horvātijas ekonomika ir labi integrējusies ES ekonomikā.

Taču ievērojamas un pieaugošas atšķirības tirdzniecībā un tekošajos kontos un liels ārējais parāds var apdraudēt makroekonomisko stabilitāti. Subsīdijas zaudējumus nesošiem uzņēmumiem un augsts kārtējo izdevumu līmenis vēl aizvien apgrūtina valsts budžetu. Strukturālo reformu gaita kopumā ir bijusi lēna. Pavisam neliels progress vērojams attiecībā uz privatizācijas plānu īstenošanu un uzņēmumu pārstrukturēšanu. Rosīgāku privātā sektora

attīstību kavēja nepilnības valsts pārvaldes un tiesu iestāžu darbā, apdraudot iekļūšanu tirgū un iziešanu no tā, kā arī īpašumtiesību un kreditoru tiesību piemērošanu. Saglabājās ievērojama valsts intevece ekonomikā. Jāveic papildu darbs, lai iesaistītu plašāku sabiedrību mūžizglītībā.

Horvātija uzlaboja **spēju uzņemties dalības pienākumus**. Zināms progress jūtams gandrīz visās jomās, īpaši tiesību aktu saskaņošanas ziņā. Panākumi attiecībā uz sadaļām bija ļoti atšķirīgi. Joprojām vēl ir daudz darāmā, lai nodrošinātu tiesību aktu atbilstības vispārējo līmeni un administratīvo rīcībspēju. Daudzās jomās jāīsteno īstermiņa prioritātes saskaņā ar Pievienošanās partnerību.

Progress, kas gūts *preču brīvas aprites* jomā, ir neliels un nevienmērīgs. Vecās (sektorālās) pieejas jomā nav gūts progress, īstenojot jauno un vispārējo pieeju. Visās jomās joprojām vajadzīgs pastiprināts darbs pie tiesību aktu saskaņošanas un administratīvās rīcībspējas uzlabošanas. Panākumi attiecībā uz *darba ņēmēju brīvu pārvietošanos* ir nelieli. Jāveic papildu pasākumi, lai uzlabotu sociālās nodrošināšanas sistēmu darbības koordināciju. Pavisam neliels progress panākts attiecībā uz *tiesībām veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību*. Tiesību aktu vispārējā atbilstība kopumā ir pieņemama, bet dažās jomās vēl aizvien vajadzīgs pastiprināts darbs. Horvātija ir guvusi panākumus *kapitāla brīvas aprites* jomā. Taču jāveic papildu pasākumi, īpaši saistībā ar nelikumīgi iegūto līdzekļu legalizēšanas novēršanu un nekustamā īpašuma iegādes procedūrām ES pilsoņiem.

Panākumi *publiskā iepirkuma* jomā ir nelieli. Jāveic būtiski turpmākie pasākumi, lai izstrādātu vispārējo stratēģiju tiesību aktu saskaņošanai un stiprinātu institucionālo struktūru. Ir panākts labs progress attiecībā uz *uzņēmējdarbības tiesībām*. Tika veiktas ievērojamas likumdošanas izmaiņas uzņēmumu grāmatvedības un revīzijas jomā. Tiesību aktu pielīdzināšana norit labi, bet ir vajadzīgs ilgstošs un sistemātisks darbs, lai nodrošinātu uzņēmumu atbilstības uzraudzību un īstenošanu. Zināms progress vērojams *intelektuālā īpašuma tiesību* jomā, īpaši tiesību aktu piemērošanas ziņā. Taču vajadzīgs ilgstošs un sistemātisks darbs.

Konkurences politikas jomā Horvātija turpināja gūt panākumus gan attiecībā uz pretmonopolu, gan valsts atbalsta regulējumu. Taču ir vajadzīgs intensīvāks darbs. Jāturpina tiesību aktu saskaņošana, stiprinot administratīvo rīcībspēju un uzlabojot tiesību aktu piemērošanas efektivitāti. Steidzami jāpieņem dzīvotspējīgi pārstrukturēšanas plāni tērauda ražošanas un kuģu būves nozarē. Fiskālais atbalsts joprojām ir problemātisks. Jānodrošina Stabilizācijas un asociācijas nolīguma attiecīgo saistību izpilde.

Horvātija ir panākusi zināmu progresu *finanšu pakalpojumu* jomā, jo īpaši veicinot tiesību aktu saskaņošanu apdrošināšanas jomā un izveidojot integrētas uzraudzības iestādi ārpusbanku finanšu nozarei. Saskaņošana ir turpinājusies, bet šis darbs ir jāveic intensīvāk.

Zināms progress vērojams *informācijas sabiedrības un plašsaziņas līdzekļu* jomā. Ir uzlabojusies konkurence telekomunikāciju tirgū. Ir turpinājusies tiesību aktu saskaņošana elektronisko sakaru un informācijas tehnoloģiju jomā. Taču ir jānostiprina Horvātijas Telekomunikāciju aģentūra. Tiesību aktu tālāka saskaņošana nepieciešama arī plašsaziņas līdzekļu un audiovizuālajā nozarē.

Labi panākumi gūti *lauksaimniecības* nozarē, īpaši lauku attīstības programmu ieviešanas, kvalitātes politikas un bioloģiskās lauksaimniecības jomā. Taču administratīvo struktūru izveide kopējās lauksaimniecības politikas īstenošanai, pārvaldībai un kontrolei ir vēl tikai sākuma stadijā. Horvātija ir panākusi zināmu progresu *zivsaimniecības* nozarē, turpinot

tiesību aktu saskaņošanu resursu un flotes vadības jomā un stiprinot kontroles iestādes. Ir jāveic papildu pasākumi, lai novērstu dažas nepilnības, tostarp jāizveido datorizētais zvejas flotes reģistrs, kuģu novērošanas sistēma (*VMS*), datu bāze un jānostiprina kontroles sistēma. Jāsaskaņo tiesību akti arī valsts atbalsta jomā. Zināmi panākumi gūti, saskaņojot tiesību aktus *veterinārās, fitosanitārās un pārtikas politikas* jomā. Taču vēl ir jāveic liels darbs, tostarp jāpieņem visaptveroša pārtikas nekaitīguma stratēģija un vajadzīgie tiesību pamatakti.

Ir panākts labs progress *transporta politikas* jomā. Turpinājās tiesību aktu saskaņošana autotransporta, gaisa un jūras transporta jomā. Taču ir jāpieņem īstenošanas tiesību akti un jāveic papildu pasākumi, īpaši administratīvās rīcībspējas uzlabošanai. Zināms progress vērojams arī *enerģētikas* nozarē, tostarp energoapgādes drošības un iekšējā enerģētikas un gāzes tirgus jomā. Horvātija ratificēja Enerģētikas kopienas līgumu. Taču ir jāveic papildu pasākumi, īpaši energoefektivitātes un kodoldrošības uzlabošanai un reglamentējošās sistēmas nostiprināšanai.

Neliels progress vērojams *nodokļu* jomā. Kopumā panākumi tiesību aktu saskaņošanā vēl aizvien ir nelieli. Ir jāiegulda liels darbs nodokļu administrācijas modernizācijā un IT savietojamības uzlabošanā. Horvātija ir panākusi zināmu progresu *ekonomiskās un monetārās savienības* jomā. Sagatavošanas darbi kopumā norit labi. Taču ir vajadzīgi papildu pasākumi, īpaši Centralās bankas pilnīgas neatkarības nodrošināšanai. Horvātijai ir labi panākumi *statistikas* jomā. Vajadzīgs ilgstošs un sistemātisks darbs un jo īpaši pastāvīgs valsts finansējums.

Progress *sociālās politikas un nodarbinātības* jomā ir visai neliels. Jāveic pastiprināts darbs, lai nostiprinātu administratīvo rīcībspēju šajā jomā. Horvātijas progress *uzņēmumu un rūpniecības politikas* jomā ir bijis nevienmērīgs. Kaut arī gūti jūtami panākumi uzņēmējdarbības vides sakārtošanā un MVU politikas jomā, galvenās problēmas vēl aizvien ir saistītas ar uzņēmumu pārstrukturizāciju, īpaši tērauda ražošanas un kuģu būves nozarē. Zināms progress panākts *Eiropas komunikāciju tīklu* jomā. Tāpat zināms progress vērojams *reģionālās politikas un strukturālo instrumentu saskaņošanas* jomā. Taču ir jāveic liels darbs, lai izveidotu administratīvās struktūras ES finansējuma apgūšanai.

Ir gūti zināmi panākumi attiecībā uz *tiesu varu un pamattiesībām*. Taču joprojām vajadzīgi ievērojami uzlabojumi tiesu reformas un korupcijas apkarošanas jomā. Vēl ir vajadzīgi daudzi uzlabojumi pamattiesību jomā. Horvātija ir panākusi progresu *tiesiskuma, brīvības un drošības* jomā, īpaši attiecībā uz robežu pārvaldību, vīzu politiku un patvērumu. Taču ir jāatjaunina integrētās robežu pārvaldības rīcības plāns un jāmodernizē aprīkojums. Ir vajadzīgs ilgstošs un sistemātisks darbs, lai nostiprinātu tiesību aktu piemērošanas praksi un administratīvo rīcībspēju, īpaši organizētās noziedzības jomā.

Ir gūti vērā ņemami panākumi *zinātnes un pētniecības un izglītības un kultūras* sadaļā. Vispārējais sagatavošanas darbu līmenis abos gadījumos ir apmierinošs. Kopumā ir panākts labs progress *vides* jomā, īpaši attiecībā uz gaisu un ūdeni, dabas aizsardzību, ķīmikālijām un ĢMO. Taču, ņemot vērā šīs sadaļas apjomu un sarežģītību, vēl ir daudz un nopietni jāstrādā. Administratīvā rīcībspēja ir neapmierinoša, un nav stratēģijas apjomīgu ieguldījumu finansēšanai. Horvātijas panākumi *patērētāju un veselības aizsardzības* jomā ir nelieli. Vēl ir jāaskaņo ļoti daudzi tiesību akti, un tirgus uzraudzība neatbilst ES standartiem.

Muitas savienības jomā Horvātija ir guvusi zināmu progresu, īpaši saskaņojot muitas procedūras un muitas kontroli intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzībai. Taču ir vajadzīga administratīvās rīcībspējas nostiprināšana un IT savietojamība. Horvātija ir guvusi zināmus panākumus arī *ārējo attiecību* jomā. Kas attiecas uz *ārpolitikas, drošības un aizsardzības politiku*, progress turpinājās. Horvātija turpināja sistemātiski ņemt vērā ES deklarācijas un citus KĀDP dokumentus.

Zināmi panākumi gūti *finanšu kontroles* jomā, īpaši attiecībā uz Valsts iekšējo finanšu kontroli, ārējo revīziju un euro aizsardzību pret viltošanu. Taču ir vajadzīgi lielāki iekšējās revīzijas un finanšu pārvaldības resursi. Jāuzsāk to struktūru darbība, kas paredzētas ES finanšu interešu aizsardzībai. Attiecībā uz *budžeta un finanšu noteikumiem* īpaši panākumi nav vērojami.

Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika

Kā norādīts pagājušā gada atzinumā par tās dalības pieteikumu, Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika sekmīgi virzās uz priekšu **politisko kritēriju** izpildē. Taču reformu gaita 2006. gadā palēninājās, un valstij ir jāpaātrina pasākumu norise. Eiropas partnerībā noteiktās īstermiņa prioritātes daļēji ir izpildītas.

Ohridas nolīguma konsekventā īstenošana ir palīdzējusi uzlabot valsts stabilitāti un ir konsolidējusi **demokrātiju un likuma varu**. Lai nodrošinātu tālāko progresu, visām politiskajām partijām jāiegulda papildu darbs, lai panāktu vienprātību, pilnībā ievērojot nolīguma burtu un garu.

Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika ir guvusi panākumus vēlēšanu procesa nostiprināšanā, gatavojoties *parlamentārajām* vēlēšanām jūlijā. Ir veiktas vēlēšanu norises tiesiskā regulējuma un organizatoriskās sistēmas reformas atbilstoši Demokrātisko institūciju un cilvēktiesību biroja (*ODIHIR*) ieteikumiem un Eiropas partnerības galvenajai prioritātei. Vēlēšanu process jūlijā lielā mērā tika organizēts saskaņā ar starptautiskajiem standartiem. Taču joprojām bija vērojamas nepilnības gan pirms, gan pēc vēlēšanām. Būs vajadzīgs pastiprināts darbs, lai nākamajās vēlēšanās varētu nodrošināt pilnīgu standartu ievērošanu. Ir vajadzīgs konstruktīvs dialogs, īpaši Parlamentā, starp visām politiskajām partijām valdībā un opozīcijā, lai nodrošinātu iestāžu pienācīgu darbību.

Attiecībā uz *valsts pārvaldes reformu* turpinājās 2000. gada Likuma par civildienesta ierēdņiem īstenošana. Tika veikti pasākumi pārvaldes vadības un valsts lēmumu pieņemšanas caurskatāmības uzlabošanai. Decentralizācijas process turpinājās, un uzlabojās valsts dienestu darbs. Ir vajadzīga stingra apņemšanās no valdības un pašvaldību puses, lai izpildītu pārējos uzdevumus. Taču iecelšanu pārvaldes amatos un atlaišanu no šiem amatiem joprojām ietekmē politiski faktori. Pēc valdības maiņas pārvaldē bija vērojamas lielas izmaiņas. Jānostiprina pārvaldes neatkarība un profesionālisms, ka arī administratīvā rīcībspēja.

Tiesu sistēmā ir uzsākta svarīga reforma, kā to prasa Eiropas partnerība. Tagad konstitucionālais un tiesiskais pamats neatkarīgai un efektīvai tiesu varai būtībā ir ieviests. Reformas veiksmīga īstenošana joprojām ir svarīgs uzdevums un Eiropas partnerības galvenā prioritāte, kuras nodrošināšanai vajadzīgs ilgstošs un sistemātisks darbs un labi rezultāti. Jāveic tālākie pasākumi, lai garantētu efektīvu likuma varu visā valstī. Jauna policijas likuma pieņemšana pēc nevajadzīgās aizkavēšanās, kas palēnināja reformu gaitu policijā, nodrošināja Eiropas partnerības galvenās prioritātes izpildi. Ir vajadzīga konstruktīva sadarbība starp valdību un opozīciju, lai nodrošinātu šā likuma netraucētu piemērošanu.

Ir nostiprināta tiesiskā un institucionālā sistēma *korupcijas apkarošanai*. Uzlabojusies sadarbība un koordinācija starp iesaistītajām iestādēm. Taču korupcija joprojām ir plaši izplatīta. Ir jāizmeklē daudzas apsūdzības korupcijas lietās. Ir vajadzīga tiesību aktu pilnīga īstenošana un stingra politiskā griba, lai paātrinātu pasākumus.

Ir turpinājusies Ohridas nolīguma īstenošana attiecībā uz *cilvēktiesību un minoritāšu aizsardzību*. Kopumā etniskās attiecības ir uzlabojušās. Taču daudzās jomās vēl ir jāveic pastiprināts darbs. Tika izdarīti grozījumi Sodu kodeksā, lai atceltu cietumsodu par neslavas celšanu. Uzlabojot sadarbību arī starp ombudu un Iekšlietu ministriju, jānostiprina mehānismi, kas paredzēti šādu gadījumu izmeklēšanai, kad notikusi ļaunprātīga izturēšanās pret aizturētajām personām. Joprojām tiek noklausītas telefonu sarunas, jo nav atbilstīga tiesiskā regulējuma. Ir jāveic papildu pasākumi, lai uzlabotu etnisko kopienu savstarpējo uzticēšanos. Dažādu kopienu pārstāvniecība valsts pārvaldē ir nevienmērīga. Zināms progress vērojams čigānu mazākumtautības integrācijas desmitgadei (2005.-2015. gadam) paredzēto rīcības plānu īstenošanā. Taču situācija ar čigānu kopienu joprojām raisa bažas.

Attiecībā uz *reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām* Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika turpināja sadarbīties ar Starptautisko kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai. Turpmākais tiesu iestāžu reformas progress ir būtisks elements, lai sagatavotos to lietu pārņemšanai, ko nodos minētais Starptautiskais kara noziegumu tribunāls. Valsts saglabāja konstruktīvu pieeju sarunām par Kosovas statusu. Divpusējais neizdošanas nolīgums ar Amerikas Savienotajām Valstīm vēl aizvien neatbilst attiecīgajiem ES pamatprincipiem par vienošanos starp Starptautiskās krimināltiesas Romas statūtu dalībvalsti un ASV.

Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika joprojām ir aktīva reģionālās sadarbības atbalstītāja. Ir attīstījušās divpusējās attiecības ar kaimiņvalstīm; taču nav nekāda progresā jautājumā par nosaukumu, kas vēl aizvien nav atrisināts. Ir vajadzīgi jauni pasākumi un konstruktīva pieeja, lai ANO aizgādībā kopā ar Grieķiju rastu vienotu un abpusēji pieņemamu šā jautājuma risinājumu, tādējādi uzlabojot reģionālo sadarbību un saglabājot labas attiecības ar kaimiņvalstīm.

Attiecībā uz *ekonomiskajiem kritērijiem* Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika ir jūtami pavirzījusies uz priekšu funkcionējošas tirgus ekonomikas izveidē. Ir jāturpina stabilizācijas pasākumi un iesāktās reformas, lai vidējā termiņā izturētu konkurences spiedienu un tirgus konjunktūru Eiropas Savienībā.

Valsts ir saglabājusi vispārēju vienprātību ekonomikas politikas galvenajos jautājumos. Pateicoties nevainojamam politikas pasākumu kompleksam, ir uzlabojusies makroekonomiskā stabilitāte un paredzamība. Inflācija joprojām ir kontrolējama. Valsts sektora konti bija tuvu līdzsvaram, un salīdzinoši zemais valsts parādu līmenis ir vēl vairāk samazinājies. Cenu un tirdzniecības liberalizācija pamatā ir pabeigta, un turpinās valsts uzņēmumu privatizācija. Vienkāršojot un paātrinot bankrota reģistrācijas procedūras un ievērojot Eiropas partnerības galveno prioritāti, ir samazinātas barjeras iekļūšanai tirgū un izešanai no tā. Uzlabojusies finanšu sektora stabilitāte. Turklāt ir veikti pasākumi, lai uzlabotu cilvēku kapitāla kvalitāti un attīstītu valsts infrastruktūru. Ārvalstu tiešo ieguldījumu plūsma ievērojami pieauga, ko galvenokārt veicināja privatizācijas pasākumi. Ir gūti labi panākumi ekonomiskajā integrācijā ar ES.

Taču tirgus ekonomikas sekmīgu darbību vēl aizvien kavē tādas institucionālās nepilnības kā administratīvā procesa lēnais temps, korupcija, birokrātija un samērā lielā juridiskā nenoteiktība. Trūkumi tiesu iestāžu darbā joprojām rada problēmas, kas kavē uzņēmējdarbības vides ātrāku sakārtošanu. Turklāt darba un finanšu tirgus vēl arvien darbojas slikti, neļaujot samazināt īpaši augsto bezdarba līmeni un apgrūtinot kredītu izsniegšanu uzņēmumiem. Izglītības sistēma neatspoguļo visas valsts vajadzības. Šo faktoru dēļ ekonomiskā izaugsme ir bijusi visai mērena. Apjomīgā ēnu ekonomikas daļa joprojām nopietni izkropļo ekonomiku. Eksporta preču struktūra ir ļoti koncentrēta.

Valsts ir veikusi papildu pasākumus, lai uzlabotu **spēju uzņemties dalības pienākumus**. Valstij vēl aizvien ir lielas problēmas ar tiesību aktu ieviešanu un efektīvu piemērošanu. Zināms progress bija vērojams Eiropas partnerības īstermiņa prioritāšu izpildē.

Nelieli panākumi gūti *preču brīvas aprites* jomā attiecībā uz horizontālajiem pasākumiem. Taču lielākajā daļā nozaru vēl joprojām jātransponē un jāievieš tiesību akti. *Darba ņēmēju brīvas pārvietošanās* jomā vērojama pavisam neliela attīstība, un sagatavošanas darbi ir vēl tikai sākuma stadijā. Nav nekāda progresā attiecībā uz *tiesībām veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību*. Jāveic pastiprināts darbs, lai tiesību aktus saskaņotu ar *acquis* prasībām. Zināmi panākumi gūti *kapitāla brīvas aprites* jomā, īpaši saistībā ar maksājumu sistēmām. Taču ir vajadzīgi papildu pasākumi. Jo īpaši jānostiprina likumīgais pamats un iestāžu sistēma nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanai.

Ievērojams progress panākts *publiskā iepirkuma* jomā, kur ir izveidots pamats efektīvas publiskā iepirkuma sistēmas attīstībai. Taču būs jāveic papildu pasākumi, īpaši efektīvas tiesiskās aizsardzības sistēmas izveidei. Vēra ņemami panākumi ir bijuši *uzņēmējdarbības tiesību* jomā, īpaši ieviešot sistēmu, kad uzņēmumu reģistrācijai vajadzīgs tikai vienas iestādes apstiprinājums, kā to prasa Eiropas partnerība. Jāveic pastiprināts darbs, lai nodrošinātu pieņemto noteikumu efektīvu piemērošanu. *Intelektuālā īpašuma tiesību* jomā vērojams zināms progress attiecībā uz rūpnieciskā īpašuma tiesībām. Taču pasākumi ir jāpaātrina, lai nostiprinātu tiesību aktu piemērošanas praksi, administratīvās struktūras un politisko gribu cīnīties pret autortiesību pārkāpumiem un viltojumiem, lai varētu izpildīt Stabilizācijas un asociācijas nolīguma saistības. Sagatavošanas darbi tiesību aktu saskaņošanai ar *acquis* prasībām vēl aizvien ir tikai sākuma stadijā.

Konkurences jomā vērojams zināms progress, galvenokārt attiecībā uz tiesisko regulējumu. Jāveic pastiprināts darbs, lai efektīvāk piemērotu esošos tiesību aktus, īpaši Konkurences aizsardzības komisijas darbībai.

Tāpat zināms progress bija vērojams *finanšu pakalpojumu* jomā, jo valsts turpināja dažādās nozarēs iesākto tiesību aktu saskaņošanu ar ES standartiem. Taču joprojām ir dažas nepilnības, īpaši saistībā ar standartu uzraudzību banku un apdrošināšanas nozarē.

Ir jūtami uzlabojumi *informācijas sabiedrības un plašsaziņas līdzekļu* jomas atsevišķās daļās. Elektronisko sakaru un informācijas tehnoloģiju jomā, kā arī audiovizuālajā nozarē turpinājās tiesību aktu saskaņošana. Taču ir jāpanāk progress telekomunikāciju tirgus liberalizācijā, nodrošinot uzņēmēju nediskriminēšanas principa ievērošanu un pārvaldes iestādes neatkarību, lai izbeigtu Stabilizācijas un asociācijas nolīguma pārkāpumus un izpildītu Eiropas partnerības galveno prioritāti.

Zināms progress panākts *lauksaimniecības un lauku attīstības* jomā. Ir uzsākta tiesību aktu pielīdzināšana, bet tā vēl ir tikai sākuma stadijā. Ir gūti panākumi *pārtikas nekaitīguma, veterinārās un fitosanitārās politikas* jomā. Taču tiesību aktu ieviešanas un piemērošanas temps, saskaņojot tos ar *acquis* prasībām, atpaliek no vēlamā. Sagatavošanas darbi tiesību aktu saskaņošanai, ja vajadzīgs, ar *acquis* prasībām *zivsaimniecības* nozarē ir sākuma stadijā.

Ir panākts labs progress *transporta politikas* dažās jomās. Taču ir vajadzīgs pastiprināts darbs, lai saskaņotu un nostiprinātu administratīvo rīcībspēju visās transporta nozarēs. Ir jūtami uzlabojumi enerģētikas nozares atsevišķās jomās. Īstenošanas tiesību aktu pieņemšana ir prioritāte, īpaši ņemot vērā Enerģētikas kopienas līguma saistības, ko Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika ratificēja 2006. gada maijā.

Ir jūtams progress tiesību aktu saskaņošanā *nodokļu* jomā. Taču vēl ir daudz darāmā, lai nodrošinātu tiesību aktu tālāko saskaņošanu un efektīvu piemērošanu un nostiprinātu administratīvo rīcībspēju *nodokļu iekasēšanas* jomā.

Panākumi *ekonomiskās un monetārās politikas* jomā ir nelieli. Taču kopumā sagatavošanas darbi ir jūtami pavisam uz priekšu. Zināms progress vērojams *statistikas* jomā. Ir jāturpina tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* prasībām un ievērojami jāuzlabo administratīvā rīcībspēja.

Vērā ņemami panākumi ir bijuši *sociālās politikas un nodarbinātības* jomā, galvenokārt attiecībā uz darba un vienlīdzīgu iespēju tiesību aktiem. Taču vēl ir jātransponē liela daļa *acquis*, īpaši veselības un darba drošības jomā, un jāveic pastiprināts darbs nodarbinātības politikas jomā, lai atrisinātu sarežģīto darba tirgus situāciju. Neliels progress jūtams *uzņēmumu un rūpniecības politikas* jomā. Joprojām nav izstrādāta rūpniecības, tehnoloģiju un jauninājumu stratēģija, un ir vajadzīgi papildu pasākumi instrumentu un nozaru politiku attīstībai. Kas attiecas uz Eiropas komunikāciju tīkliem, Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika piedalās reģionālajos pasākumos. Būtisku finansiālu ieguldījumu nepietiekamība joprojām ir problēma, kas kavē infrastruktūru uzlabošanu. Panākumi *reģionālās politikas un strukturālo instrumentu saskaņošanas* jomā ir nelieli. Būs jāveic papildu pasākumi, lai saskaņotu reģionālās attīstības tiesību aktus un nostiprinātu institucionālo sistēmu un administratīvo rīcībspēju.

Tiesu varas un pamattiesību jomā tika veikti grozījumi Konstitūcijā un tiesiskajā sistēmā, lai varētu īstenot tiesu reformu. Zināms progress panākts tiesiskās un institucionālās sistēmas nostiprināšanā cīņai pret korupciju. Taču tiesu iestāžu neatkarības un efektivitātes uzlabošana vēl aizvien ir problēma, un būs vajadzīga ļoti stingra politiskā griba, lai apkarotu korupciju. Vēl ir vajadzīgi daudzi uzlabojumi pamattiesību jomā. Situācija personas datu aizsardzības jomā joprojām rada bažas. Ir jūtami uzlabojumi *tiesiskuma, brīvības un drošības* jomā, īpaši attiecībā uz migrāciju, vīzu politiku un robežu pārvaldību. Ir jāturpina robežu pārvaldības stratēģijas īstenošana. Pavisam nelieli panākumi vērojami tiesu iestāžu sadarbībā, policijas sadarbībā un cīņā pret organizēto noziedzību un narkotikām. Ir vajadzīgs ilgstošs un sistemātisks darbs, lai nostiprinātu tiesību aktu piemērošanas praksi un administratīvo rīcībspēju.

Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika ir sākusi izstrādāt visaptverošu politiku *zinātnes un pētniecības* jomā. Ir panākts progress *izglītības un kultūras* jomā. Attiecībā uz *vidi* ir gūti panākumi likumīgā pamata nostiprināšanā. Taču sagatavošanas darbi tiesību aktu saskaņošanai ar *acquis* prasībām ir sākuma stadijā, un vēl ir daudz un nopietni jāstrādā, lai nodrošinātu tiesību aktu ieviešanu un piemērošanu šajā sadaļā. Attiecībā uz *patērētāju un veselības aizsardzību* likumdošanas ieviešanas progress vērojams drošības pasākumu jomā. Ir vajadzīga tiesību aktu tālāka saskaņošana, kā arī ilgstošs un sistemātisks darbs, lai visā valstī izveidotu darbotiespējīgu patērētāju un veselības aizsardzības sistēmu.

Būtiski panākumi tiesību aktu saskaņošanā ir *multas savienības* jomā. Ievērojot Eiropas partnerības galveno prioritāti, ir likvidētas maksas, kas bija Stabilizācijas un asociācijas nolīguma pārkāpums. Taču būs jānostiprina administratīvā rīcībspēja saistībā ar personālu, IT un cita veida aprīkojumu, lai varētu piemērot tiesību aktus.

Ir gūti panākumi dažās *ārējo attiecību* jomās, īpaši divējāda lietojuma preču un reģionālās integrācijas nozarē, pateicoties Centrāleiropas Brīvās tirdzniecības līguma (CEBTL) pasākumiem. Ir panākts progress *ārpolitikas, drošības un aizsardzības politikas* atsevišķās jomās. Būs jāveic tiesību aktu tālākā saskaņošana, īpaši attiecībā uz starptautiskiem ierobežojošiem pasākumiem.

Finanšu kontroles jomā vērojams likumdošanas progress. Taču būs jāveic papildu pasākumi, īpaši valsts iekšējās finanšu kontroles, ārējās revīzijas un krāpšanas apkarošanas spējas stiprināšanai. Progress *finanšu un budžeta noteikumu* jomā ir neliels. Taču ir ieviesti pamatprincipi un izveidotas iestādes.

Melnkalne

Attiecībā uz **politiskajiem kritērijiem** Melnkalne ir panākusi zināmu progresu. Kopumā tā ir izpildījusi Eiropas partnerības galvenās prioritātes, bet vēl ir vajadzīgi nozīmīgi rezultāti.

Melnkalne ir nevainojami vadījusi savas neatkarības atgūšanas procesu, tostarp organizējusi un noturējusi 2006. gada 21. maija referendumu atbilstoši Konstitucionālās hartas prasībām un Eiropas Savienības ieteikumiem. Melnkalne strādā pie tiesiskās un institucionālās uzbūves sakārtošanas, kā to prasa tās jaunās neatkarīgas valsts kompetences. Tai būs jāpieņem jauna Konstitūcija. Konstitūcijai ir jāatbilst Eiropas standartiem, un tā ir jāpieņem ar vairākuma atbalstu. Melnkalnei būs jāparaksta un jāratificē starptautiskie nolīgumi, kuru dalībvalsts bija Serbijas un Melnkalnes valstu savienība.

Attiecībā uz **demokrātiju un likuma varu** Parlamenta *vēlēšanas* 2006. gada 10. septembrī tika organizētas saskaņā ar starptautiskajiem standartiem.

Valdība un *Parlaments* ir pastiprināti strādājuši pie sava darba efektivitātes celšanas. Valdība ir izveidojusi koordinācijas mehānismus savas darbības pamatjomās. Parlaments ir pieņēmis jaunu reglamentu. Jau ir bijuši pirmie gadījumi, kad ir panākta vienprātība galvenajos jautājumos, tostarp attiecībā uz Eiropas integrācijas jautājumu. Šis process jāturpina ar lielu apņēmību, un tam jo īpaši jāatspoguļojas Parlamenta darbā.

Turpinājās *valsts pārvaldes* reformas īstenošanai vajadzīgā likumīgā pamata izveide, un ir ieviesta jauna sistēma personāla pieņemšanai darbā. Uzlabojusies civildienesta ierēdņu apmācība. Taču valsts pārvaldē joprojām vērojami nopietni trūkumi. Jānodrošina valsts pārvaldes pilnīga depoliticizācija un profesionālisms, kā to paredz Eiropas partnerības galvenā prioritāte.

Turpinājās vispārēja *tiesu sistēmas* nostiprināšana. Šis jautājums ir Pievienošanās partnerības galvenā prioritāte. Likuma par juridiskām mācībām pieņemšana un valsts Juridiskās izglītības centra izveide ir solis pareizajā virzienā. Taču praksē vēl aizvien vērojamas efektivitātes un neatkarības problēmas. Tā kā jautājumā par tiesu reformām ir panākta zināma vienprātība, jāveic konkrēti īstenošanas pasākumi, un tuvākajā laikā jāpabeidz plānu izstrādāšana, saskaņojot tos ar attiecīgo resursu piešķiršanu. Jādepoliticizē tiesnešu un prokuroru iecelšana un paaugstināšana amatā, piemērojot šim procesam profesionālus un objektīvus kritērijus.

Ir pieaugusi vēlme panākt uzlabojumus *korupcijas apkarošanas* jomā, tostarp valdībai pieņemot vairākus plānošanas dokumentus, un ir uzlabojusies pārskatu sniegšana. Korupcijas novēršanas direktorāts ir sācis lietu nosūtīšanu kompetentām iestādēm. Taču korupcija Melnkalnē vēl aizvien ir plaši izplatīta problēma, un tās tiesiskajai un institucionālajai uzbūvei raksturīgas nepilnības, kas rada iespēju korupcijai un ierobežo valsts spēju efektīvi novērst un saukt pie kriminālatbildības par korupciju. Parlamentam neizdevās izdarīt grozījumus interešu konflikta likumā, kas ir nopietni jāpārskata un jāpiemēro ar vislielāko stingrību.

Cilvēktiesību un minoritāšu aizsardzības jomā Melnkalne pēc neatkarības atgūšanas ir tiesiskās un institucionālās uzbūves sakārtošanas procesa sākuma stadijā. Nākamajā posmā īpaša uzmanība jāpievērš konstitucionālajām garantijām cilvēktiesību un minoritāšu tiesību jomā, tostarp cietumos, reliģiskās pārliecības brīvībai, nediskriminācijai un čigānu mazākumtautības un bēgļu situācijai. Ar lielāku apņēmību jānostiprina plašsaziņas līdzekļu brīvība un profesionālisms, un jāīsteno likums par pieeju informācijai. Apraides iestādes neatkarība ir jāsaglabā.

Attiecībā uz **reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām sadarbība ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai** pašlaik ir apmierinoša un atbilst Eiropas partnerības galvenajai prioritātei. Tā ir jāturpina. Izmeklēšana, kas turpinās saistībā ar vairāku Bosnijas bēgļu pazušanu 1992. gadā, ir nopietns jautājums. Melnkalne ir aktīva reģionālās sadarbības atbalstītāja. Tā ir aktīvi iesaistījusies reģionālajos pasākumos tādās jomās kā aviācija, transporta infrastruktūra un enerģētika. Tai ir labas attiecības ar kaimiņvalstīm. Pēc neatkarības atgūšanas nevainojama nenokārtoto jautājumu noregulēšana ar Serbiju ir vairojusi stabilitāti reģionā. Melnkalne saglabāja konstruktīvu pieeju sarunām par Kosovas statusu, kas ir Eiropas partnerības galvenā prioritāte.

Attiecībā uz **ekonomiskajiem kritērijiem** Melnkalne ir panākusi zināmu progresu virzībā uz funkcionējošu tirgus ekonomiku. Iesāktās reformas jāturpina, lai izturētu konkurences spiedienu un tirgus konjunktūru Eiropas Savienībā.

Valsts ir saglabājusi vispārēju vienprātību ekonomikas politikas galvenajos jautājumos. Makroekonomiskā stabilitāte nostiprinās. Paātrinājusies ekonomiskā izaugsme, un inflācija ir saglabājusies neliela. Valsts parāds ir samazinājies, bet budžeta ieņēmumi ir pieauguši. Ārvalstu tiešie ieguldījumi joprojām ir noturīgi. Cenu liberalizācija ir gandrīz pabeigta. Privatizācijas programma ir jūtami pavirzījusies uz priekšu vēlamajā virzienā, un ir vienkāršota uzņēmumu reģistrācijas procedūra. Tiesu spēja izskatīt saimnieciskus strīdus ir

uzlabojusies. Finanšu starpniecība ir pastiprinājusies, un tīklu nozaru pārstrukturizācija ir sākusies.

Taču ekonomiskā izaugsme joprojām atkarīga no dažām pamata nozarēm un uzņēmumiem. Ārējā nestabilitāte ir palielinājusies. Darba tirgū joprojām nav izmaiņu, un bezdarba līmenis ir augsts. Finanšu revīzijas sistēma gan iekšējai, gan ārējai kontrolei ir jāuzlabo. Uzņēmējdarbības vides attīstību vēl aizvien kavē nesakārtotie tiesību akti, tostarp pašvaldību līmenī. Infrastruktūras ieguldījumu līmenis ir zems. Parādi un dažu valsts uzņēmumu nokavētie maksājumi valdībai ir lieli. Jānostiprina valsts atbalsta struktūras. Jāizveido visu jauno atbalsta pasākumu iepriekšējas kontroles sistēma. Ir jāturpina valsts uzņēmumu tālāka pārstrukturizācija, un privatizācijas plāns ir pabeigts tikai daļēji. Brīva tirdzniecība un tirdzniecības integrācija ar ES pēdējā laikā ir uzlabojusies, bet tā vēl aizvien ir tikai samērā apmierinoša. Privatizācijas procedūrām jābūt efektīvām un godīgām.

Melnkalne daudzās jomās ir panākusi zināmu progresu tiesību aktu un politikas tuvināšanā **Eiropas standartiem** un ir uzlabojusi savu administratīvo rīcībspēju, īpaši Eiropas integrācijas lietu saskaņošanā, tostarp sarunās par Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu. Taču sagatavošanas darbi vēl ir tikai sākuma stadijā, un ir vajadzīgi ievērojami resursi likumdošanas procesa pabeigšanai un īstenošanai.

Attiecībā uz **iekšējo tirgu** Melnkalne ir sākusi likumdošanas un administratīvos sagatavošanas darbus, lai pilnībā uzņemtos jaunās kompetences standartizācijas, sertifikācijas, metroloģijas, tirgus uzraudzības un intelektuālā īpašuma tiesību jomā. Sagatavošanas darbi patērētāju un veselības aizsardzības jomā, tostarp arī veterinārās, zivsaimniecības un fitosanitārās kontroles jomā, ir vēl tikai sākuma stadijā. Intensīvāk jāīsteno intelektuālā īpašuma tiesību akti. Melnkalnei būs jāpievienojas visiem starptautiskajiem nolīgumiem, kuru dalībvalsts bija Valstu savienība.

Ir panākts progress *pakalpojumu* un *tiesību veikt uzņēmējdarbību* un *kapitāla brīvas aprites* jomā.

Muitas reforma ir pavirzījusies uz priekšu, bet tiesiskais regulējums un izcelsmes noteikumu īstenošana vēl aizvien ir nopietna problēma. Lai noslēgtu un izpildītu Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu, ir būtiski pielāgoties ES standartiem šajā jomā. Pēdējā laikā uz sauszemes robežām ir izveidoti beznodokļu veikali, kas raisa nopietnas bažas, jo pieaug kontrabandas risks. Jāturpina reformas nodokļu jomā.

Zināms progress vērojams *konkurences* jomā. Taču ir jāuzlabo darbības neatkarība, jānodrošina resursi konkurences iestādei un jāveic priekšdarbi, lai ieviestu un piemērotu tiesisko regulējumu valsts atbalstam. Zināms progress panākts *publiskā iepirkuma* jomā, un pašlaik tiek gatavoti grozījumi primārajos tiesību aktos un sekundārajos tiesību aktos, lai uzlabotu attiecīgo iestāžu darbu. Taču kopumā publiskā iepirkuma tiesību aktu īstenošana nav bijusi apmierinoša un ir jāuzlabo. Progress visās šajās jomās ir ļoti svarīgs elements, lai varētu īstenot Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu. Neliels progress panākts attiecībā uz *nodarbinātības politiku*. Bezdarbs joprojām ir nopietna problēma Melnkalnei, un nav atbilstīgu pasākumu attiecīgo vajadzību un prasmju saskaņošanai. Vēl ir jātransponē liela daļa *acquis*, īpaši veselības un darba drošības un dzimumu līdztiesības jomā. Reformu turpināšana *izglītības* jomā nozīmē to, ka integrācija Eiropas augstākās izglītības jomā saistībā ar Boloņas procesu norit labi. Taču vēl ir daudz jāstrādā, lai attīstītu prasmes atbilstoši ekonomikas vajadzībām.

Kas attiecas uz *nozaru politiku*, Melnkalne ir nodrošinājusi vidēju progresu Eiropas partnerības prioritāšu izpildē rūpniecības un MVU jomā. Taču panākumi, ko Melnkalne ir guvusi licencēšanas sistēmu racionalizēšanā, ir nelieli. Ir jāuzlabo uzņēmējdarbības vide, vienkāršojot administratīvās procedūras. Jāpārstrukturizē tērauda ražošanas nozare, lai nodrošinātu dzīvotspēju un konkurenci.

Zināms progress panākts *lauksaimniecības* jomā. Valdība ir pieņēmusi stratēģiju lauksaimniecības attīstības un zivsaimniecības jomā un ir nodevusi to sabiedrības vispārējai apspriešanai. Melnkalne ir izstrādājusi plānus veterinārās nozares attīstībai. Reformu un budžeta resursu sadales jomā Melnkalne kopumā ir nedaudz pāvirzījies uz priekšu. Taču tiesību aktu īstenošana vēl aizvien neatbilst Eiropas standartiem, un tā ir jāuzlabo.

Sagatavošanas darbi *vides* jomā ir sākuma stadijā. Stratēģiskie un likumdošanas dokumenti ir pieņemti, bet ir būtiski jānostiprina ar vidi saistītā administratīvā rīcībspēja pārvaldes un kontroles iestādēs.

Zināmi panākumi vērojami *transporta un enerģētikas* jomā. Melnkalne ir aktīva reģionālo transporta tīklu dalībniece, un attiecīgi jāpieņem lēmums par tās prioritātēm. Ir pieņemts likums par autotransportu. Enerģētikas nozarē progress jo īpaši bija manāms elektroenerģijas un gāzes nozares pārstrukturēšanā un enerģoefektivitātes veicināšanā. Melnkalne ir ratificējusi Enerģētikas kopienas līgumu.

Ir gūti jūtami panākumi *valsts iekšējās finanšu kontroles un ārējās revīzijas* jomā. Valsts revīzijas iestāde ir nostiprinājusi savu rīcībspēju. Taču Melnkalnei būs ievērojami jāuzlabo iekšējās un ārējās kontroles sistēma un Valsts revīzijas iestāde jāpārveido augstākajā revīzijas iestādē ar konstitucionālajām garantijām atbilstoši ES labākajai praksei.

Statistikas jomā ir panākts zināms progress attiecībā uz valsts statistikas sistēmas izveidi Melnkalnē. Taču statistikas kvalitātes vispārējais līmenis joprojām bija zems. Ir ievērojami jāuzlabo Melnkalnes Statistikas biroja darbs un citas valsts statistikas sistēmas daļas, lai izpildītu saistības un nodrošinātu savlaicīgas, drošas un precīzas statistikas sniegšanu saskaņā ar ES standartiem.

Ir gūti zināmi panākumi *tiesiskuma, brīvības un drošības* jomā attiecībā uz robežu pārvaldību. Pēc neatkarības atgūšanas Melnkalne ir uzņēmusies pilnu atbildību par *vīzu politikas, patvēruma un migrācijas* jomu. Ir sākti sagatavošanas darbi, lai sakārtotu tiesisko un institucionālo sistēmu, kas vajadzīga tiesību aktu piemērošanai.

Progress jūtams *nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas* jomā. Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas direktorāts, kas darbojas kā Finanšu kontroles dienests, uzlaboja sadarbību ar tiesībsardzības iestādēm un kaimiņvalstīm. Taču ir ievērojami jāuzlabo koordinācija un informācijas apmaiņa.

Zināms progress vērojams *narkotiku* apkarošanas jomā. Melnkalne ir narkotiku tranzītvalsts, un narkotiku lietošana pieaug.

Ir gūti panākumi arī attiecībā uz vispārējo *policijas* pārstrukturizāciju. Taču policijas vajadzībām pieejamie resursi un līdzekļi, īpaši organizētās noziedzības apkarošanas jomā, vēl aizvien ir nepietiekami.

Melnkalne zināmu progresu panākusi *organizētās noziedzības apkarošanas* jomā. Rīcības plāns, kas paredzēts, lai ieviestu stratēģiju cīņai pret korupciju un organizēto noziedzību, tika pieņemts 2006. gada augustā. Tagad ir jāuzlabo tiesībsardzības iestāžu īstenošanas spēja. Ir gūti panākumi arī *cīņā pret cilvēku tirdzniecību*. Izmantojot valsts finansējumu, ir izveidota patversme upuriem. Turpinās priekšdarbi, lai sagatavotu likumu par personas datu aizsardzību, kas ir Stabilizācijas un asociācijas nolīguma galvenā prasība. Situācija personas datu aizsardzības jomā joprojām rada bažas. Melnkalne uzlabo rīcībspēju *terorisma apkarošanas* jomā.

Serbija

Attiecībā uz **politiskajiem kritērijiem** Serbija ir panākusi progresu atbilstoši Eiropas partnerības prasībām. Taču vēl nav rasts risinājums vairākām problēmām. Serbija pagaidām nav izpildījusi arī savas starptautiskās saistības pilnībā sadarboties ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai, kas ir priekšnoteikums, lai atsāktu sarunas par Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu.

Kas attiecas uz *demokrātiju un likuma varu*, pēc Melnkalnes neatkarības atgūšanas Serbija kļuva par Serbijas un Melnkalnes valstu savienības tiesību un saistību pārņēmēju saskaņā ar Valstu savienības konstitucionālo hartu. Iestādes ir izturējušās ļoti atbildīgi pret šo procesu. Jautājumu noregulējums starp abām republikām ir noritējis raiti un bez starpgadījumiem. Serbija ir pārņēmusi Valstu savienības politiku un iestādes. Bet šis process nav pabeigts pilnībā.

Apsveicama ir jaunās *Konstitūcijas* pieņemšana. Taču vēl ir vairākas jomas, kas rada bažas, īpaši saistībā ar tiesu varas neatkarību. Ir jāizveido un jāievieš nevainojama konstitucionālā sistēma, lai nostiprinātu demokrātiju un likuma varu un nodrošinātu šīs sistēmas turpmāko atbilstību ES dalības kritērijiem. Kas attiecas uz Kosovu, tās nākotnes statusu noteiks politiskais process, kas uzsākts saskaņā ar ANO Drošības padomes Rezolūciju 1244.

Serbijas *parlaments* turpināja intensīvu likumdošanas darbību. Tas ir kļuvis caurskatāmāks un pieejamāks sabiedrībai. Apsveicama ir tā reglamenta pārskatīšana. Taču parlamenta darbībā ir bijušas arī nepilnības. Mandātu atņemšana dažiem parlamenta deputātiem ir strīdīgs jautājums. *Valdības* darbība ir kļuvusi caurskatāmāka. Eiropas integrācijas birojs savu labi iesākto darbu ir turpinājis, īpaši attiecībā uz Rīcības plānu Eiropas partnerības īstenošanai. Tomēr valdības darbā bija vērojama nepietiekama jautājumu savstarpējā koordinācija. Nozaru ministrijām joprojām ir ļoti atšķirīgas iespējas un resursi Eiropas integrācijas jautājumu risināšanai.

Attiecībā uz *valsts pārvaldes reformu*, kas ir Eiropas partnerības galvenā prioritāte, gūti jauni panākumi civildienesta tiesiskās sistēmas izveidē. Tagad tā atbilst vispārējiem Eiropas standartiem. Serbijai ir laba administratīvā rīcībspēja vairākās jomās. Šī rīcībspēja ir jāuzlabo visā pārvaldē. Parlaments vēl nav iecēlis ombudu, kā to prasa attiecīgais likums.

Militārā reforma turpinājās, bet ar sarežģījumiem un pretošanos no dažu armijas pārstāvju puses. Civilā kontrole pār militārajām vajadzībām, kas ir Eiropas partnerības galvenā prioritāte, vēl aizvien ir nepietiekama. Jaunā Konstitūcija un pārskatītais Parlamenta reglaments noteica pamatu efektīvākai civilajai kontrolei.

Ir pieņemta *tiesu* reformas stratēģija, un tās īstenošana ir sākusies. Taču tiesu varas neatkarību, kas ir Eiropas partnerības galvenajā prioritātē minēts jautājums, joprojām nosaka politiskā ietekme. Pozitīvas tendences vērojamas komercietesās saistībā ar tiesvedībā esošo lietu ātrāku izskatīšanu. Tomēr tiesvedības efektivitāte vēl aizvien ir neapmierinoša. Administratīvo un apelācijas tiesu izveide joprojām kavējās.

Tika pieņemta valsts stratēģija un attiecīgais Rīcības plāns *korupcijas apkarošanai*. Dažos sektoros bija taustāmi rezultāti. Tomēr korupcija joprojām ir nopietna problēma. Ir jāizveido skaidra un efektīva institucionālā uzbūve.

Attiecībā uz *cilvēktiesību un minoritāšu aizsardzību* kopējā situācija cilvēktiesību jomā turpināja uzlaboties. Valstu savienības Cilvēktiesību un minoritāšu tiesību ministriju ir aizstājis pie Ministru kabineta izveidots birojs. Taču biroja darbs vēl ir jāanalizē. Jaunais likums par baznīcām un reliģiskām organizācijām negarantē vienlīdzīgu attieksmi pret reliģiskām grupām. Joprojām nav izstrādāts vispārējs likums par diskriminācijas novēršanu, un ir vajadzīgi papildu pasākumi iecietības veicināšanai. Tāpat ir vajadzīgi pasākumi arī spīdzināšanas novēršanai. Vēl aizvien nav nokārtots īpašumu restitūcijas jautājums.

Ir veikti pasākumi, lai veicinātu *mazākumtautību* pārstāvju iesaistīšanos izglītības sistēmā un to pārstāvniecību valsts pārvaldē. Taču informātikas jomā bija problēmas ar mazākumtautību valodām. Etniskā situācija Vojvodinā ir uzlabojusies. Situācija Dienvidserbijā joprojām ir saspringta. Sandžakā bija incidenti bosniešu kopienā. Valdība ir pieņēmusi vairākus rīcības plānus attiecībā uz čigānu tautības iedzīvotājiem. Taču viņu situācija vēl aizvien ir nedroša. Bēgļu, īpaši vismazāk aizsargāto, vietējā integrācija joprojām norit lēni.

Attiecībā uz *reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām* Serbija ir sekmējusi reģionālo sadarbību un ir īstenojusi politiku, kuras mērķis ir uzlabot attiecības ar kaimiņvalstīm. Ir panākts progress attiecībā uz reģionālo sadarbību aviācijas, transporta infrastruktūras un enerģētikas jomā. Serbija vēl nav izpildījusi savas starptautiskās saistības pilnībā sadarbīties ar Starptautisko kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai, kas ir Eiropas partnerības galvenā prioritāte. Serbijas iestādes piedalās politiskajās sarunās par Kosovas statusu nākotnē, kas tika uzsāktas 2005. gadā ANO aizgādībā. Taču Belgrada ir atturējusi Kosovas serbus no piedalīšanās pagaidu pašpārvaldes iestāžu darbā. Serbijai ir jāpieņem konstruktīva pieeja šim jautājumam atbilstoši Eiropas partnerības galvenajai prioritātei.

Attiecībā uz *ekonomiskajiem kritērijiem* Serbijai ir vērā ņemami panākumi virzībā uz funkcionējošu tirgus ekonomiku. Jāturpina stabilizācijas un reformu pasākumi, lai izturētu konkurences spiedienu un tirgus konjunktūru Eiropas Savienībā.

Vienprātība jautājumā par ekonomikas politikas un reformu virzību 2005. gadā saglabājās. Ekonomiskā izaugsme turpinājās. Tekošā konta deficīts ir samazinājies, ko sekmēja eksporta pieaugums. Ievērojama kapitāla ieplūde privatizācijas ieņēmumu, kā arī uzņēmumu un komercbanku ārvalstu aizņēmumu veidā ir palielinājusi ārvalstu valūtas rezerves. Ārvalstu ieguldījumi ir turpinājuši pieaugt, galvenokārt saistībā ar privatizāciju. Monetārā politika ir kļuvusi stingrāka, un samazināto izdevumu un lielo nodokļu ieņēmumu dēļ 2005. gadā turpinājās fiskālā konsolidācija. Valsts parāds ir mazinājies. Jūtams progress panākts pensiju reformu un uzņēmumu reģistrācijas jomā. Kolektīvo uzņēmumu un bankas nozares privatizācija turpinājās. Valsts uzņēmumu pārstrukturizācijai un privatizācijai paredzēto

priekšdarbu intensitāte pieauga. Zināms progress bija vērojams tīklu nozares normatīvās sistēmas izveidē. Ekonomiskā integrācija ar ES pavirzījās uz priekšu vēlamajā virzienā.

Taču inflācijas un ārējā deficīta līmenis joprojām bija salīdzinoši augsts. Fiskālā konsolidācijas apstājās jau 2006. gada pašā sākumā. Paredzētā valsts ieguldījumu paātrināšana var pakļaut riskam tālāko fiskālo konsolidāciju un makroekonomisko stabilitāti. Ārējais parāds ir pieaudzis, jo ir palielinājies privātā sektora aizņēmumu skaits. Ir pieaudzis bezdarbs. Ieguldījumi jaunās nozarēs vēl aizvien ir nenožīmīgi. Attīstība uzņēmumu sektorā kopumā vēl joprojām bija nepietiekama, ko var skaidrot arī ar konkurences trūkumu vietējā tirgū un lēno progresu uzņēmumu pārstrukturizācijā, privatizācijā un procedūru pieņemšanā izešanai no tirgus. Jaunie bankrota tiesību akti bieži vien netiek piemēroti. Kapitāla tirgi vēl tikai veidojas. Ekonomikā joprojām dominē valsts intervence.

Serbijai ir labi panākumi tiesību aktu un politikas tuvināšanā **Eiropas standartiem** gandrīz visās jomās. Kopumā Serbija ir turpinājusi stiprināt administratīvo rīcībspēju, lai varētu pienācīgi izpildīt Stabilizācijas un asociācijas nolīguma noteikumus. Taču, lai nodrošinātu tās integrāciju ES nākotnē, ir jāveic pasākumi, lai pabeigtu tiesību aktu saskaņošanu un īstenošanu, jo īpaši tajās jomās, kurās tai ir būtiskas likumīgās intereses.

Serbija ir jūtami pavirzījusies uz priekšu tiesību aktu tuvināšanā ES **iekšējā tirgus *acquis*** prasībām gan administratīvajā, gan juridiskajā ziņā. Lai izpildītu Stabilizācijas un asociācijas nolīguma prasības, pēdējā gada laikā Serbija ir pastiprināti strādājusi pie valsts tiesību aktu tuvināšanas ES prasībām. Īpašs progress jūtams *standartizācijas, atbilstības novērtēšanas un akreditācijas, metroloģijas, pakalpojumu aprites, pretmonopolu, uzņēmējdarbības tiesību un muitas* jomās. Ir izveidots likumīgais pamats standartizācijas, sertifikācijas, metroloģijas jomā, un tagad tas ir jāievieš. Ir pieņemts likumu kopums likumu par finanšu pakalpojumiem, lai tuvinātu likumus ES prasībām. Ir pabeigta neatkarīgas pretmonopola iestādes izveide. Muitas pārvaldē vērojams nozīmīgs progress muitas tiesību aktu kontroles un pārvaldības jomā.

Dažās jomās Serbijai jāveic pasākumi, lai ne tikai īstenotu tiesību aktus, bet arī lai pilnībā izmantotu priekšrocības, ko dod paredzētais nolīgums. Serbijai jānostiprina administratīvās struktūras, īpaši tādās jomās kā *nodokļi, valsts atbalsta kontrole, publiskais iepirkums, intelektuālā īpašuma tiesības un patērētāju aizsardzība*. Jūtami pavirzījusies uz priekšu likumīgā pamata nostiprināšana publiskā iepirkuma un intelektuālā īpašuma tiesību jomā. Vajadzīgi papildu pasākumi, lai nodrošinātu to pienācīgu ieviešanu un piemērošanu. Serbijai jāpārskata diskriminējošu nodokļu uzlikšana ārvalstu precēm un jāievēro ES rīcības kodekss uzņēmējdarbības aplikšanai ar nodokļiem. Vēl ir jāpieņem tiesiskais pamats valsts atbalsta kontrolei un jānostiprina administratīvā rīcībspēja. Jāturpina stiprināt Patērētāju aizsardzības padome.

Attiecībā uz **nozaru politiku** Serbija ir guvusi labus panākumus vairākās jomās, tādās kā izglītība, nodarbinātība un sociālā politika, *MVU politika, lauksaimniecības politika, statistika, enerģētika, aviācija un transporta infrastruktūra*. Serbija ir izveidojusi jaunu tiesisko regulējumu augstākajai izglītībai. Tā turpināja efektīvi ieviest Eiropas MVU hartu. Serbija veica turpmākos pasākumus, lai reformētu un modernizētu lauksaimniecības nozari, un aktīvi piedalījās reģiona transporta tīklu uzlabošanā. Serbija ir parakstījusi Eiropas kopējās aviācijas telpas nolīgumu. Serbija aktīvi piedalās Savstarpējas saprašanās memoranda par galveno reģionālo transporta tīklu īstenošanā un Dienvidaustrumeiropas Transporta novērošanas centra darbā. Serbija ir ratificējusi Enerģētikas kopienas līgumu.

Dažās jomās jāveic pastiprināts darbs, lai turpmāk izpildītu Stabilizācijas un asociācijas nolīguma saistības un Eiropas partnerības prioritātes. Tas ietver tiesību aktu tuvināšanu *pārtikas nekaitīguma, vides, informācijas sabiedrības un finanšu kontroles* jomā. Jāturpina darbs pie administratīvās rīcībspējas nostiprināšanas saistībā ar pārtikas nekaitīgumu, īpaši fitosanitārajā jomā. Kas attiecas uz vidi, Serbijai jānostiprina administratīvā rīcībspēja, jāizstrādā jauni tiesību akti un jānodrošina to pienācīga ieviešana un piemērošana. Attiecībā uz informācijas tehnoloģijām jānostiprina telekomunikāciju pārvaldes iestāde, lai uzlabotu konkurenci šajā nozarē. Kas attiecas uz plašsaziņas līdzekļiem, tiesiskā sistēma rada bažas, īpaši saistībā ar pārvaldes iestādes iespējām. Finanšu kontroles jomā Serbijai jāievieš stratēģija Valsts iekšējās finanšu kontroles sistēmas izveidei.

Attiecībā uz **tiesiskumu, brīvību un drošību** Serbija ir pārņēmusi Valstu savienības attiecīgās kompetences *vīzu administrēšanas, robežu pārvaldības, patvēruma un migrācijas* jomā. Vēl ir jāpieņem Likums par ārvalstniekiem, ar kuru jānosaka turpmākais vīzu režīms. Tika pieņemta valsts integrētās robežu pārvaldības stratēģija un rīcības plāns tās īstenošanai. Nav pieņemts Likums par valsts robežām. Turpinās robežkontroles nodošana no militārajām iestādēm civiliedzīvotājiem. Patvēruma jomā vēl ir jāpieņem īstenošanas tiesību akti, lai reglamentētu procedūras patvēruma meklētāju uzņemšanai un aizsardzībai. Nav atbilstīgas infrastruktūras un kvalificēta personāla. Ir parakstīti vairāki atpakaļuzņemšanas nolīgumi. Joprojām nav izveidota tiesiskā un finanšu sistēma atpakaļuzņemto personu integrācijai. Labi rezultāti gūti nelegālās migrācijas apkarošanas jomā, bet tā vēl aizvien ir problemātiska joma.

Jaunā Likuma par *policiju* īstenošana notiek diezgan lēni. Nav pieņemti tiesību akti par drošības dienestiem. Attiecībā uz cīņu pret *nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu* ir uzlaboti tiesību akti, bet sadarbība starp kompetentajām iestādēm joprojām ir neapmierinoša.

Organizētā noziedzība vēl aizvien rada nopietnas bažas. Nav pabeigts rīcības plāns, kas paredzēts, lai ieviestu valsts stratēģiju organizētās noziedzības apkarošanai. Ir jāturpina nostiprināt specializētos policijas dienestus, īpaši tos, kuru kompetencē ir finanšu noziegumu izmeklēšana. Vēl ir jāpieņem attiecīgie tiesību akti par aktīvu, bankas kontu un nelikumīgi iegūtu līdzekļu arestu un iesaldēšanu. Konstatēti trūkumi Likuma par liecinieku aizsardzību īstenošanā. Attiecībā uz *cilvēku tirdzniecību* ir grozīti krimināltiesību akti un pieņemti pirmie notiesājošie spriedumi. *Terrorisms* un tā finansēšana ir iekļauti Kriminālkodeksā kā īpaši noziedzīgi nodarījumi. Jāpaātrina attiecīgo starptautisko konvenciju ratifikācija un īstenošana. Situācija *personas datu* aizsardzības jomā joprojām rada bažas.

Kosova

Attiecībā uz **politiskajiem kritērijiem** Kosova ir saglabājusi stabilitāti un panākusi progresu, nododot pienākumus pagaidu pašpārvaldes iestādēm. Jāveic papildu pasākumi, lai nostiprinātu likuma varu. Eiropas partnerības īstermiņa galvenās prioritātes izpildītas tikai daļēji.

Attiecībā uz **demokrātiju un likuma varu** Kosovos politikā ir dominējis *statusa jautājums*. Galvenās Kosovos albāņu politiskās partijas ir panākušas konstruktīvu dialogu, un šī tendence ir jā saglabā. Pastiprināta uzmanība statusa jautājumam ir palīdzējusi ātri ieviest atsevišķus ANO standartus, bet ir aizkavējušās reformas. Statusa noregulējums varētu būt pamats stabilai demokrātijai visiem kosoviešiem, neatkarīgi no to etniskās izcelsmes, konsolidējot likuma varu un veicinot cilvēktiesību un minoritāšu tiesību ievērošanu. Papildus statusa jautājumam Kosovos iestādēm jāstrādā pie Kosovos nākotnes attīstības

konceptijas, galveno uzmanību pievēršot pārdomātas politikas veidošanai, piesardzīgai fiskālajai politikai, efektīvam iestāžu darbam un labai pārvaldībai visos līmeņos.

Panākts progress *Asamblejas* lomas nostiprināšanā. Tika pieņemta svarīgu reformu pakete, uzlabojot izpildvaras pārraudzību, finanšu pārskatatbildību un caurskatāmību. Taču *Asamblejas* komitejas ne vienmēr spēj pildīt savu lomu likumdošanas procesā, ko daļēji var skaidrot ar kvalificēta personāla nepietiekamību sekretariātu komitejās. Tās pagaidām nepraktizē *referentu* iecelšanu.

Pēdējā prezidenta Rugova pēctecība un jaunas *valdības* izveide noritēja raiti. Kosovas progress stabilizācijas un asociācijas procesā šobrīd ir galvenā valdības prioritāte. Valdība izveidoja Eiropas integrācijas aģentūru un pieņēma rīcības plānu Eiropas partnerības prioritāšu īstenošanai.

Attiecībā uz *valsts pārvaldes* reformu pagaidu iestādes ir izveidojušas neatkarīgu pārraudzības padomi un valsts vecāko amatpersonu komiteju. Tās ir izveidojušas jaunu tieslietu un iekšlietu ministriju. Valdībai zināmā mērā ir izdevies uzlabot koordinācijas un politikas veidošanas iespējas. Iestāžu kontrole pār Kosovas serbu teritoriju, īpaši ziemeļu pašvaldībās, ir ierobežota. Taču Kosovas administratīvā rīcībspēja vēl aizvien ir neapmierinoša, un civildienesta ierēdņu skaits ir pārāk liels. Ir vajadzīga civildienesta vispārējā reforma. Iecelšanu pārvaldes amatos joprojām ietekmē politiski faktori.

Attiecībā uz *tiesu sistēmu* tika izveidota Kosovas Tieslietu padome un Kosovas Tieslietu institūts. Pagaidu iestādēm tika nodoti būtiski pienākumi, lai palielinātu līdzatbildību un pārskatatbildību vietējā līmenī. Pašreizējā *Asamblejas* loma tiesnešu un prokuroru iecelšanā amatā mazina tiesu varas neatkarību un pieļauj iespēju izmantot politiskus un etniskus apsvērumus procesā, kam būtu jābūt objektīvam un tehniskam darbā pieņemšanas procesam. Kosovas tiesu iestādēm ir maz panākumu civilās un kriminālās tiesvedības jomā. Neizskatīto lietu skaits ir pieaudzis, un spriedumi ne vienmēr tiek izpildīti. Spriedumu pieņemšana lietās, kas piesaista lielu plašsaziņas līdzekļu uzmanību saistībā ar 2004. gada marta masu nekārtībām, joprojām ir problemātiska sakarā ar nepietiekamu policijas rūpību lietu izmeklēšanā, viegliem sodiem un liecinieku nevēlēšanos sadarboties.

Lai īstenotu Eiropas partnerības galveno prioritāti, valdība apstiprināja rīcības plānu *korupcijas novēršanai*, izveidoja pretkorupcijas padomi, un *Asambleja* iecēla amatā pretkorupcijas aģentūras direktoru. Taču korupcija Kosovā vēl aizvien ir plaši izplatīta, un ir maz panākumu korupcijas efektīvā apkarošanā.

Cilvēktiesību un minoritāšu aizsardzības jomā tika izveidota konsultatīvā grupa, lai izskatītu sūdzības no personām, kas apgalvo, ka viņi ir ANO pagaidu pārvaldes Kosovā (*UNMIK*) *cilvēktiesību* pārkāpumu upuri. Starptautiskā ombuda pilnvaru termiņš beidzās 2005. gada beigās, un *Asambleja* iecēla Kosovas ombuda vietas izpildītāju.

Prezidents un premjers 2006. gada pavasarī sāka ļoti pārskatāmu informācijas kampaņu *minoritāšu* jautājumos. Abi aicināja mazākumtautību kopienas uzskatīt Kosovu par savām mājām un strādāt kopā ar Kosovas pagaidu pašpārvaldes iestādēm. Taču mazākumtautības vēl aizvien ir neizdevīgā situācijā, un ir jāveic papildu pasākumi, lai novērstu neiecietību. Ir bijuši vairāki vardarbīgi uzbrukumi Kosovas serbiem, īpaši 2006. gada vasarā. Apstākļi noturīgam bēgļu un pārvietoto personu atgriešanās procesam joprojām ir sarežģīti.

Kosovas serbu un Kosovas albāņu attiecības vēl aizvien ir saspringtas. Belgrada ir atturējusi Kosovas serbus no piedalīšanās pagaidu iestāžu darbā, un Kosovas serbi ir turpinājuši tās boikotēt.

Attiecībā uz *reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām* Kosova arvien aktīvāk piedalās reģiona forumos un sadarbības pasākumos, kas ir Eiropas partnerības galvenā prioritāte, īpaši transporta un enerģētikas jomā. Stājās spēkā brīvās tirdzniecības nolīgums ar Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku, un tika parakstīti brīvās tirdzniecības nolīgumi ar Horvātiju un Bosniju un Hercegovinu.

Attiecībā uz **ekonomiskajiem kritērijiem** Kosova ir panākusi nelielu progresu virzībā uz funkcionējošu tirgus ekonomiku. Jāveic ievērojams papildu darbs, lai varētu izturēt konkurences spiedienu un tirgus konjunktūru Eiropas Savienībā.

Vienprātība būtiskākajos ekonomiskās politikas jautājumos kopumā ir saglabājusies. Euro kā vienīgā likumīgā maksāšanas līdzekļa izmantošana sekmēja monetārās stabilitātes nostiprināšanos. Fiskālā politika kļuva stingrāka, kas atspoguļoja līdzekļu devēju sniegtā atbalsta apjoma ātru samazināšanos un uzkrāto skaidras naudas noguldījumu rezervju paredzamu izbeigšanos. Ievērojot galvenās Eiropas partnerības ieteikumus, Kosova ir izstrādājusi vidēja termiņa ekonomikas pamata politiku, kuras mērķis ir nodrošināt pastāvīgu fiskālo nostādni. Apstiprināta pirmā vidēja termiņa izdevumu struktūra, nodrošinot konsolidētu budžeta pārskatu un ārpusbudžeta finansējuma vajadzības, tostarp valsts ieguldījumu projektiem. Kolektīvo uzņēmumu privatizācija ievērojami pāvirzījās uz priekšu vēlamajā virzienā. Ievērojams progress panākts valsts uzņēmumu apvienošanas jomā, kas ir Eiropas partnerības galvenā prioritāte.

Taču makroekonomiskā stabilitāte vēl aizvien ir nepietiekama, galvenokārt trauslā fiskālā stāvokļa un nestabilās ārējās situācijas dēļ. Bezdarba līmenis joprojām ir augsts, ko daļēji var skaidrot ar pārmērīgām darbaspēka izmaksām. Šīs izmaksas kavē arī privātā sektora izaugsmi un eksporta konkurētspēju. Ir jārisina nopietni jautājumi, kas saistīti ar iestāžu politisko saistību izpildi, īpaši attiecībā uz fiskālās politikas nostādni vidējam termiņam. Neefektīvas tiesu iestādes un juridiska nenoteiktība attiecībā uz īpašuma tiesību piemērošanu vēl aizvien traucē saimniecisko darbību. Mazo un vidējo uzņēmumu piekļuve ārējam finansējumam ir ierobežota. Infrastruktūra, kuras kvalitāte bieži vien ir zema, joprojām nav attīstīta pietiekami. Enerģijas padevē bija traucējumi, kas kavēja ekonomisko attīstību. Ir jāpaātrina valsts uzņēmumu, īpaši Kosovas Enerģētikas korporācijas, pārstrukturizācija.

Kosovai ir labi panākumi tiesību aktu un politikas tuvināšanā **Eiropas standartiem**. Taču pavisam neliels progress vērojams pieņemto tiesību aktu ieviešanā un piemērošanā. Ir vajadzīgs pastiprināts darbs, lai radītu administratīvo vidi, kas nodrošinās tiesību aktu un politikas turpmāko tuvināšanu Eiropas standartiem.

Iekšējā tirgus jomā ir panākts zināms progress *standartizācijas, sertifikācijas, metroloģijas, akreditācijas un atbilstības novērtēšanas* sistēmas izveidē. Maz panākumu ir tādās svarīgās jomās kā *publiskais iepirkums, konkurence un intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzība*. Tāpat maz panākumu ir arī *nodarbinātības, sociālās politikas un izglītības* jomā. Neliels progress vērojams *kapitāla brīvas aprites* jomā.

Muitas tiesību akti kopumā atbilst *acquis* prasībām, un labs progress panākts Eiropas partnerības prioritāšu izpildē vairākās jomās, kas saistītas administratīvo rīcībspēju muitas jomā (piem., datorizācija, riska analīze, cīņa pret korupciju). Stājās spēkā pārskatītie integrētie muitas tarifi Kosovai. Tika veikta ANO pagaidu pārvaldes Kosovā (*UNMIK*) vispārēja reorganizācija, un tika nostiprināta informācijas nodaļa un izmeklēšanas nodaļa. Zināms progress panākts *nodokļu* jomā, lai gan vietējo nodokļu iekasēšana joprojām vērtējama neapmierinoši.

Kas attiecas uz *nozaru politiku*, labi panākumi gūti *transporta* nozarē, kas ir Eiropas partnerības prioritāte. Valdība pieņēma vairākposmu transporta politikas dokumentu. Kosova parakstīja nolīgumu par Eiropas kopējās aviācijas telpas izveidi.

Ir vērojami uzlabojumi attiecībā uz komunālo pakalpojumu pārstrukturizāciju *enerģētikas* jomā. Sāka darboties enerģētikas pārvaldes iestāde, un tika izdoti svarīgi īstenošanas tiesību akti. Kosova ratificēja Enerģētikas kopienas līgumu. Taču finansiālā dzīvotspēja un enerģētikas nozares drošums ir apšaubāms. Iekasēto maksājumu līmenis vēl aizvien ir nepieņemami zems, un joprojām ir lieli tehniskie zudumi un zādzību skaits.

Attiecībā uz vidi ir panākts diezgan labs likumdošanas progress. Zināms progress vērojams lauksaimniecības nozarē, īpaši veterinārajā jomā. Labi panākumi gūti arī *finanšu kontroles* jomā.

Ir panākts jūtams progress *audiovizuālās* politikas un plašsaziņas līdzekļu jomā. Likums par Kosovos radio un televīziju tika pasludināts 2006. gada aprīlī. Maz panākumu bija elektronisko sakaru un informācijas tehnoloģiju jomā.

Zināms progress vērojams *statistikas* jomā. Turpinās sagatavošanas priekšdarbi mājokļu un tautas skaitīšanai. Ir izveidota starptautiskā uzraudzības grupa, lai palīdzētu statistikas birojam sagatavoties skaitīšanai un nodrošinātu tās norisi atbilstoši starptautiskiem standartiem. Ir uzsākti pasākumi, lai stimulētu mazākumtautības piedalīties izmēģinājuma skaitīšanā. Statistikas biroja rīcībspēja kopumā ir neapmierinoša.

Attiecībā uz *tiesiskuma, brīvības un drošības* jomu ir zināmi uzlabojumi saistībā ar *robežu pārvaldību*. Lai sekmētu integrēto robežu pārvaldību, 2006. gada janvārī robežpolicija un muita parakstīja Savstarpējās saprašanās memorandu.

Finanšu informācijas centrs kopā ar Kosovos banku un maksājumu iestādi ir pārskatījis noteikumus par *nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanu*.

Nav nekādu panākumu *narkotiku* apkarošanas jomā. Jānostiprina vietējās policijas rīcībspēja narkotiku apkarošanas jomā.

Turpinājās progress, pārveidojot Kosovos policiju par profesionālu *policijas* dienestu. Tika iecelts Kosovos policijas komisāra vietnieks un četri Kosovos policijas komisāru palīgi. Jāveic papildu pasākumi, lai nodrošinātu efektīvu policijas dienesta darbību un nostiprinātu vietējās izmeklēšanas iespējas attiecībā uz korupciju un organizēto noziedzību.

Tiek gatavoti pasākumi cīņai pret *organizēto noziedzību*, kas Kosovā joprojām ir nopietna problēma. Noziedzības tīkli iesniedzas dažādos sociālekonomiskajos sektoros un politikā. Augsti kvalificēts policijas personāls vēl aizvien ir problēma. Joprojām nav tiesību aktu, kas paredz tiesās nodrošināt konfidencialitāti informatoru identitātei. Maz panākumu ir cīņā pret *cilvēku tirdzniecību*, un Kosova joprojām ir šīs tirdzniecības izcelsmes, tranzīta un galamērķa valsts. Pagaidām nav panākts nekāds progress attiecībā uz personas datu aizsardzību, kas ir svarīgs jautājums.

Turcija

Turcija turpina apmierinoši pildīt Kopenhāgenas **politiskos kritērijus** un ir turpinājusi īstenot politiskās reformas. Taču temps pēdējā gada laikā ir samazinājies. Jāveic pastiprināts darbs, īpaši attiecībā uz vārda brīvību. Ir vajadzīgi tālākie uzlabojumi arī attiecībā uz nemusulmaņu reliģisko kopienu tiesībām, sieviešu tiesībām, arodbiedrību tiesībām un civilo kontroli pār militārajām vajadzībām.

Attiecībā uz *demokrātiju un likuma varu valsts pārvaldes* jomā tika pieņemts likums, ar kuru izveido ombuda biroju. Nav nekādu uzlabojumu civildienesta reformas jomā.

Civilmilitāro attiecību jomā Parlaments pieņēma pārskatītās kara tiesu procedūras, uzlabojot garantijas atbildētājiem. Taču bruņoto spēku vecākās amatpersonas ir turpinājušas sniegt publiskus paziņojumus ar mērķi ietekmēt jomas, kas nav to kompetencē.

Ir panākts progress *tiesu reformas* jomā. Taču jauno tiesību aktu īstenošanā no tiesu iestāžu puses pagaidām nav vērojama konsekvence, un ir jāturpina stiprināt tiesu iestāžu neatkarība.

Neliels progress vērojams likumdošanas reformas jomā saistībā ar cīņu pret *korupciju*. Korupcija vēl aizvien ir plaši izplatīta parādība. Korupcijas novēršanas politika ir nepilnīga, un ir jānostiprina iestādes, kas atbildīgas par cīņu pret korupciju.

Attiecībā uz *cilvēktiesību un minoritāšu aizsardzību* reģistrēto spīdzināšanas un ļaunprātīgas izturēšanās gadījumu skaits turpināja samazināties. Taču norādes uz spīdzināšanas un ļaunprātīgas izturēšanās gadījumiem ārpus apcietinājuma iestādēm un dienviņaudzējumos rada bažas. Spīdzinātāju nesodīšana joprojām ir problēma. Jāpievērš pastiprināta uzmanība pretterorisma likuma grozījumu ietekmei uz pamatbrīvībām. Šāda veida grozījumi ieviesa plašu teroristu nodarījumu sarakstu un samazināja garantijas atbildētājiem.

Kopumā Turcijas sabiedrība aizvien vairāk iesaistās atklātās debatēs par plašu jautājumu loku, tostarp par tradicionāli jutīgiem tematiem. Neatkarīgi no šīs tendences, pašreizējais tiesiskais regulējums pagaidām negarantē *vārda brīvību* atbilstoši Eiropas standartiem. Nesen pieņemtais Kasācijas tiesas nolēmums nosaka tiesu praksi attiecībā uz Sodu kodeksu 301. pantam, kas ierobežo vārda brīvību. Turklāt ir sodīts liels skaits personu par nevardarbīgu viedokļa izteikšanu. Turcijas Sodu kodeksa 301. pants un citi noteikumi, kas ierobežo vārda brīvību, jāaskaņo ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (ECK) prasībām.

Ir mazināti *pulcēšanās brīvības* un *biedrošanās brīvības* ierobežojumi, un ir uzlabojusies pēdējos gados veikto pasākumu īstenošana. Taču dažos gadījumos drošības spēki demonstrāciju laikā pielietoja pārmērīgu spēku. Joprojām ir grūtības nodibināt asociācijas, kas veicina īpašu kultūras identitāti.

Attiecībā uz *relīģijas brīvību* jaunā likuma pieņemšana, ar kuru bija paredzēts uzlabot *relīģisko minoritāšu* situāciju, ir atlikta jau vairākas reizes, un nav novērstas tās grūtības, ar kurām nākas saskarties nemusulmaņu kopienām. Nav nekādu izmaiņu attiecībā uz Alevi kopienas situāciju. Jāizveido tiesiskā sistēma saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (ECK) prasībām, lai visas reliģiskās kopienas varētu darboties bez nepamatotiem ierobežojumiem.

Sieviešu tiesībām Turcijā tiek pievērsta aizvien lielāka sabiedrības uzmanība, un pilsoniskā sabiedrība arvien vairāk sāk spēlēt pozitīvu lomu šajā jomā. Tiesiskais regulējums kopumā ir apmierinošs. Taču praksē sieviešu tiesības ne vienmēr tiek aizsargātas, īpaši valsts nabadzīgākajos rajonos. Ir regulāri jāizmeklē „noziegumi goda aizstāvēšanai” un, ja vajadzīgs, jāskaidrina kriminālvajāšana un jāpieņem notiesājoši spriedumi.

Maz lietderīgu izmaiņu ir situācijā ar *bērnu tiesību* aizsardzību. Jāuzlabo tiesību normu īstenošana attiecībā uz izglītību un nodarbinātību bērniem vecumā līdz piecpadsmit gadiem.

Nav nekāda likumdošanas progresa attiecībā uz *arodbiedrību tiesībām*. Turcija pagaidām neatbilst ES un SDO (Starptautiskās darba organizācijas) standartiem, īpaši saistībā ar tiesībām streikot un tiesībām uz koplīguma slēgšanu.

Turcijas pieeja *minoritāšu tiesībām* vēl aizvien ir ierobežojoša. Turcija neratificēja starptautiskos juridiskos instrumentus par minoritāšu tiesībām. *Kultūras tiesību* jomā apraides iespējas valodās, kas nav turku valoda, ir ierobežotas. Valsts skolu sistēmā joprojām pastāv ierobežojumi šādu valodu apguvei. Visas privātās iestādes, kas piedāvāja kursus kurdu valodā, 2005. gada augustā tika slēgtas. Vispārējie ierobežojumi to valodu izmantošanai, kas nav turku valoda, vēl aizvien ir stingri gan politikas, gan sabiedrisko pakalpojumu jomā.

Pastāv teroristu uzbrukumu draudi Turcijai, īpaši no Kurdistānas strādnieku partijas (*PKK*) puses, kas ir iekļauta ES sastādītajā teroristu organizāciju sarakstā. ES ir stingri nosodījusi šādus terorisma aktus.

Turcijai ir jārisina svarīgas ekonomiskas un sociālas problēmas valsts *dienvidastrumos* un jādod kurdu tautības iedzīvotājiem iespēja izmantot savas tiesības un brīvības pilnībā. Valsts iekšienē pārvietoto personu lielais skaits joprojām raisa bažas.

Attiecībā uz *reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām* Turcija ir atkārtoti izteikusi savu atbalstu ANO centieniem rast vispārēju risinājumu *Kipras problēmai*. Taču nav nekādu uzlabojumu divpusējo attiecību normalizēšanā ar Kipras Republiku. Kopš Asociācijas nolīguma papildprotokola parakstīšanas 2005. gada jūlijā Turcija nav neko darījusi, lai īstenotu to pilnībā un novērstu visus preču brīvai aprītei radītos šķēršļus, tostarp ierobežojumus tiešajiem pārvadājumiem uz Kipru. Eiropadome 2006. gada jūnija sanāksmē atgādināja, ka 2006. gada laikā tā varētu pārskatīt papildprotokola īstenošanu un nodrošināt ES 2005. gada 21. septembra deklarācijā iekļauto jautājumu kontroli.

Attiecības ar Grieķiju ir attīstījušās pozitīvi, bet nav panākts nekāds progress nenokārtotā robežu strīda nokārtošanā. Abu valstu ārlietu ministru sanāksmē tika panākta vienošanās par jaunu uzticēšanās veicināšanas pasākumu paketi. Labas attiecības ar kaimiņvalstīm vēl aizvien ir pamatuzdevums.

Attiecībā uz **ekonomiskajiem kritērijiem** Turcija uzskatāma par funkcionējošu tirgus ekonomiku, ja vien tā stingri nostiprinās nesēn gūtos panākumus stabilizācijas un reformu jomā. Turcijai vidējā termiņā vajadzētu izturēt konkurences spiedienu un tirgus konjunktūru Eiropas Savienībā, ja tā stingri ievēros stabilizācijas politiku un veiks izšķirošus pasākumus strukturālo reformu jomā.

Vienprātība tirgus ekonomikas galvenajos jautājumos kopumā ir saglabājusies. Uz stabilitāti vērsta makroekonomiskā politika ir veicinājusi spēcīgu ekonomisko izaugsmi un lielāku elastību neparedzētu norišu gadījumā. Budžeta deficīts un valdības parāda līmenis ir ievērojami mazinājies, un ir veikti daži pamatpasākumi sociālās nodrošināšanas sistēmas uzlabošanai. Ir apstiprināta pārvaldes un uzraudzības aģentūru neatkarība, un pakāpeniski tiek likvidētas valsts banku īpašās privilēģijas. Ir paātrinājies privatizācijas process. Ir uzlabojusies banku un ārpusbanku finanšu nozares darbība, un ir nostiprināta uzraudzība. Ekonomika ir kļuvusi atvērtāka ārējai tirdzniecībai un ieguldījumiem. Centrālā banka un valdība turpināja īstenot deflācijas politiku.

Samērā lielo ārējā un valdības finansējuma vajadzību apmierināšanu vēl aizvien ļoti ietekmē ieguldītāju uzticība, kas rada potenciālus draudus makroekonomiskajai stabilitātei. Tādēļ ir jāstiprina fiskālā konsolidācija, piemērojot arī efektīvus strukturālos pasākumus. Pastiprināta uzmanība jāpievērš neregistrētā bezdarba apkarošanai. Darba tirgū joprojām pastāv atšķirības. Nodarbinātības līmenis ir zems un turpina kristies, īpaši attiecībā uz sievietēm. Ir bijis ļoti maz pasākumu šo traucējumu novēršanai, un ar algām nesaistītās darbaspēka izmaksas joprojām ir augstas. Izglītības vidējais līmenis ir samērā zems, un pastāv ļoti lielas atšķirības. Uzņēmējdarbības vidi negatīvi ietekmēja šķēršļi izejai no tirgus un sliktā caurskatāmība valsts atbalsta jomā. Enerģētikas nozares pārstrukturizācija notika diezgan lēni.

Turcija uzlaboja **spēju uzņemties dalības pienākumus**. Gandrīz visas jomās tika panākts zināms progress. Taču īstermiņa prioritāšu izpilde saskaņā ar Pievienošanās partnerību vēl aizvien atpaliek no vēlamā. Turcija joprojām nav izpildījusi vairākas saistības saskaņā ar muitas savienību. Vēl ir daudz darāmā, lai uzlabotu tiesību aktu pielīdzināšanu ES prasībām un institucionālo un administratīvo rīcībspēju.

Progress *brīvas preču aprites* jomā ir bijis nevienmērīgs. Uzlabojumi bija vērojami tādās jomās kā akreditācija, standartizācija un atbilstības novērtējumi. Taču daudzi noteikumi vēl aizvien ir pretrunā ar vispārējiem brīvas preču aprites principiem, un joprojām pastāv tehniski šķēršļi tirdzniecībai. Nav nekādu izmaiņu attiecībā uz *darba ņēmēju brīvu pārvietošanos*. Tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* prasībām attiecībā uz *tiesībām veikt uzņēmējdarbību* un *pakalpojumu sniegšanas brīvību* vēl aizvien ir ierobežota. Turcija ir panākusi pavisam nelielu progresu *kapitāla brīvas aprites* jomā. Nav pabeigta tiesību aktu saskaņošana attiecībā uz cīņu pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu. Ārvalstnieku iespējas iegādāties nekustamo īpašumu ir ierobežotas.

Panākumi, kas gūti *publiskā iepirkuma* jomā, ir nelieli. Pēc atbrīvojumu ieviešanas tiesību aktu darbības joma sašaurinājās. Turcijai nav organizācijas, kas garantētu saskaņotu politiku visās ar publisko iepirkumu saistītajās jomās. Vērojams zināms progress attiecībā uz *uzņēmējdarbības tiesībām*. Turcija ir pieņēmusi gandrīz visus starptautiskos grāmatvedības standartus. Taču tie nav juridiski saistoši lielākajai daļai Turcijas uzņēmumu, kuriem piemēro tikai nodokļu pārskatu sniegšanas prasību. Tiesību aktu saskaņošanas līmenis ir zems. Tiesību aktu saskaņošana *intelektuālā īpašuma tiesību* jomā ir jūtami pavirzījusies uz priekšu vēlamajā virzienā, un ir uzlabota administratīva rīcībspēja. Taču ir vajadzīgi turpmākie

uzlabojumi, īpaši tiesību aktu piemērošanā organizētiem autortiesību pārkāpumiem un viltojumiem. Turklāt jānostiprina sadarbība un koordinācija starp attiecīgajām iestādēm. Nespecializētajām zemākās instances tiesām ir problēmas ar īstenošanas tiesību aktu pienācīgu piemērošanu.

Progress *konkurences politikas* jomā vērtējams dažādi. Tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* prasībām pretmonopola jomā ir jūtami pavisarizjusies uz priekšu, un tiesību aktu piemērošanas kontrole, ko veic Konkurences iestāde, ir apmierinoša. Taču nav nekādu panākumu valsts atbalsta jomā. Turcijai nav tiesiskā pamata un administratīvās struktūras, kas vajadzīgas, lai īstenotu ES noteikumus. Ir jāizpilda arī Asociācijas nolīguma attiecīgās saistības.

Zināms progress panākts *finanšu pakalpojumu* jomā. Jaunais Likums par bankām un maksātspējas tiesību akti apdrošināšanas un papildu pensiju nozarē vērtējami pozitīvi. Taču apdrošināšanas tiesību aktu saskaņošana ir ierobežota. Jāpielāgo noteikumi par ieguldītāju kompensācijas shēmām, pārrobežu pakalpojumu sniegšanu, informācijas izpaušanas prasībām un prospektiem ieguldījumu pakalpojumu un vērtspapīru tirgus jomā. Jāturpina nostiprināt uzraudzības spēju, īpaši apdrošināšanas un vērtspapīru tirgus jomā.

Ir gūti panākumi *informācijas sabiedrības un plašsaziņas līdzekļu* jomas atsevišķās daļās, arī attiecībā uz vietējiem raidījumiem citās valodās. Turcija ir nodrošinājusi labu pamatu tiesību aktu tālākai saskaņošanai elektronisko sakaru un informācijas tehnoloģiju jomā. Tiesību aktu saskaņošana plašsaziņas līdzekļu un audiovizuālās politikas jomā kopumā ir ierobežota.

Lauksaimniecības nozarē vērojams neliels progress lauku attīstībā. Taču tiesību aktu īstenošanu apdraudēja aizkavēšanās ar attiecīgo tiesību aktu pieņemšanu un administratīvo struktūru izveidi. Ir jāpagatavo liela daļa administratīvo struktūru, kas vajadzīgas kopējās lauksaimniecības politikas īstenošanai. Turcijas politika, kuras mērķis ir piesaistīt finansiālo atbalstu ražošanai, neatbilst kopējās lauksaimniecības politikas reformas prasībām. Turcijai nav nekādu panākumu attiecībā uz *zivsaimniecību*. Turcijas tiesību aktos trūkst svarīgu *acquis* elementu. Nav sakārtotas struktūras kopējās zivsaimniecības politikas ieviešanai. Pavisam neliels progress vērojams tiesību aktu saskaņošanā *veterinārās, fitosanitārās un pārtikas politikas* jomā. Nav sakārtots ne tiesiskais pamats, ne administratīvās struktūras, kas vajadzīgas, lai ieviestu *acquis*. Kontroles sistēmas kopumā ir neatbilstīgas. Galvenās problēmas ir veterinārajā nozarē, īpaši saistībā ar dzīvnieku veselības stāvokli un efektīvas dzīvnieku slimību kontroles sistēmas trūkumu.

Zināmi panākumi gūti *transporta politikas* jomā. Tiesību aktu saskaņošana jūtami pavisarizjusies uz priekšu autotransporta jomā, bet pārējās nozarēs tā ir bijusi nevienmērīga. Ir jāpievērš uzmanība īstenošanas un piemērošanas spējai. Nav pieņemts lēmums par dzelzceļa nozares struktūru. Starptautiskie jūras un gaisa transporta nolīgumi nav papildināti, ņemot vērā piemērojamā *acquis* transponēšanu. Pavisam neliels progress vērojams *Eiropas komunikāciju tīklu* jomā. Zināmi panākumi gūti *enerģētikas* nozarē. Taču tiesību aktu pielīdzināšana ir nevienmērīga. Jāizstrādā ietvarlikums energoefektivitātei. Jānostiprina administratīvā rīcībspēja un pārvaldes iestāžu neatkarība.

Neliels progress panākts *nodokļu* jomā. Turcijas fiskālais režīms daļēji atbilst *acquis* prasībām. Taču ir vajadzīgi papildu pasākumi, īpaši attiecībā uz PVN apjomu un likmēm, akcīzes nodokļa struktūru un likmēm, kā arī tiešajiem nodokļiem kopumā. Nekavējoties jālikvidē visi diskriminējošie noteikumi attiecībā uz alkohola un tabakas izstrādājumu aplikšanu ar nodokļiem.

Turcija ir guvusi panākumus *ekonomiskās un monetārās savienības* jomā. Kopumā priekšdarbi norit labi. Taču tiesību akti, kas paredzēti, lai novērstu valsts sektora finansēšanu, kā arī aizliegums valsts iestādēm izmantot privilēģētu pieeju finanšu iestādēm neatbilst *acquis* prasībām. Turklāt efektīvas koordinācijas un sadarbības trūkums mazina ekonomikas politikas efektivitāti. Turcija ir panākusi zināmu progresu vienotas klasifikācijas izmantošanā un nozares *statistikas* pieejamības nodrošināšanā. Lai gan tiesību aktu saskaņošana vēl aizvien ir ierobežota, jaunie tiesību akti nodrošina ievērojamu progresu.

Turcija ir panākusi nelielu progresu *ES sociālās politikas un nodarbinātības* jomā, īpaši sociālās aizsardzības jomā un attiecībā uz jauna likuma pieņemšanu par invalīdiem. Taču jānodrošina arodbiedrību tiesību pilnīga ievērošana. Jāpievērš uzmanība neregistrētā bezdarba apkarošanai. Jānostiprina administratīvā rīcībspēja, lai nodrošinātu tiesību aktu īstenošanu.

Turcijai ir labi sasniegumi *uzņēmumu un rūpniecības politikas* jomā, īpaši attiecībā uz Ieguldījumu atbalsta un veicināšanas aģentūras juridisko izveidi. Ir uzlabojumi arī privatizācijas, MVU definīcijas saskaņošanas un politikas programmu izstrādāšanas jomā. Tiesību aktu pielīdzināšana ir jūtami pavisinājies uz priekšu.

Ir panākts progress *reģionālās politikas un strukturālo instrumentu koordinācijas* jomā, īpaši pieņemot likumu, ar kuru izveido attīstības aģentūras. Taču šo aģentūru loma un darbība rada zināmas bažas. Jāuzlabo līdzatbildība un pārskatatbildība, ņemot vērā arī kompetenču pārdali starp ministrijām gan centrālajā, gan reģionālajā līmenī. Tiesību aktu pielīdzināšana ir saglabājusies pieticīgā līmenī.

Attiecībā uz *tiesu varu un pamattiesībām* ir vērojami zināmi panākumi. Kopumā progress tiesu reformas jomā turpinājās. Taču jauno tiesību aktu īstenošanā no tiesu iestāžu puses pagaidām nav vērojama konsekvence, un ir jāturpina stiprināt tiesu iestāžu neatkarība. Zināms progress vērojams korupcijas apkarošanas jomā, īpaši caurskatāmības uzlabošanā valsts pārvaldē. Taču korupcija joprojām ir plaši izplatīta, un pretkorupcijas iestāžu un policijas rīcībspēja vēl aizvien ir neapmierinoša. Parlamentārās imunitātes darbības joma joprojām ir pārāk plaša. Neliels progress panākts pamatbrīvību jomā, kur reformu īstenošana turpinājās.

Tiesiskuma, brīvības un drošības jomā Turcija ir guvusi panākumus tādu jautājumu risināšanā kā patvērums, robežu pārvaldība, cīņa pret cilvēku tirdzniecību, muiņa un policijas sadarbība. Tiek saskaņoti tiesību akti, bet šī saskaņošana vēl nav pabeigta tādās jomās kā migrācija, cīņa pret organizēto noziedzību, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana, kā arī tiesu iestāžu sadarbība civillietās un krimināllietās.

Turpinājās progress *zinātnes un pētniecības* jomā, īpaši attiecībā uz iesaistīšanos ES pētniecības programmās un budžeta resursu sadali. Jauni panākumi vērojami *izglītības un kultūras* jomā. Tiesību aktu saskaņošana abās jomās ir jūtami pavisinājies uz priekšu.

Tiek sekmīgi saskaņoti tiesību akti par atkritumu apsaimniekošanu un prettrokšņu aizsardzību. Taču tiesību aktu saskaņošana attiecībā uz citiem *vides* jomas aspektiem, tostarp starptautiskajām konvencijām, norit neapmierinoši. Tas, ka nav nekādu panākumu horizontālo tiesību aktu jomā, īpaši pārrobežu un sabiedriskās apspriešanas jautājumos, rada īpašas bažas. Neliels progress panākts *acquis* transponēšanā gaisa kvalitātes, dabas aizsardzības un ūdens kvalitātes jomā. Ieviešot grozīto Vides likumu, tiks nostiprināta institucionālā rīcībspēja. Rezultāti tiesību aktu piemērošanā ir būtiski jāuzlabo.

Patērētāju tiesību un veselības aizsardzības jomā uzlabojās patērētāju aizsardzība, īpaši pēc tirgus epidemioloģiskās uzraudzības un infekcijas slimību kontroles tīkla izveidošanas. Taču tiesību aktu īstenošana abās jomās vēl aizvien vērtējama neapmierinoši.

Muitas savienība ir sagatavojusi Turciju šīs jomas tiesību aktu saskaņošanai augstā līmenī. Taču nav saskaņoti tiesību akti dažos īpašos jautājumos, tādus kā brīvās tirdzniecības zonas, atbrīvojums no muitas nodokļiem, cīņa pret viltotām precēm, pēcmuitošana. Ir jānostiprina muitas pārvalde, tostarp jāpaātrina sagatavošanas priekšdarbi IT savietojamības nodrošināšanai.

Turcija ir uzlabojusi tiesību aktu saskaņošanu *ārējo attiecību* jomā. Taču nav pabeigta saskaņošana ar ES kopējo tirdzniecības politiku. Turpinājās tiesību aktu saskaņošana ar ES kopējo *ārpolitiku un drošības un aizsardzības politiku*. Turcija ir pastiprinājusi āpolitikas darbības Tuvajos Austrumos, veicinot reģionālo stabilitāti. Robeža ar Armēniju vēl aizvien ir slēgta. Turcija piedalījās Eiropas Drošības un aizsardzības politikas (*ESDP*) misijās. Taču Turcijas dalība *ESDP* joprojām rada sarežģījumus. Turcija turpina bloķēt Kipras un Maltas dalību ES-NATO stratēģiskajā sadarbībā. Tāpat Turcija neatbalsta Kipras pievienošanos Vasenāras nolīgumam. Turcija pagaidām vēl nav parakstījusi Starptautiskās krimināltiesas statūtus.

Zināms progress vērojams *finanšu kontroles* jomā. Dažas administratīvās struktūras un īstenošanas tiesību akti ir sakārtoti. Taču pagaidām vēl nepietiekami darbojas Valsts finanšu vadības un kontroles likums. Lai gan ir pieņemti atsevišķi pagaidu pasākumi, nav pabeigta struktūru izveide ES finansiālo interešu aizsardzībai. Kas attiecas uz *finanšu un budžeta noteikumiem*, Turcijai būs savlaicīgi jāievieš koordinācijas struktūras un īstenošanas noteikumi, lai nodrošinātu pašu resursu pareizu aprēķināšanu, iekasēšanu, izmaksāšanu un kontroli.